



# DZIENNIK USTAW

## RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

---

Warszawa, dnia 7 marca 2022 r.

Poz. 536

### OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 9 lutego 2022 r.

#### w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1131), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych (Dz. U. poz. 1666),
- 2) ustawą z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 2333)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 8 lutego 2022 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 68 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych (Dz. U. poz. 1666), który stanowi:  
„Art. 68. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 2) art. 28 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 2333), który stanowi:

„Art. 28. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 22, który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej  
Polskiej z dnia 9 lutego 2022 r. (poz. 536)

## USTAWA

z dnia 11 września 2003 r.

### o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych

#### Rozdział 1

#### Przepisy ogólne

**Art. 1.** Ustawa określa:

- 1) zasady powoływania do zawodowej służby wojskowej;
- 2) przebieg służby wojskowej żołnierzy zawodowych;
- 3) podstawowe uprawnienia i obowiązki służbowe żołnierzy zawodowych, w tym uprawnienia w zakresie działalności publicznej;
- 4) zasady otrzymywania uposażenia i innych należności pieniężnych przez żołnierzy zawodowych;
- 5) zasady zwalniania żołnierzy zawodowych z zawodowej służby wojskowej;
- 6) przebieg służby wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych;
- 7) przebieg służby wojskowej żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i w czasie wojny.

**Art. 2.** Żołnierzem zawodowym może być osoba posiadająca obywatelstwo polskie, o nieposzlakowanej opinii, której wierność dla Rzeczypospolitej Polskiej nie budzi wątpliwości, posiadająca odpowiednie kwalifikacje oraz zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia zawodowej służby wojskowej.

**Art. 3. 1.** Żołnierze zawodowi są żołnierzami w czynnej służbie wojskowej.

1a. Żołnierze zawodowi pełnią czynną służbę wojskową jako służbę stałą albo służbę kontraktową.

2. Żołnierze zawodowi pełnią zawodową służbę wojskową dla dobra Rzeczypospolitej Polskiej. Służba ta wymaga dyscyplinowania, lojalności i poświęcenia.

3. Państwo zapewnia żołnierzom zawodowym godne warunki życia, umożliwiające oddanie się służbie Narodowi i Ojczyźnie, rekompensując odpowiednio trud, ograniczenia i wyrzeczenia związane z pełnieniem zawodowej służby wojskowej.

**Art. 4. 1.** Żołnierze zawodowi stanowią kadrę zawodową Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”.

2. Kadra zawodowa Sił Zbrojnych dzieli się na:

- 1) korpus oficerów zawodowych, do którego zalicza się:
  - a) oficerów młodszych,
  - b) oficerów starszych,
  - c) generałów i admirałów;
- 2) korpus podoficerów zawodowych, do którego zalicza się:
  - a) podoficerów młodszych,
  - b) podoficerów,
  - c) podoficerów starszych;
- 3) korpus szeregowych zawodowych.

3. Korpusy oficerów zawodowych, podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych dzielą się na korpusy osobowe. Korpusy osobowe dzielą się na grupy osobowe, w których występuje podział na specjalności wojskowe.

4. (uchylony)

5. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi korpusy osobowe, ustala ich podział na grupy osobowe i specjalności wojskowe, zapewniając zaspokojenie potrzeb Sił Zbrojnych.

6. (uchylony)

**Art. 5. 1.** Zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia zawodowej służby wojskowej ustala wojskowa komisja lekarska, która wydaje w tej sprawie orzeczenie. Orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej jest decyzją.

1a. Od orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej przysługuje odwołanie do wojskowej komisji lekarskiej wyższego stopnia.

1b. Członek składu orzekającego wojskowej komisji lekarskiej może zgłosić na piśmie sprzeciw wobec projektu orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.

2. Do wojskowej komisji lekarskiej kieruje się:

- 1) żołnierza zawodowego – z urzędu albo na jego wniosek;
- 2) żołnierza i inną osobę, która zgłosiła chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej – z urzędu.

3. Do wojskowej komisji lekarskiej kieruje się z urzędu żołnierzy zawodowych:

- 1) gdy nie wykonują zadań służbowych z powodu choroby trwającej nieprzerwanie przez trzy miesiące;
- 2) jeżeli w ich stanie zdrowia nastąpiło pogorszenie uniemożliwiające lub utrudniające wykonywanie zadań służbowych;
- 3) gdy ulegli wypadkom pozostającym w związku z pełnieniem zawodowej służby wojskowej lub u których została stwierdzona choroba powstała w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej;
- 4) w celu przeprowadzenia okresowych lub okolicznościowych badań lekarskich – jeżeli zaliczeni zostali do określonych grup osobowych;
- 5) przed skierowaniem lub wyznaczeniem do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa oraz po powrocie do kraju z wyjątkiem kierowania lub wyznaczania żołnierzy do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa z przeznaczeniem realizacji zadań na terenie kontynentu europejskiego oraz Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego spoza tego kontynentu;
- 6) jeżeli orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej jest niezbędne w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia.

7) (uchylony)

3a. Przepisu ust. 3 pkt 1 nie stosuje się do żołnierzy – kobiet ciężarnych.

4. Do wojskowej komisji lekarskiej można skierować z urzędu żołnierza zawodowego również w innych niż wymienione w ust. 3 przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych, w tym w szczególności:

- 1) przed wyznaczeniem na stanowisko służbowe;
- 2) w związku z przeniesieniem do innego korpusu osobowego albo innej grupy osobowej;
- 3) przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej z przyczyn innych niż ze względu na stan zdrowia;
- 4) gdy nie przystąpił w nakazanym terminie do sprawdzianu sprawności fizycznej lub gdy otrzymał ze sprawdzianu sprawności fizycznej ocenę niedostateczną;
- 5) w celu sprawdzenia prawidłowości orzekania o jego czasowej niezdolności do służby z powodu choroby lub prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego.

5. Do wojskowej komisji lekarskiej kierują:

- 1) wojskowy komendant uzupełnień – żołnierzy i inne osoby ubiegające się o powołanie do zawodowej służby wojskowej;
- 2) dowódca jednostki wojskowej – w przypadkach wymienionych w ust. 2 pkt 1, a także w pkt 2 w odniesieniu do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, którzy zgłosili chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej, ust. 3 pkt 1–4 oraz ust. 4 pkt 3–5, a także, po uzgodnieniu z organem właściwym do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe, w przypadkach wymienionych w ust. 3 pkt 5 oraz ust. 4 pkt 1 i 2;
- 3) sąd, prokurator, komendant jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej oraz inny organ, przed którym toczy się postępowanie w sprawach o przestępstwo lub wykroczenie – w przypadku wymienionym w ust. 3 pkt 6;
- 4) Minister Obrony Narodowej – wszystkich żołnierzy zawodowych.

6. Ustala się następujące kategorie zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej:

- 1) kategoria Z – zdolny do zawodowej służby wojskowej, co oznacza zdolność do pełnienia zawodowej służby wojskowej oraz służby w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego;
- 1a) kategoria Z/O – zdolny do zawodowej służby wojskowej z ograniczeniami, co oznacza ograniczoną zdolność do dalszego pełnienia zawodowej służby wojskowej w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na określonych stanowiskach służbowych;
- 2) kategoria N – trwale lub czasowo niezdolny do zawodowej służby wojskowej oraz niezdolny do służby w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego.

6a. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poddać się badaniom zleconym przez wojskową komisję lekarską, w tym również badaniom specjalistycznym, psychologicznym i dodatkowym.

6b. W przypadku gdy przeprowadzone badania i zgromadzona dokumentacja nie pozwalają na wydanie orzeczenia, żołnierz zawodowy może zostać skierowany na obserwację w podmiocie leczniczym, jeżeli wyraża na to zgodę.

6c. W przypadku odmowy żołnierza zawodowego poddania się obserwacji w podmiocie leczniczym, wojskowa komisja lekarska może wydać orzeczenie na podstawie posiadanych dokumentów i oceny stanu zdrowia żołnierza zawodowego.

7. Orzeczenie o zaliczeniu danego żołnierza lub innej osoby do jednej z kategorii, o których mowa w ust. 6, właściwe wojskowe komisje lekarskie wydają na podstawie badania lekarskiego fizycznej i psychicznej zdolności tej osoby do służby w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na poszczególnych stanowiskach służbowych, z uwzględnieniem wyników badań specjalistycznych, a w razie potrzeby również obserwacji w podmiocie leczniczym.

7a. Kategorię Z/O orzeka się w stosunku do żołnierzy zawodowych, którzy wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo chorobą powstałą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej, doznali stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

7b. Orzekając o zaliczeniu żołnierza zawodowego do kategorii Z/O właściwe wojskowe komisje lekarskie uwzględniają zdolność do pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisku służbowym wskazanym przez organ właściwy do wyznaczania na to stanowisko. Stanowisko służbowe wskazuje się w uzgodnieniu z żołnierzem zawodowym.

8. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wykaz chorób i ułomności uwzględniany przy orzekaniu o zdolności do zawodowej służby wojskowej oraz do służby poza granicami państwa wraz ze wskazaniem kategorii zdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 2) wykaz chorób i ułomności uwzględniany przy orzekaniu o zdolności do pełnienia służby w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na poszczególnych stanowiskach służbowych wymagających szczególnych predyspozycji zdrowotnych wraz ze wskazaniem kategorii zdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 3) wykaz chorób i ułomności uwzględniany przy orzekaniu o ograniczonej zdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na określonych stanowiskach służbowych wraz ze wskazaniem kategorii zdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 4) właściwość i tryb postępowania wojskowych komisji lekarskich;
- 5) tryb kierowania do wojskowych komisji lekarskich żołnierzy zawodowych i osób ubiegających się o powołanie do zawodowej służby wojskowej;
- 6) szczegółowe warunki orzekania o zdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 7) szczegółowe warunki orzekania o ograniczonej zdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 8) szczegółowe warunki orzekania o zdolności do służby wojskowej poza granicami państwa;
- 8a) tryb rozpatrywania sprzeciwów wobec projektów orzeczeń wojskowych komisji lekarskich oraz uchylania orzeczeń w trybie nadzoru;
- 9) sposób ustalania związku chorób oraz śmierci ze służbą wojskową;
- 10) wzór skierowania do wojskowych komisji lekarskich;
- 11) wzory orzeczeń wydawanych przez wojskowe komisje lekarskie.

9. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, Minister Obrony Narodowej kierować się będzie koniecznością zapewnienia ochrony danych osobowych w procesie orzecznictwem, a także tym, aby do zawodowej służby wojskowej były powoływane i pełniły ją osoby posiadające stan zdrowia odpowiadający warunkom zawodowej służby wojskowej uzależnionym od rodzaju Sił Zbrojnych i rodzaju wojsk oraz od poszczególnych stanowisk służbowych.

**Art. 5a.** 1. Osobę, która zgłosiła chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej, wojskowy komendant uzupełnień kieruje do wojskowej pracowni psychologicznej w celu przeprowadzenia badań psychologicznych oraz wydania orzeczenia psychologicznego o istnieniu lub braku przeciwwskazań do pełnienia tej służby.

1a. W przypadku gdy osobą, o której mowa w ust. 1, jest żołnierz w czynnej służbie wojskowej, o której mowa w art. 59 ust. 1 pkt 1–6 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728), czynności wojskowego komendanta uzupełnień wykonuje dowódca jednostki wojskowej.

2. O skierowaniu osoby, o której mowa w ust. 1, do wojskowej pracowni psychologicznej wojskowy komendant uzupełnień informuje kierownika tej pracowni.

3. Kierownik wojskowej pracowni psychologicznej informuje wojskowego komendanta uzupełnień o fakcie niestawienia się osoby, o której mowa w ust. 1, do wojskowej pracowni psychologicznej.

4. Orzeczenie psychologiczne wojskowej pracowni psychologicznej wydaje psycholog tej pracowni uprawniony do przeprowadzenia badań psychologicznych.

5. Orzeczenie psychologiczne wojskowej pracowni psychologicznej doręcza się na piśmie osobie, o której mowa w ust. 1, oraz wojskowemu komendantowi uzupełnień.

6. Od orzeczenia psychologicznego wojskowej pracowni psychologicznej przysługuje osobie, o której mowa w ust. 1, oraz wojskowemu komendantowi uzupełnień odwołanie do wojskowej pracowni psychologicznej będącej organem wyższego stopnia.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb kierowania do wojskowych pracowni psychologicznych oraz sposób i tryb wydawania orzeczeń psychologicznych,
- 2) zakres badań psychologicznych, którym jest poddawana osoba, która zgłosiła chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej,
- 3) tryb odwoływania się od orzeczeń psychologicznych,
- 4) sposób postępowania z dokumentacją związaną z badaniami psychologicznymi oraz wzory stosowanych dokumentów i orzeczeń

– mając na uwadze właściwość terytorialną wojskowych pracowni psychologicznych oraz ich właściwość do wykonywania badań i wydawania orzeczeń w trybie odwoławczym, a także konieczność zawarcia we wzorze orzeczenia informacji o możliwości i trybie odwołania od orzeczenia.

**Art. 6.** 1. W rozumieniu ustawy następujące określenia oznaczają:

- 1) żołnierze zawodowi – żołnierzy pełniących stałą albo kontraktową zawodową służbę wojskową;
- 2) potrzeby Sił Zbrojnych – celowość:
  - a) powołania do zawodowej służby wojskowej,
  - b) wyznaczenia na stanowisko służbowe,
  - c) zwolnienia ze stanowiska służbowego,
  - d) przeniesienia do rezerwy kadrowej lub dyspozycji albo do innego korpusu osobowego,
  - e) zwolnienia żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej– w ramach liczby stanowisk w poszczególnych korpusach kadry zawodowej Sił Zbrojnych;
- 3) stanowisko służbowe – usytuowanie żołnierza zawodowego w hierarchii służbowej jednostki organizacyjnej, z określonymi dla tego stanowiska:
  - a) nazwą,
  - b) stopniem etatowym, dla którego określono jeden lub kilka stopni wojskowych,
  - c) grupą lub grupami uposażenia,
  - d) korpusem osobowym,
  - e) grupą osobową,
  - f) specjalnością wojskową;

- 4) stopień etatowy – dla danego stanowiska służbowego:
  - a) szeregowych zawodowych – określone dwa stopnie wojskowe,
  - b) podoficerów młodszych, podoficerów i podoficerów starszych – określone po trzy stopnie wojskowe,
  - c) oficerów zawodowych – określony stopień wojskowy, a w odniesieniu do oficerów młodszych – określone dwa stopnie wojskowe;
- 5) wyższe stanowisko służbowe – stanowisko służbowe, którego stopień etatowy jest wyższy od stopnia etatowego poprzednio zajmowanego stanowiska służbowego;
- 6) równorzędne stanowisko służbowe – stanowisko służbowe, którego stopień etatowy jest równy stopniowi etatowemu poprzednio zajmowanego stanowiska służbowego, a w przypadku oficerów młodszych – stopniowi wojskowemu posiadaneemu przez oficera;
- 7) (uchylony)
- 8) (uchylony)
- 9) (uchylony)
- 10) (uchylony)
- 11) (uchylony)
- 11a) (uchylony)
- 12) kadencja na stanowisku służbowym – okres pełnienia służby na stanowisku służbowym przez oficera zawodowego w służbie stałej;
- 13) kontrakt – pisemną umowę zawartą między osobą zgłaszającą chęć pełnienia zawodowej służby wojskowej jako służby kontraktowej a organem właściwym do zawarcia takiej umowy;
- 14) modele przebiegu służby wojskowej – przewidzianą dla poszczególnych korpusów kadry zawodowej Sił Zbrojnych kolejność zajmowania poszczególnych stanowisk służbowych, na podstawie której planuje się rozwój służbowy żołnierzy zawodowych;
- 15) sędziowie sądów wojskowych – żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach sędziów w sądach wojskowych;
- 16) prokuratorzy do spraw wojskowych – prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury pełniących czynności w Departamencie do Spraw Wojskowych w Prokuraturze Krajowej, w wydziałach do spraw wojskowych prokuratur okręgowych i w działach do spraw wojskowych prokuratur rejonowych;
- 17) objęcie stanowiska służbowego – określony w rozkazie dziennym dowódcy jednostki wojskowej dzień przystąpienia żołnierza zawodowego do wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku służbowym, na które żołnierz ten został wyznaczony decyzją uprawnionego organu;
- 18) adres zameldowania – adres miejsca zameldowania żołnierza zawodowego na pobyt stały;
- 19) (uchylony)
- 20) dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego – dzieci własne żołnierza zawodowego, dzieci jego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:
  - a) nie przekroczyły osiemnastego roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej dwudziestego piątego roku życia, albo
  - b) stały się całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem wieku określonego w lit. a;
- 21) przydział mobilizacyjny – imienne wyznaczenie żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką na stanowisko służbowe określone etatem czasu wojennego, zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi oraz innymi predyspozycjami określonymi dla tego stanowiska;
- 22) droga służbowa – wnoszenie wystąpień (wniosków, skarg, próśb, zażaleń i pytań) za pośrednictwem kolejnych przełożonych, aż do właściwego, który sprawę rozpatrzy.

2. Ilekroć w niniejszej ustawie jest mowa o:

- 1) jednostce wojskowej – należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Sił Zbrojnych funkcjonującą na podstawie nadanego przez Ministra Obrony Narodowej etatu określającego jej strukturę wewnętrzną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służbowych występujących w tej jednostce, jak również liczbę i rodzaje uzbrojenia, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce, oraz posługującą się pieczęcią urzędową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i nazwą (numerem) jednostki, a także jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną, przedsiębiorstwo państwowe, dla którego jest on organem założycielskim, oraz komórkę organizacyjną Ministerstwa Obrony Narodowej;
- 2) decyzji – należy przez to rozumieć również rozkaz personalny. Decyzje i rozkazy personalne wydaje się w formie indywidualnej lub zbiorowej. W przypadku sporządzenia decyzji lub rozkazu personalnego w formie zbiorowej, wyciąg z tej decyzji lub rozkazu jest z nimi równoznaczny. W przypadkach sporządzenia decyzji lub rozkazu personalnego albo wyciągu z tej decyzji lub rozkazu personalnego, ich wydruk wykonany z jednolitej ewidencji, o której mowa w art. 49a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, jest, z wyjątkiem spraw związanych z powołaniem do zawodowej służby wojskowej lub służby kandydackiej oraz zwolnienia z tych służb, z nimi równoznaczny;
- 3) dowódcy jednostki wojskowej – należy przez to rozumieć osobę kierującą lub dowodzącą jednostką wojskową, w której żołnierz zawodowy zajmuje stanowisko służbowe lub do której został skierowany w ramach pełnienia zawodowej służby wojskowej w rezerwie kadrowej albo w dyspozycji.

**Art. 7. 1.** Przewidziane w ustawie uprawnienia i obowiązki dowódców jednostek wojskowych w stosunku do żołnierzy zawodowych:

- 1) pełniących zawodową służbę wojskową w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, przedsiębiorstwach państwowych, dla których jest on organem założycielskim, oraz komórkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej – przysługuje odpowiednio dyrektorom (szefom, komendantom, kierownikom, prezesom) tych jednostek i komórek organizacyjnych;
- 2) zajmujących stanowiska dowódców jednostek wojskowych (dyrektorów, szefów, komendantów, kierowników, prezesów) – przysługują im bezpośrednim przełożonym.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do kierowników instytucji cywilnych, o których mowa w art. 22 ust. 1.

**Art. 8. 1.** Od decyzji wydanych przez właściwe organy w sprawach określonych w ustawie żołnierz zawodowy może wnieść odwołanie do organu wyższego stopnia, na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052), i, z zastrzeżeniem ust. 2, skargę do właściwego sądu administracyjnego, na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325, z 2020 r. poz. 2299 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 54, 159 i 1598).

2. Skarga do właściwego sądu administracyjnego nie może być wniesiona na decyzje w sprawach:

- 1) wyznaczenia, przeniesienia i zwolnienia ze stanowiska służbowego oraz przeniesienia do rezerwy kadrowej lub do dyspozycji;
- 2) mianowania na stopień wojskowy;
- 3) przeniesienia do innego korpusu osobowego lub do innej grupy osobowej;
- 4) skierowania do wykonywania zadań służbowych poza jednostką wojskową.

3. Wystąpienia w sprawach wynikających ze stosunku służbowego, z wyjątkiem spraw wymienionych w ust. 1 oraz przypadków określonych w ustawie, żołnierz zawodowy może wnieść tylko drogą służbową.

4. W postępowaniach, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się obowiązku doręczenia korespondencji przy wykorzystaniu publicznej usługi hybrydowej albo publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, o których mowa w ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 72, 802, 1135, 1163 i 1598).

**Art. 8a. 1.** Roszczenia wynikające z przepisów ustawy przedawniają się z upływem trzech lat od dnia, w którym stały się wymagalne.

2. Przerwanie biegu przedawnienia roszczenia następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1509 i 2459).

## Rozdział 2

**Powołanie do zawodowej służby wojskowej**

**Art. 9.** 1. Powołanie do zawodowej służby wojskowej następuje:

- 1) do służby stałej – na czas nieokreślony;
- 2) do służby kontraktowej – na czas określony w kontrakcie.

2. Powołanie do zawodowej służby wojskowej może nastąpić, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych.

3. Powołanie do zawodowej służby wojskowej następuje:

- 1) do służby stałej – w korpusach oficerów zawodowych i podoficerów zawodowych;
- 2) do służby kontraktowej – w korpusach oficerów zawodowych, podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych.

4. Stosunek służbowy żołnierza służby stałej powstaje w drodze powołania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do tej służby.

5. Stosunek służbowy żołnierza służby kontraktowej powstaje w drodze powołania na podstawie kontraktu zawartego między osobą, która dobrowolnie zgłosiła się do tej służby, a właściwym organem.

6. Termin rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej oraz stanowisko służbowe, na jakim będzie pełniona ta służba, określa rozkaz personalny, a w przypadku żołnierzy kontraktowych – kontrakt, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 3 i 3a.

**Art. 10.** Rozkazy personalne o powołaniu do zawodowej służby wojskowej wydają, w odniesieniu do stanowisk służbowych:

- 1) o stopniach etatowych pułkownika (komandora) i generałów (admirałów) – Minister Obrony Narodowej;
- 2) w korpusie oficerów zawodowych, o stopniach etatowych niewymienionych w pkt 1, oraz w korpusach podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych w jednostkach wojskowych niewymienionych w pkt 3 i 4 – dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr;
- 3) w korpusach podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych – Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej i Dowódca Garnizonu Warszawa, w podległych jednostkach wojskowych;
- 4) w korpusie szeregowych zawodowych – dowódca jednostki wojskowej zajmujący stanowisko służbowe zaszeregowane do stopnia etatowego co najmniej pułkownika (komandora), w podległych jednostkach wojskowych.

**Art. 11.** 1. Do służby stałej w korpusie oficerów zawodowych powołuje się żołnierza służby kandydackiej po ukończeniu studiów w uczelni wojskowej oraz osobę, o której mowa w art. 124a ust. 1 pkt 2, mianowanych na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki), po uzyskaniu przez niego tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego.

2. Do służby stałej można powołać:

- 1) w korpusie oficerów zawodowych:
  - a) oficera służby kontraktowej, który posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia etatowego stanowiska służbowego, na jakie ma być wyznaczony, a w przypadku gdy stanowisko etatowe jest określone dwoma stopniami wojskowymi posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego, do którego ma być zaszeregowany po powołaniu do służby stałej, oraz posiada co najmniej dobrą ogólną ocenę w ostatniej opinii służbowej,
  - b) oficera rezerwy, który spełnia łącznie następujące warunki:
    - posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny,
    - posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia etatowego stanowiska służbowego, na jakie ma być wyznaczony, a w przypadku gdy stanowisko etatowe jest określone dwoma stopniami wojskowymi posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego, do którego ma być zaszeregowany po powołaniu do zawodowej służby wojskowej,
    - pełnił przed zwolnieniem ze służby i przeniesieniem do rezerwy stałą lub kontraktową zawodową służbę wojskową;
- 2) w korpusie podoficerów zawodowych:
  - a) podoficera służby kontraktowej, który posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego stanowiska etatowego, do którego ma być zaszeregowany po powołaniu do służby stałej, oraz co najmniej dobrą ogólną ocenę w ostatniej opinii służbowej,



- b) podoficera rezerwy, który spełnia łącznie następujące warunki:
- posiada wykształcenie średnie lub średnie branżowe,
  - posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego stanowiska etatowego, do którego ma być zaszeregowany po powołaniu do zawodowej służby wojskowej,
  - pełnił przed zwolnieniem ze służby i przeniesieniem do rezerwy stałą lub kontraktową zawodową służbę wojskową.

**Art. 12.** 1. Do służby kontraktowej powołuje się:

- 1) w korpusie oficerów zawodowych – żołnierza służby kandydackiej, posiadającego tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, mianowanego na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki), po ukończeniu szkolenia w uczelni wojskowej;
- 2) w korpusie podoficerów zawodowych – żołnierza służby kandydackiej, posiadającego wykształcenie średnie lub średnie branżowe, mianowanego na stopień wojskowy kaprala (mata), po ukończeniu przez niego nauki w szkole podoficerskiej;
- 3) w korpusie szeregowych zawodowych – żołnierza służby kandydackiej, posiadającego wykształcenie gimnazjalne, zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe, po odbyciu przez niego szkolenia wojskowego w ośrodku szkolenia.

2. Do służby kontraktowej można powołać:

- 1) w korpusie oficerów zawodowych – oficera rezerwy, który posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędny oraz stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia etatowego stanowiska służbowego, na jakie ma być wyznaczony, a w przypadku gdy stanowisko etatowe jest określone dwoma stopniami wojskowymi posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego, do którego ma być zaszeregowany po powołaniu do zawodowej służby wojskowej;
- 2) w korpusie podoficerów zawodowych – podoficera rezerwy, który posiada wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego stanowiska etatowego, do którego ma być zaszeregowany po powołaniu do zawodowej służby wojskowej;
- 3) w korpusie szeregowych zawodowych – żołnierza rezerwy, który odbył czynną służbę wojskową oraz posiada wykształcenie gimnazjalne, zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe i posiada przygotowanie zawodowe lub kwalifikacje albo umiejętności przydatne w korpusie osobowym, w jakim ma pełnić zawodową służbę wojskową, oraz stopień wojskowy szeregowego (marynarza) lub starszego szeregowego (starszego marynarza).

3. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, do służby kontraktowej można również powołać żołnierza w czynnej służbie wojskowej, o którym mowa w art. 5a ust. 1a, w ostatnim dniu tej służby. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

**Art. 13.** 1. (uchylony)

2. Powołanie żołnierza do służby kontraktowej może nastąpić jednorazowo na okres od dwóch do sześciu lat.

3. Pierwszy kontrakt na pełnienie służby kontraktowej zawiera się na okres dwóch lat.

**Art. 14.** 1. Właściwym do zawierania kontraktów na pełnienie służby kontraktowej jest organ uprawniony do wyznaczenia żołnierza na stanowisko służbowe, na którym żołnierz będzie pełnił zawodową służbę wojskową.

2. Organ właściwy do wyznaczenia żołnierza służby kontraktowej na pierwsze stanowisko służbowe w korpusie kadry zawodowej Sił Zbrojnych sporządza dla celów ewidencyjnych rozkaz personalny o wyznaczeniu na to stanowisko, a następnie w kontrakcie zamieszcza nazwę stanowiska.

3. Wyznaczenie żołnierza służby kontraktowej na inne niż określone w kontrakcie stanowisko służbowe nie wymaga sporządzenia aneksu do kontraktu, o ile żołnierz wyrazi zgodę na objęcie tego stanowiska.

3a. Zgoda, o której mowa w ust. 3, nie jest wymagana, gdy wyznaczenie żołnierza służby kontraktowej na inne niż określone w kontrakcie stanowisko służbowe następuje z przyczyn, o których mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1, 2 i 4.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, właściwy organ wydaje rozkaz personalny o wyznaczeniu żołnierza na nowe stanowisko służbowe.

**Art. 15.** 1. Żołnierz służby kontraktowej najpóźniej na trzy miesiące przed dniem upływu okresu, na jaki został zawarty kontrakt, może wystąpić z wnioskiem o zawarcie kolejnego kontraktu lub powołanie do służby stałej.

2. Z inicjatywą zawarcia kolejnego kontraktu albo powołania do służby stałej może wystąpić również dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz służby kontraktowej pełni kontraktową służbę wojskową.

3. Warunkiem zawarcia kolejnego kontraktu z żołnierzem jest posiadanie przez niego ogólnej oceny co najmniej dobrej w ostatniej opinii służbowej.

**Art. 16.** Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki, tryb i sposób powoływania do zawodowej służby wojskowej oraz nadawania pierwszych stopni wojskowych osobom, o których mowa w art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1, oraz nadawania stopni wojskowych w przypadku powołania do zawodowej służby wojskowej żołnierza posiadającego bezpośrednio niższy stopień od stopnia etatowego stanowiska służbowego, na jakie ma być wyznaczony po powołaniu do zawodowej służby wojskowej;
- 2) szczegółowy tryb zawierania kontraktu i wzór kontraktu.

Rozporządzenie powinno zapewniać sprawność procesu powoływania i ustalania w jego toku przydatności do zawodowej służby wojskowej osób ubiegających się o powołanie do tej służby. Wzór kontraktu powinien zawierać w szczególności oznaczenie stron, datę i miejsce podpisania kontraktu, określenie dnia rozpoczęcia służby kontraktowej oraz dnia, do którego kontrakt obowiązuje, określenie pierwszego stanowiska służbowego i stopnia wojskowego, oświadczenie żołnierza lub innej osoby powoływanej do kontraktowej służby wojskowej, że znane są im zasady pełnienia tej służby i podpisy stron.

**Art. 17.** 1. Przepisów art. 9, art. 11 ust. 1 i art. 12–15 nie stosuje się w przypadku powołania do zawodowej służby wojskowej sędziów w sądach wojskowych.

2. Powołanie do zawodowej służby wojskowej sędziów w sądach wojskowych reguluje ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754).

**Art. 17a.** 1. Osobę posiadającą stopień policyjny, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Urzędu Ochrony Państwa, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, można powołać do służby kontraktowej, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Ministra Obrony Narodowej, do służby stałej, na stanowisko służbowe zaszeregowane do stopnia wojskowego równorzędnego ze stopniem posiadanym w odpowiedniej służbie.

2. Osobę, o której mowa w ust. 1, powołaną do zawodowej służby wojskowej mianuje się na odpowiedni stopień wojskowy na zasadach określonych w art. 32. Mianowanie następuje z dniem objęcia stanowiska służbowego.

3. Przed objęciem stanowiska służbowego żołnierz powołany w trybie ust. 1 i 2 składa przysięgę wojskową oraz może być poddany szkoleniu wojskowemu.

4. Okresy służby w formacjach, o których mowa w ust. 1, zalicza się do okresów, od których są uzależnione uprawnienia wymienione w art. 62 ust. 4 i art. 80 ust. 1 pkt 3.

5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, jakie stopnie policyjne, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Urzędu Ochrony Państwa odpowiadają poszczególnym stopniom wojskowym. Rozporządzenie powinno uwzględniać równorzędność pierwszych stopni w poszczególnych korpusach.

**Art. 18.** 1. Pracownik powołany do zawodowej służby wojskowej zachowuje prawo do ostatnio pobieranego wynagrodzenia od pracodawcy do końca miesiąca kalendarzowego, w którym jest obowiązany stawić się do pełnienia tej służby.

2. Stosunek pracy z pracownikiem powołanym do zawodowej służby wojskowej wygasa z dniem stawienia się do tej służby.

### Rozdział 3

#### Przebieg zawodowej służby wojskowej

**Art. 19.** 1. Żołnierz zawodowy pełni zawodową służbę wojskową:

- 1) na stanowisku służbowym w jednostce wojskowej, z zastrzeżeniem art. 22 ust. 1 i art. 24 ust. 1;
- 2) w rezerwie kadrowej;
- 3) w dyspozycji.
  2. (uchylony)

**Art. 20.** 1. Żołnierz zawodowy zwolniony z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego może być przeniesiony do rezerwy kadrowej organu określonego w ust. 3, jeżeli przewiduje się wyznaczenie go na inne stanowisko służbowe.

1a. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, żołnierz zawodowy w służbie stałej może być przeniesiony do rezerwy kadrowej w związku z podjęciem przez niego pracy poza granicami państwa w strukturach organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych strukturach wojskowych, na podstawie umowy zawartej między tym żołnierzem a taką organizacją.

2. Okres pozostawania żołnierza zawodowego w rezerwie kadrowej nie może być jednorazowo dłuższy niż dwa lata dla żołnierza służby stałej i sześć miesięcy dla żołnierza służby kontraktowej.

3. Organem wojskowym właściwym do przeniesienia żołnierza zawodowego do rezerwy kadrowej jest:

- 1) Minister Obrony Narodowej – w przypadku żołnierza zawodowego zwolnionego ze stanowiska służbowego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Obrony Narodowej oraz w przypadku, o którym mowa w ust. 1a;
- 2) dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr – w pozostałych przypadkach.

4. Jeżeli przeniesienie do rezerwy kadrowej następuje w związku:

- 1) ze skierowaniem żołnierza zawodowego na studia, kursy i szkolenie, czas pozostawania w rezerwie kadrowej obejmuje okres tych studiów oraz kursów i szkoleń;
- 2) z podjęciem przez żołnierza zawodowego pracy, o której mowa w ust. 1a, czas pozostawania w rezerwie kadrowej nie może być dłuższy niż sześć lat w okresie zawodowej służby wojskowej;
- 3) z udzieleniem żołnierzowi zawodowemu urlopu wychowawczego, o którym mowa w art. 65a ust. 5, czas pozostawania w rezerwie kadrowej nie może być dłuższy od udzielonego urlopu wychowawczego, a w odniesieniu do żołnierza zawodowego służby kontraktowej nie dłuższy również niż okres na jaki został zawarty kontrakt.

5. W przypadku przeniesienia żołnierza zawodowego do rezerwy kadrowej na podstawie ust. 1a żołnierz zawodowy:

- 1) nie wykonuje zadań służbowych;
- 2) nie otrzymuje uposażenia i innych należności pieniężnych oraz nie nabywa prawa do świadczeń w naturze, z wyjątkiem należności i świadczeń, o których mowa w art. 83, 85 i 94–101, oraz świadczeń w naturze, określonych w przepisach wydanych na podstawie *art. 50 ust. 3*;
- 3) nie nabywa prawa do urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego za ten okres.

**Art. 21.** 1. Żołnierz zawodowy, w stosunku do którego została wydana decyzja o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, może być na okres do dnia zwolnienia z tej służby przeniesiony do dyspozycji.

2. Żołnierza zawodowego z dniem przeniesienia do dyspozycji zwalnia się z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego.

3. Organem uprawnionym do przeniesienia żołnierza zawodowego do dyspozycji jest organ, który wydał decyzję o zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej, pozostawiając tego żołnierza na zaopatrzeniu w dotychczasowej lub innej jednostce wojskowej.

4. Żołnierza zawodowego przeniesionego do dyspozycji właściwy dowódca może zwolnić z wykonywania zadań służbowych.

**Art. 22.** 1. Żołnierz zawodowy, za jego pisemną zgodą, może pełnić zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w:

- 1) Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz w Służbie Wywiadu Wojskowego,
- 2) Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Biurze Bezpieczeństwa Narodowego, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu oraz powszechnej jednostce organizacyjnej prokuratury,
- 3) innych instytucjach i podmiotach realizujących szczególne zadania na rzecz obronności i bezpieczeństwa Państwa – zwanych dalej „instytucjami cywilnymi”.

1a. Zgoda żołnierza zawodowego na pełnienie służby na stanowisku służbowym prokuratora do spraw wojskowych albo w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego nie jest wymagana.

2. Stanowiska służbowe, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, ujmuje się w wykazie prowadzonym przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

3. Żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, wyznacza się na stanowisko służbowe na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2019 r. poz. 687, z 2020 r. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 2333).

4. Żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, wyznacza na wskazane stanowisko służbowe kierownik instytucji cywilnej lub inny uprawniony organ, w formie przewidzianej dla tego stanowiska.

5. Żołnierzowi zawodowemu pełniącemu zawodową służbę wojskową w instytucji cywilnej, o której mowa w ust. 1 przysługują uprawnienia i świadczenia, w tym uposażenie i inne należności pieniężne, określone w przepisach dla żołnierzy zawodowych pełniących służbę w jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem ust. 6 i 7.

6. Uprawnienia i obowiązki żołnierzy wyznaczonych na stanowiska służbowe w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego określa również ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego.

7. Do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w instytucjach cywilnych, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, stosuje się odpowiednio obowiązujące na zajmowanych przez nich stanowiskach służbowych przepisy prawa pracy lub przepisy dotyczące stosunku służbowego, odnoszące się do obowiązków pracodawcy i pracownika, regulaminów pracy, wyróżnień niezwiązanych z przebiegiem zawodowej służby wojskowej, odpowiedzialności materialnej pracowników, rozkładu czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, jak również tworzenia funduszu nagród, a także przyznawania nagród innych niż wynikające z przepisów ustawy z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1489).

7a. Do prokuratorów do spraw wojskowych będących żołnierzami zawodowymi stosuje się również przepisy ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2021 r. poz. 66, 1236 i 2052).

8. Minister Obrony Narodowej sprawuje nadzór w zakresie pełnienia czynnej służby wojskowej nad żołnierzem zawodowym, o którym mowa w ust. 1.

9. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organy wyznaczające na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych i odwołujące z tych stanowisk, z wyłączeniem stanowisk służbowych prokuratorów do spraw wojskowych;
- 2) szczegółowy tryb postępowania przy wyznaczaniu żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, i odwoływania z tych stanowisk;
- 3) tryb postępowania przy kierowaniu żołnierzy zawodowych w celu wyznaczenia na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, i odwoływania ich z tej służby;
- 4) sposób wykonywania przez Ministra Obrony Narodowej nadzoru, o którym mowa w ust. 8;
- 5) warunki i tryb opiniowania żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w instytucjach cywilnych, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, a także przełożonych uprawnionych do sporządzenia opinii, z wyłączeniem opiniowania prokuratorów do spraw wojskowych oraz określenia przełożonych prokuratorów wojskowych uprawnionych do sporządzania opinii.

10. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 9, powinno w szczególności określić dane, jakie powinien zawierać wniosek o wyznaczenie żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe w instytucji cywilnej, czynności realizowane przez organy wyznaczające na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych i odwołujące z tych stanowisk, jak również czynności realizowane przez organy przy kierowaniu do służby w celu wyznaczenia na stanowisko służbowe w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego oraz odwoływania z tej służby, a także wskazywać zagadnienia podlegające nadzorowi wykonywanemu przez Ministra Obrony Narodowej, jak również formę sprawowania nadzoru oraz uwzględniać specyfikę służby w instytucjach cywilnych przy opiniowaniu służbowym żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w instytucjach cywilnych.

**Art. 22a.** Żołnierz zawodowy może pełnić zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w spółkach kapitałowych wykonujących działalność leczniczą, utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej oraz w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, dla których Minister Obrony Narodowej jest podmiotem tworzącym w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.

**Art. 23.** Tryb postępowania i warunki, których spełnienie jest wymagane przy wyznaczaniu żołnierzy zawodowych na stanowiska sędziów w sądach wojskowych oraz stanowiska prokuratorów do spraw wojskowych i odwoływaniu z tych stanowisk określają przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

**Art. 24.** 1. Żołnierz zawodowy może być wyznaczony lub skierowany do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa.

2. Do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa wyznacza:

- 1) Minister Obrony Narodowej – żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe o stopniach etatowych od stopnia pułkownika (komandora) do stopnia generała (admirala) oraz na które wyznacza na podstawie przepisów odrębnych ustaw;
- 2) dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr – pozostałych żołnierzy zawodowych.

3. Do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa kieruje Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

4. W czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa żołnierz zawodowy podlega organowi, który wyznaczył lub skierował go do tej służby, albo organowi wskazanemu przez Ministra Obrony Narodowej w przepisach określających bezpośrednie podporządkowanie jednostek organizacyjnych. Podczas wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa żołnierz zawodowy może podlegać odpowiednio, w zależności od miejsca pełnienia zawodowej służby wojskowej:

- 1) przełożonemu kierującemu działalnością misji organizacji międzynarodowej lub sił wielonarodowych;
- 2) kierownikowi placówki zagranicznej, w której został wyznaczony do pełnienia zawodowej służby wojskowej;
- 3) polskiemu przedstawicielowi wojskowemu – w przypadku pełnienia służby na stanowisku w polskim przedstawicielstwie wojskowym przy organizacji międzynarodowej lub przy międzynarodowej strukturze wojskowej, przy siłach zbrojnych albo przy innych strukturach obronnych państw obcych;
- 4) przełożonemu określönemu przez organizację międzynarodową albo międzynarodową strukturę wojskową – w przypadku pełnienia służby na stanowisku bezpośrednio w strukturach organizacji międzynarodowych albo międzynarodowych strukturach wojskowych, a w sprawach narodowych – starszemu oficerowi narodowemu;
- 5) przełożonemu określönemu przez właściwy organ sił zbrojnych albo innych struktur obronnych państwa obcego – przy którego siłach lub strukturach żołnierz pełni służbę wojskową.

5. Żołnierzom zawodowym wyznaczonym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługują w szczególności następujące uprawnienia i świadczenia:

- 1) prawo przebywania w miejscu pełnienia służby wraz z małżonkiem i dziećmi;
- 2) prawo do nieodpłatnego zakwaterowania w lokalu mieszkalnym, wraz z niezbędnym umeblowaniem i wyposażeniem albo prawo do równoważnika pieniężnego na wynajęcie lokalu mieszkalnego, odpowiednio do zajmowanego stanowiska służbowego oraz liczby uprawnionych i przesiedlonych członków rodziny;
- 3) prawo do ryczałtu na pokrycie niektórych świadczeń związanych z użytkowaniem lokalu mieszkalnego;
- 4) zwrot opłat związanych z nauką dzieci w szkole podstawowej i ponadpodstawowej;
- 5) zwrot niezbędnych, udokumentowanych kosztów leczenia w państwie, w którym pełni służbę, oraz kosztów leczenia uprawnionych i przesiedlonych członków rodziny.

6. Niezależnie od świadczeń, o których mowa w ust. 5, żołnierzom zawodowym udającym się poza granice państwa w celu objęcia stanowiska służbowego oraz żołnierzom pełniącym służbę poza granicami państwa wyznaczonym na kolejne stanowisko za granicą w innym państwie niż dotychczas, a także żołnierzom powracającym do kraju po zakończeniu pełnienia służby poza granicami państwa przysługuje zwrot kosztów:

- 1) podróży żołnierza i przebywających z nim członków rodziny;
- 2) przewozu rzeczy osobistego użytku i przedmiotów gospodarstwa domowego;
- 3) przejazdu do miejsca pełnienia służby za granicą i z powrotem do kraju członków rodziny nieprzebywających z nim za granicą:
  - a) raz na dwa lata, jeżeli członek rodziny żołnierza nie przesiedlał się za granicę do miejsca pełnienia służby żołnierza,
  - b) jeden raz, jeżeli członek rodziny przebywał z żołnierzem za granicą i żołnierzowi pokryto koszty jego podróży, po upływie nie mniej niż jednego roku po przesiedleniu.

7. Żołnierzom zawodowym skierowanym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługują, w szczególności, następujące uprawnienia i świadczenia:

- 1) bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie;
- 2) bezpłatne świadczenia zdrowotne oraz bezpłatne zaopatrzenie w produkty lecznicze i wyroby medyczne, oraz wyposażenie wyrobów medycznych, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1565);

- 3) bezpłatny przewóz:
  - a) z kraju do miejsca pełnienia służby i z powrotem, w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia służby poza granicami państwa,
  - b) z miejsca pełnienia służby do kraju i z powrotem, w razie śmierci członka najbliższej rodziny;
- 4) (uchylony)
- 5) indywidualne i zbiorowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby poza granicami państwa, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć żołnierza.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) przypadki, w których następuje wyznaczenie, a w których skierowanie do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, z uwzględnieniem jednostek lub struktur organizacyjnych, w których następuje wyznaczenie do pełnienia służby wojskowej, oraz charakteru służby wojskowej poza granicami państwa;
- 2) szczegółowy tryb postępowania przy wyznaczaniu lub kierowaniu żołnierzy zawodowych do pełnienia służby poza granicami państwa, a także odwoływania do kraju z tej służby, mając na uwadze konieczność uzyskania przez kandydata orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia tej służby oraz odpowiednie poświadczenia bezpieczeństwa, zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych;
- 3) warunki pełnienia przez żołnierzy służby poza granicami państwa, z uwzględnieniem podległości, o której mowa w ust. 4;
- 4) warunki przyznawania świadczeń żołnierzom wyznaczonym lub skierowanym do pełnienia służby poza granicami państwa oraz świadczeń przysługujących żołnierzom w związku z wyznaczeniem lub skierowaniem do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, mając na uwadze świadczenia przysługujące członkom rodzin żołnierzy przebywającym z nimi za granicą, z uwzględnieniem specyfiki wykonywanych zadań, zagrożeń dla zdrowia lub życia tych żołnierzy, a także istniejących w danym państwie warunków miejscowych, jak również zachowanie wszystkich uprawnień i świadczeń, jakie przysługują na podstawie przepisów obowiązujących wobec żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową w kraju, oraz uwzględniając powstałe w tym czasie zmiany mające wpływ na te uprawnienia, z wyjątkiem świadczeń określonych w art. 68 ust. 1 i 2.

**Art. 25.** 1. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy jest wyznaczony na stanowisko służbowe, może dodatkowo powierzyć żołnierzowi czasowe pełnienie obowiązków służbowych w tej jednostce na stanowisku nieobsadzonym lub obsadzonym, na którym wyznaczony żołnierz czasowo nie wykonuje zadań służbowych. Nie dotyczy to sędziów sądów wojskowych i prokuratorów do spraw wojskowych.

1a. Minister Obrony Narodowej w przypadkach, o których mowa w ust. 1, może, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych, powierzyć także żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w rezerwie kadrowej lub w dyspozycji czasowe pełnienie obowiązków służbowych w każdej jednostce wojskowej. Nie dotyczy to sędziów sądów wojskowych i prokuratorów do spraw wojskowych.

2. Okres, o którym mowa w ust. 1, nie może być jednorazowo dłuższy niż piętnaście miesięcy.

3. W wyjątkowych przypadkach podoficerowi zawodowemu można dodatkowo powierzyć czasowe pełnienie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym przewidzianym dla oficera zawodowego zaszeregowanym do stopnia etatowego kapitana (kapitana marynarki) włącznie, jeżeli nie wiąże się z tym powierzeniem stosunek przełożenia nad oficerami.

4. Żołnierza zawodowego, któremu dodatkowo powierzono czasowe pełnienie obowiązków służbowych na innym stanowisku służbowym, nie zwalnia się ze stanowiska dotychczas zajmowanego.

5. Przepisy ust. 1–4 mają zastosowanie również w przypadku czasowego powierzenia żołnierzowi zawodowemu obowiązków pracownika wojska, z tym że w takim przypadku okres, o którym mowa w ust. 2, nie może być jednorazowo dłuższy niż sześć miesięcy.

**Art. 25a.** 1. Żołnierzom zawodowym będącym nauczycielami akademickimi mogą być powierzane funkcje organu jednoosobowego uczelni wojskowej lub jego zastępcy albo kierownika jednostki organizacyjnej tej uczelni lub jego zastępcy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do żołnierzy zawodowych pełniących służbę w instytutach badawczych.

**Art. 25b.**<sup>1)</sup> 1. Żołnierzowi zawodowemu można powierzyć realizację zadań, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 2333).

<sup>1)</sup> Dodany przez art. 14 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 2333), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

2. Zadania powierza żołnierzowi zawodowemu Minister Obrony Narodowej, a żołnierzom wyznaczonym na stanowiska w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego zadania powierza szef danej służby.

3. Powierzając żołnierzowi zawodowemu wykonywanie zadań, określa się:

- 1) jednostkę organizacyjną, na rzecz której żołnierz zawodowy będzie wykonywał zadania;
- 2) okres, na który żołnierzowi zostają powierzone zadania;
- 3) wysokość świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, dla żołnierza zawodowego.

**Art. 26. 1.** Żołnierz zawodowy podlega corocznemu opiniowaniu służbowemu.

2. Opiniowanie służbowe przeprowadza się w okresie od dnia 15 sierpnia do dnia 15 października.

3. Opiniowaniem służbowym obejmuje się również żołnierza zawodowego skierowanego do pełnienia służby poza granicami państwa – za okres pełnienia tej służby. Opinię tę uwzględni się przy opiniowaniu, o którym mowa w ust. 1.

4. Żołnierz zawodowy wyznaczony na stanowisko służbowe poza granicami państwa podlega opiniowaniu służbowemu według trybu obowiązującego w miejscu pełnienia służby.

5. Opiniowanie służbowe żołnierza zawodowego ma:

- 1) ocenić jego wywiązywanie się z obowiązków na stanowisku służbowym;
- 2) oceniać jego kompetencje i predyspozycje;
- 3) wyznaczać kierunki rozwoju zawodowego i określać potrzeby szkoleniowe opiniowanego żołnierza.

6. Opinię służbową sporządza osobiście bezpośredni przełożony żołnierza zawodowego. Przy ocenie predyspozycji przełożony sporządzający tę opinię może zasięgnąć opinii psychologa jednostki wojskowej.

7. Na podstawie ocen, o których mowa w ust. 5, bezpośredni przełożony wystawia ogólną ocenę opiniowanego żołnierza zawodowego, wyrażoną przy zastosowaniu następującej skali ocen:

- 1) wzorowa (6);
- 2) bardzo dobra (5);
- 3) dobra (4);
- 4) dostateczna (3);
- 5) niedostateczna (2).

8. W przypadku uzyskania przez opiniowanego żołnierza zawodowego oceny niedostatecznej ze sprawdzianu sprawności fizycznej lub nieprzystąpienia do tego sprawdzianu, chyba że został zwolniony ze sprawdzianu na podstawie art. 50a ust. 3, ocena ogólna nie może być wyższa niż dostateczna.

9. Przełożony jest obowiązany doręczyć, za pokwitowaniem, potwierdzoną kopię opinii służbowej żołnierzowi zawodowemu, którego ona dotyczy, w terminie czternastu dni od dnia jej sporządzenia. W opinii służbowej zamieszcza się pouczenie o przysługującym żołnierzowi zawodowemu prawie wniesienia odwołania od opinii.

10. W przypadku odmowy przyjęcia opinii służbowej przez opiniowanego żołnierza zawodowego na równi z doręczeniem, o którym mowa w ust. 9, uznaje się zapoznanie opiniowanego z treścią opinii przez jej odczytanie. Przełożony poucza opiniowanego o przysługującym mu prawie do wniesienia odwołania od opinii i dokonuje o tym fakcie adnotacji w arkuszu opinii służbowej.

11. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo wniesienia odwołania od opinii służbowej do wyższego przełożonego w terminie czternastu dni od dnia jej doręczenia. Odwołanie wniesione po terminie nie podlega rozpoznaniu.

12. Wyższy przełożony, w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania odwołania, może zaskarżoną opinię służbową:

- 1) utrzymać w mocy;
- 2) zmienić lub uzupełnić;
- 3) uchylić i wydać nową;
- 4) uchylić, jeżeli brak było podstaw prawnych do jej sporządzenia.

13. Opinia służbowa wydana wskutek odwołania jest ostateczna.

14. Żołnierz zawodowy, który w ostatecznej opinii służbowej uzyskał ogólną ocenę niedostateczną, może wystąpić do dowódcy jednostki wojskowej z wnioskiem o zweryfikowanie tej opinii.

15. Dowódca jednostki wojskowej w przypadku wystąpienia z wnioskiem, o którym mowa w ust. 14, może powołać komisję w celu zbadania zasadności wniosku i po zapoznaniu się z opinią komisji, w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania wniosku, może ostateczną opinię:

- 1) utrzymać w mocy;
- 2) zmienić ją lub uzupełnić;
- 3) uchylić i wydać nową;
- 4) uchylić, jeżeli brak było podstaw prawnych do jej sporządzenia.

16. Za przygotowanie i przebieg procesu opiniowania służbowego żołnierza zawodowego pełniącego zawodową służbę wojskową:

- 1) w jednostce wojskowej – odpowiada dowódca jednostki wojskowej;
- 2) poza granicami państwa – odpowiada krajowy przełożony, któremu żołnierz w tym czasie podlega.

17. Opinię służbową o żołnierzu zawodowym udostępnia się w przypadku wystąpienia o nią przez sąd, prokuratora, Żandarmerię Wojskową, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policję, Agencję Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Straż Graniczną, rzecznika dyscyplinarnego lub rzecznika dyscypliny finansów publicznych – w przypadku gdy podmioty te prowadzą postępowanie dotyczące tego żołnierza.

18. Przepisów ust. 1–17 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych.

19. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb opiniowania służbowego oraz sposób oceniania żołnierza zawodowego, doręczania mu i zapoznawania go z treścią opinii służbowej, wnoszenia i rozpatrywania od niej odwołania oraz weryfikowania opinii ostatecznych;
- 2) tryb udostępniania opinii służbowej podmiotom, o których mowa w ust. 17;
- 3) wzór arkusza opinii służbowej.

Rozporządzenie powinno zapewnić, aby sporządzana opinia służbowa jednoznacznie wskazywała na przydatność lub brak przydatności żołnierza zawodowego na zajmowanym stanowisku służbowym, poziom i rzetelność wykonywania zadań służbowych oraz predyspozycje do zajmowania wyższych stanowisk służbowych, a wzór arkusza opinii służbowej zawierał wszystkie dane niezbędne do jej sporządzenia, w tym dotyczące oceny ze sprawdzianu sprawności fizycznej, oraz umożliwiał opiniowanemu wypowiedzenie się w sprawie dalszego przebiegu służby, a także aby opiniowanie było oparte na zasadzie jawności dla opiniowanego.

**Art. 27.** 1. Stopniami wojskowymi żołnierzy zawodowych są stopnie ustanowione w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Nadanie żołnierzowi zawodowemu pierwszego i kolejnych stopni wojskowych następuje w drodze mianowania.

3. Pierwszym stopniem wojskowym jest:

- 1) w korpusie oficerów zawodowych – stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki);
- 2) w korpusie podoficerów zawodowych – stopień wojskowy kaprała (mata);
- 3) w korpusie szeregowych zawodowych – stopień wojskowy szeregowego (marynarza).

4. Żołnierzom zawodowym można nadać tytuł żołnierza zawodowego inny niż stopień wojskowy.

5. Minister Obrony Narodowej może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić tytuły żołnierza zawodowego inne niż stopnie wojskowe, biorąc pod uwagę kwalifikacje uzyskane w odpowiednich formach kształcenia.

**Art. 28.** Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki) może być mianowany, po odbyciu szkolenia wojskowego i zdaniu egzaminu na oficera, podoficer zawodowy lub szeregowy zawodowy, który posiada tytuł zawodowy magistra lub równorzędnym oraz wzorową ogólną ocenę w ostatniej opinii służbowej.



**Art. 29.** Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, na stopień wojskowy kaprała (mata) może być mianowany, po zdaniu egzaminu na podoficera, szeregowy zawodowy, który posiada wykształcenie średnie lub średnie branżowe i co najmniej bardzo dobrą ogólną ocenę w ostatniej opinii służbowej.

**Art. 30.** (uchylony)

**Art. 31.** 1. Żołnierza zawodowego mianuje się na stopień wojskowy, który odpowiada stopniowi etatowemu stanowiska służbowego, na jakie żołnierz ma być wyznaczony, z dniem objęcia stanowiska służbowego albo na stopień wojskowy, do którego ma być zaszeregowany w ramach zajmowanego przez niego stanowiska służbowego, z dniem określonym w rozkazie o mianowaniu.

2. Warunkiem wydania decyzji o wyznaczeniu żołnierza zawodowego na bezpośrednio wyższe stanowisko służbowe oraz objęcia obowiązków na tym stanowisku lub zaszeregowaniu do bezpośrednio wyższego stopnia wojskowego w ramach dotychczasowego stanowiska służbowego jest uprzednie wydanie decyzji o mianowaniu tego żołnierza, przez uprawniony organ, na wyższy stopień wojskowy.

3. Mianowania, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie stosuje się do żołnierzy zawodowych wyznaczanych na stanowiska służbowe zaszeregowane do stopni generałów (admirałów) oraz żołnierzy zawodowych, o których mowa w art. 42b–42d.

**Art. 32.** 1. Na stopnie wojskowe w korpusie oficerów zawodowych, z wyjątkiem stopnia wojskowego podporucznika (podporucznika marynarki) i stopni wojskowych generałów (admirałów), mianuje Minister Obrony Narodowej.

2. Mianowanie żołnierzy zawodowych na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki) i stopnie wojskowe generałów (admirałów) następuje z uwzględnieniem zasad określonych w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2a. Mianowanie na stopień wojskowy odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska służbowego kandydatów na sędziów sądów wojskowych spełniających wymagania określone w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych albo stopniowi etatowemu stanowiska służbowego kandydatów na prokuratorów do spraw wojskowych spełniających wymagania określone w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze następuje według zasad określonych dla mianowania żołnierzy zawodowych na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki).

3. Na stopnie wojskowe w korpusach podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych mianuje organ właściwy do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Na pierwszy stopień wojskowy w korpusie podoficerów zawodowych mianuje organ, któremu podlega szkoła podoficerska.

**Art. 33.** Utrata stopnia wojskowego oraz degradacja następują na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 i 2447).

**Art. 34.** 1. Żołnierza zawodowego zalicza do określonego korpusu osobowego, grupy osobowej i specjalności wojskowej właściwy organ, o którym mowa w art. 10, w rozkazie personalnym o powołaniu do zawodowej służby wojskowej.

2. Żołnierz zawodowy może być przeniesiony do innego korpusu osobowego, innej grupy osobowej lub innej specjalności wojskowej przez organ właściwy do wyznaczenia go na stanowisko służbowe, decyzją o wyznaczeniu na stanowisko służbowe.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych.

**Art. 35.** 1. Żołnierza zawodowego wyznacza się na stanowisko służbowe, w drodze decyzji, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, w zależności od wymaganych kwalifikacji zawodowych, posiadanej oceny w opinii służbowej oraz modelu przebiegu służby w poszczególnych korpusach osobowych (grupach osobowych).

2. (uchylony)

3. Modele przebiegu służby w poszczególnych korpusach osobowych (grupach osobowych) opracowują i uaktualniają, wskazane przez Ministra Obrony Narodowej, osoby posiadające kwalifikacje właściwe dla danego korpusu osobowego (grupy osobowej).

**Art. 36.** 1. Minimalne wymagania w zakresie wykształcenia niezbędne do wyznaczenia na pierwsze stanowisko służbowe w korpusach kadry zawodowej Sił Zbrojnych są następujące w stosunku do:

- 1) szeregowych zawodowych – posiadanie wykształcenia gimnazjalnego, zasadniczego zawodowego lub zasadniczego branżowego;
- 2) podoficerów zawodowych – posiadanie wykształcenia średniego lub średniego branżowego;
- 3) oficerów zawodowych – posiadanie tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego.

2. Wyznaczenie na kolejne stanowisko służbowe jest uzależnione od ukończenia kursu, szkolenia, stażu lub specjalizacji, w zależności od wymaganych kwalifikacji, a także w odniesieniu do oficerów:

- 1) od stopnia etatowego majora (komandora podporucznika) – ukończenie studiów podyplomowych w uczelni wojskowej lub posiadanie stopnia naukowego doktora;
- 2) od stopnia etatowego generała brygady (kontradmirała) – ukończenie podyplomowych studiów polityki obronnej.

3. Do celów określonych w ust. 2 na równi ze świadectwem lub dyplomem uczelni wojskowej są traktowane świadectwa lub dyplomy zagranicznych oraz krajowych szkół i uczelni.

4. Przepisu ust. 2 nie stosuje się przy wyznaczaniu żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe, których zajmowanie jest uzależnione od posiadania kwalifikacji lub spełnienia wymagań określonych w innych ustawach, które warunkują możliwość wykonywania niektórych zawodów, a także na stanowiska w uczelniach wojskowych oraz instytucjach badawczych.

**Art. 37.** 1. Oficer zawodowy w służbie stałej pełni zawodową służbę wojskową przez czas określony kadencjami na stanowisku służbowym.

2. Kadencja na stanowisku służbowym trwa od dwóch do trzech lat.

2a. W przypadku gdy okres pozostający do osiągnięcia przez żołnierza zawodowego wieku, o którym mowa w art. 111 pkt 5 lub art. 111b ust. 2, jest krótszy niż dwa lata, można określić dla takiego żołnierza kadencję, której okres kończy się z dniem osiągnięcia przez niego wieku określonego w ustawie.

3. Kadencja na stanowisku służbowym, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami Sił Zbrojnych, może być przedłużona przez organ właściwy do wyznaczenia na stanowisko służbowe.

4. Okres przedłużenia kadencji na stanowisku służbowym nie może być dłuższy niż dwanaście miesięcy.

5. Okres kadencji na stanowisku służbowym określa organ właściwy do wyznaczania na stanowisko służbowe w decyzji o wyznaczeniu oficera zawodowego na to stanowisko albo w rozkazie o zmianie zaszeregowania oficera młodszego do wyższego stopnia wojskowego zajmowanego stanowiska służbowego.

6. Oficer zawodowy, o którym mowa w ust. 1, może powtarzać kadencję na tym samym stanowisku służbowym, z zastrzeżeniem art. 43 ust. 2.

7. (uchylony)

8. Przepisów ust. 1–6 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych, prokuratorów do spraw wojskowych lub w instytucjach cywilnych.

**Art. 38.** (uchylony)

**Art. 39.** (uchylony)

**Art. 40.** 1. Wyznaczenie oficera zawodowego na kolejne wyższe stanowisko służbowe może nastąpić w zależności od wolnych stanowisk, a także od ogólnej oceny co najmniej bardzo dobrej w ostatniej opinii służbowej.

2. Okres zajmowania stanowiska służbowego o tym samym stopniu wojskowym wynosi co najmniej trzy lata. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, okres ten może być krótszy, nie mniej jednak niż dwa lata.

3. Zmiana zaszeregowania oficera młodszego do kolejnego wyższego stopnia wojskowego może nastąpić po upływie co najmniej trzech lat zajmowania stanowiska w posiadanym stopniu wojskowym oraz uzyskaniu ogólnej oceny co najmniej bardzo dobrej w ostatniej opinii służbowej. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, okres służby na stanowisku służbowym w posiadanym stopniu wojskowym może być krótszy, nie mniej jednak niż dwa lata.

4. Zmiany zaszeregowania, o której mowa w ust. 3, dokonuje organ właściwy do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe rozkazem personalnym.

5. W przypadku uzyskania przez oficera zawodowego pełniącego zawodową służbę wojskową w opinii służbowej ogólnej oceny dobrej przy wyznaczaniu na kolejne stanowisko służbowe:

- 1) wyznacza się go na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe;
- 2) nie zaszerogowuje się go do wyższego stopnia wojskowego na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym.

6. W przypadku uzyskania przez oficera zawodowego pełniącego zawodową służbę wojskową w opinii służbowej ogólnej oceny dostatecznej przy wyznaczaniu na kolejne stanowisko służbowe:

- 1) wyznacza się go na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe;
- 2) nie zaszerogowuje się go do wyższego stopnia wojskowego na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym;
- 3) może być on zwolniony z zawodowej służby wojskowej.

7. Przepisów ust. 1–6 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych.

**Art. 41.** 1. Wyznaczenie podoficera zawodowego na kolejne wyższe stanowisko służbowe może nastąpić w zależności od:

- 1) wolnych stanowisk;
- 2) co najmniej trzyletniego okresu służby na stanowisku służbowym w posiadanym stopniu wojskowym;
- 3) ogólnej oceny co najmniej bardzo dobrej w ostatniej opinii służbowej.

Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, okres służby na stanowisku służbowym w posiadanym stopniu wojskowym może być krótszy, nie mniej jednak niż dwa lata.

2. Zmiana zaszerogowania podoficera zawodowego do kolejnego wyższego stopnia wojskowego może nastąpić po upływie co najmniej trzech lat zajmowania stanowiska w posiadanym stopniu wojskowym oraz uzyskaniu ogólnej oceny co najmniej bardzo dobrej w ostatniej opinii służbowej. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, okres służby na stanowisku służbowym w posiadanym stopniu wojskowym może być krótszy, nie mniej jednak niż dwa lata.

3. Zmiany zaszerogowania, o której mowa w ust. 2, dokonuje organ właściwy do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe rozkazem personalnym.

4. W przypadku uzyskania przez podoficera zawodowego w opinii służbowej ogólnej oceny dobrej przy wyznaczaniu na kolejne stanowisko służbowe:

- 1) wyznacza się go na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe, z dotychczasowym zaszerogowaniem do stopnia wojskowego;
- 2) nie zaszerogowuje się go do wyższego stopnia wojskowego na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym.

5. W przypadku uzyskania przez podoficera zawodowego w opinii służbowej ogólnej oceny dostatecznej przy wyznaczaniu na kolejne stanowisko służbowe:

- 1) wyznacza się go na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe, z dotychczasowym zaszerogowaniem do stopnia wojskowego;
- 2) nie zaszerogowuje się go do wyższego stopnia wojskowego na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym;
- 3) może być on zwolniony z zawodowej służby wojskowej.

**Art. 42.** 1. Zmiana zaszerogowania szeregowego zawodowego do kolejnego wyższego stopnia wojskowego może nastąpić co najmniej po pięciu latach służby na stanowisku służbowym w posiadanym stopniu wojskowym oraz uzyskaniu ogólnej oceny co najmniej bardzo dobrej w ostatniej opinii służbowej. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, okres służby na stanowisku służbowym w posiadanym stopniu wojskowym może być krótszy, nie mniej jednak niż trzy lata.

2. Zmiany zaszerogowania, o której mowa w ust. 1, dokonuje organ właściwy do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe rozkazem personalnym.

3. W przypadku uzyskania przez szeregowego zawodowego w opinii służbowej ogólnej oceny dobrej przy wyznaczaniu na kolejne stanowisko służbowe:

- 1) wyznacza się go na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe, z dotychczasowym zaszerogowaniem do stopnia wojskowego;
- 2) nie zaszerogowuje się go do wyższego stopnia wojskowego na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym.

4. W przypadku uzyskania przez szeregowego zawodowego w opinii służbowej ogólnej oceny dostatecznej przy wyznaczaniu na kolejne stanowisko służbowe:

- 1) wyznacza się go na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe, z dotychczasowym zaszeregowaniem do stopnia wojskowego;
- 2) nie zaszeregowuje się go do wyższego stopnia wojskowego na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym;
- 3) może być on zwolniony z zawodowej służby wojskowej.

**Art. 42a.** Zmiana zaszeregowania, o której mowa w art. 40 ust. 3, art. 41 ust. 2 i art. 42 ust. 1, może nastąpić w ramach limitu awansowego określanego corocznie przez Ministra Obrony Narodowej.

**Art. 42b.** 1. Wyznaczenie żołnierza zawodowego na niższe stanowisko służbowe może nastąpić, za pisemną zgodą żołnierza, w przypadku zaistnienia przesłanek uzasadniających wypowiedzenie żołnierzowi zawodowemu stosunku służbowego przez właściwy organ, o których mowa w art. 114 ust. 2, lub w odniesieniu do żołnierza pełniącego służbę w rezerwie kadrowej.

2. Wyznaczenie, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić na stanowisko służbowe zaszeregowane do bezpośrednio niższego stopnia etatowego od zajmowanego przez żołnierza zawodowego stanowiska.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 i 2, przepisu art. 31 ust. 1 nie stosuje się.

**Art. 42c.** 1. Żołnierza zawodowego, który dokonał czynów o charakterze bohaterskim spełnionych w szczególnie niebezpiecznych warunkach, z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia w obronie prawa, nietykalności granic państwowych, życia, mienia i bezpieczeństwa obywateli, Minister Obrony Narodowej może mianować na wyższy stopień wojskowy.

2. Żołnierza zawodowego mianowanego w trybie określonym w ust. 1:

- 1) zaszeregowuje się w ramach zajmowanego stanowiska służbowego do stopnia wojskowego, na który został mianowany albo
- 2) wyznacza się na stanowisko służbowe odpowiadające stopniowi wojskowemu, na który został mianowany.

3. W przypadku braku możliwości wyznaczenia żołnierza zawodowego w sposób, o którym mowa w ust. 2, tworzy się dla niego stanowisko służbowe o stopniu etatowym odpowiadającym stopniowi wojskowemu, na który został mianowany.

**Art. 42d.** 1. Minister Obrony Narodowej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, może wyznaczyć żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe wyższe o dwa stopnie wojskowe i więcej, bez mianowania na wyższy stopień wojskowy.

2. Mianowanie na kolejne stopnie wojskowe odbywa się na zasadach określonych w art. 40 ust. 2.

**Art. 43.** 1. Wyznaczenie na stanowiska służbowe Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej następuje z uwzględnieniem odrębnych przepisów.

2. Kadencja na stanowiskach służbowych Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej wynosi trzy lata, z możliwością wyznaczenia na ponowną kadencję, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Żołnierz zawodowy zajmujący stanowisko służbowe Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej może być zwolniony z zajmowanego stanowiska przed upływem kadencji przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej lub na jego wniosek, jeżeli przemawiają za tym uzasadnione potrzeby Sił Zbrojnych.

**Art. 43a.** (uchylony)

**Art. 44.** 1. Organami właściwymi do wyznaczania na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk żołnierzy zawodowych są:

- 1) Minister Obrony Narodowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych o stopniach etatowych pułkownika (komandora) i generała (admirała) oraz na które wyznacza na podstawie przepisów odrębnych ustaw;
- 2) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej i szef jednostki organizacyjnej właściwej do spraw uzbrojenia podległej Ministrowi Obrony Narodowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego podpułkownika (komandora porucznika) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 3 i 4;

- 3) dowódca korpusu, rektor – komendant wojskowej uczelni akademickiej, dowódca dywizji, dowódca flotylli, Dowódca Garnizonu Warszawa – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego majora (komandora podporucznika) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 4;
- 4) dowódca brygady, szef wojewódzkiego sztabu wojskowego, dowódca skrzydła, rektor – komendant wojskowej uczelni zawodowej, dowódca pułku, dowódca batalionu oraz dowódca zajmujący stanowisko służbowe zaszerogowane do stopnia etatowego co najmniej podpułkownika (komandora porucznika) – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego kapitana (kapitana marynarki) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 5;
- 5) dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego podpułkownika (komandora porucznika) włącznie w pozostałych, niewymienionych w pkt 2–4, jednostkach wojskowych, a także jednostkach wojskowych podległych Dowódcy Garnizonu Warszawa, z zastrzeżeniem pkt 3.

2. Zwolnienia żołnierza zawodowego z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego w jednostce wojskowej, w której zajmował to stanowisko, i wyznaczenia na stanowisko służbowe w innej jednostce wojskowej dokonuje właściwy organ, któremu podlegają obie te jednostki, przy zachowaniu posiadanych uprawnień do wyznaczania na stanowiska służbowe, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Zwolnienie żołnierza zawodowego z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego w jednostce wojskowej, w której zajmował to stanowisko, i wyznaczenie na stanowisko służbowe w innej jednostce wojskowej może nastąpić również na podstawie porozumienia organu, który zwalnia ze stanowiska, oraz organu, który wyznacza na stanowisko, jeżeli posiadają równorzędne uprawnienia do wyznaczania i zwalniania ze stanowisk służbowych.

**Art. 44a.** Organy, o których mowa w art. 44 ust. 1, dokonują corocznie oceny sytuacji kadrowej.

**Art. 45. 1.** Żołnierza zawodowego zwalnia się z zajmowanego stanowiska służbowego:

- 1) jeżeli wojskowa komisja lekarska orzekła jego niezdolność do pełnienia zawodowej służby wojskowej w określonych jednostkach wojskowych albo na zajmowanym stanowisku służbowym;
- 2) gdy zlikwidowano zajmowane przez niego stanowisko służbowe;
- 3) gdy upłynął termin kadencji na stanowisku służbowym;
- 4) wskutek wymierzenia kary dyscyplinarnej odwołania z zajmowanego stanowiska służbowego;
- 5) w przypadku udzielenia urlopu wychowawczego w wymiarze dłuższym niż dwanaście miesięcy.

2. Żołnierza zawodowego można zwolnić z zajmowanego stanowiska służbowego w przypadku:

- 1) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych;
- 2) wszczęcia kontrolnego postępowania sprawdzającego, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742).

2a. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, żołnierza zawodowego wyznacza się na równorzędne lub wyższe stanowisko służbowe albo przenosi się do rezerwy kadrowej na okres nie krótszy niż 6 miesięcy.

2b. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, żołnierza zawodowego przenosi się do rezerwy kadrowej na czas prowadzonego postępowania. Na zwolnione stanowisko służbowe nie wyznacza się innego żołnierza zawodowego do czasu zakończenia postępowania, natomiast można powierzyć obowiązki służbowe na tym stanowisku innemu żołnierzowi zawodowemu w trybie określonym w art. 25.

3. Żołnierza zawodowego w przypadkach wymienionych w ust. 1 i 2 oraz żołnierza zawodowego pozostającego w rezerwie kadrowej zwalnia się z zawodowej służby wojskowej, gdy odmówi pełnienia służby na innym równorzędnym lub wyższym stanowisku służbowym.

3a. Z dniem przeniesienia żołnierza zawodowego do rezerwy kadrowej lub dyspozycji albo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej żołnierz zawodowy z mocy prawa jest zwolniony z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego.

4. Zwolnienie żołnierza zawodowego ze stanowiska służbowego sędziego sądu wojskowego oraz prokuratora do spraw wojskowych następuje z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych i ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

**Art. 46.** 1. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe wymagania kwalifikacyjne do wyznaczenia na poszczególne stanowiska służbowe;
- 2) szczegółowy tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk oraz zmiany zaszerzeganowania do stopni wojskowych;
- 3) szczegółowe warunki i tryb zaliczania i przenoszenia żołnierzy zawodowych do innego korpusu osobowego lub grupy osobowej;
- 4) tryb przenoszenia żołnierzy zawodowych do rezerwy kadrowej, warunki i sposób pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej w tym okresie, a także sposób nakładania na nich zadań służbowych oraz rozliczania z ich wykonania oraz limit żołnierzy zawodowych pozostających w rezerwie kadrowej dla poszczególnych organów wymienionych w art. 20 ust. 3, w ramach ogólnej liczby stanowisk służbowych określonej na podstawie art. 4 *ust. 4*;
- 4a) szczegółowe warunki i tryb czasowego powierzania obowiązków służbowych;
- 5) terminy i sposób prowadzenia corocznej oceny sytuacji kadrowej.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, powinno w szczególności:

- 1) przewidywać możliwość równego dostępu żołnierzy zawodowych do wyższych stanowisk służbowych, po spełnieniu przez nich warunków określonych w ustawie, aktach wykonawczych wydanych do tej ustawy oraz modelu przebiegu zawodowej służby wojskowej, a także uwzględnić ich dotychczasowe doświadczenie i przebieg służby wojskowej;
- 2) zapewnić sprawność kierowania przez Ministra Obrony Narodowej podległymi i nadzorowanymi jednostkami organizacyjnymi;
- 3) określić, że podstawowym kryterium zaliczenia lub przeniesienia żołnierza zawodowego do innego korpusu osobowego lub grupy osobowej powinno być wykształcenie żołnierza, jego kwalifikacje zawodowe, w tym specjalistyczne, stan zdrowia, a także przydatność na nowym stanowisku służbowym;
- 4) przewidywać, że żołnierze zawodowi w okresie pozostawania w rezerwie kadrowej podlegają regułom pełnienia zawodowej służby wojskowej i wykonują zadania służbowe określone przez przełożonych;
- 4a) przewidywać ciągłość funkcjonowania jednostki wojskowej oraz sprawność postępowania w sprawach czasowego powierzania obowiązków służbowych;
- 5) zapewnić możliwość pełnego wykorzystania przez organy wojskowe podległej kadry zawodowej Sił Zbrojnych.

**Art. 46a.** 1. Żołnierzom zawodowym korpusów podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych mogą być nadawane klasy kwalifikacyjne odpowiadające poziomowi ich wykształcenia wojskowego i specjalistycznego, zgodnie z zajmowanymi stanowiskami służbowymi, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Ustala się cztery rodzaje klas kwalifikacyjnych: trzecią, drugą, pierwszą i mistrzowską.

3. Klasę kwalifikacyjną nadaje się po zdaniu egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez uprawniony organ.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, organy właściwe do powoływania komisji egzaminacyjnych i nadawania klas kwalifikacyjnych, wymagania w zakresie kwalifikacji członków komisji oraz liczbę członków tych komisji, szczegółowy sposób i tryb nadawania, potwierdzania, podwyższania i utraty klas kwalifikacyjnych, sposób przeprowadzania i zdawania egzaminu oraz zakres wiedzy i umiejętności sprawdzanych w czasie egzaminu, uwzględniając specyfikę służby na poszczególnych stanowiskach służbowych w korpusach podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych.

**Art. 47.** 1. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy jest wyznaczony na stanowisko służbowe, może skierować tego żołnierza do wykonywania zadań służbowych poza jednostką, na czas nie dłuższy niż sześć miesięcy w ciągu roku kalendarzowego.

1a. Żołnierz zawodowy wyznaczony do służby poza granicami państwa może być skierowany do wykonywania zadań służbowych poza miejscem pełnienia służby, jednorazowo na czas nie dłuższy niż dwanaście miesięcy.

2. Skierowany żołnierz zawodowy pozostaje na stanowisku służbowym w dotychczasowej jednostce wojskowej.

3. Skierowanie sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych określają przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych i przepisy ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

**Art. 48.** 1. Żołnierzom zawodowym wydaje się wojskowy dokument osobisty stwierdzający pełnienie zawodowej służby wojskowej oraz, w szczególnych przypadkach, dokument osobisty stwierdzający pełnienie tej służby w określonej jednostce wojskowej.

2. Żołnierzy zawodowych obejmuje się ewidencją wojskową, prowadzoną przez dyrektora departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr, organ właściwy do wyznaczania na stanowisko służbowe i dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni zawodową służbę wojskową, oraz wojskowego komendanta uzupełnień.

3. W ewidencji, o której mowa w ust. 2, ujmuje się dane osobowe żołnierza zawodowego oraz dane dotyczące przebiegu czynnej służby wojskowej, stanu zdrowia, wykształcenia, kwalifikacji, stanu cywilnego i rodzinnego, wyróżnień, a także orzeczeń wydanych w stosunku do żołnierza w postępowaniu sądowym, administracyjnym lub dyscyplinarnym oraz odpowiedzialności zawodowej.

4. Dane osobowe, o których mowa w ust. 3, obejmują: nazwisko i imiona, nazwisko rodowe, nazwisko i imiona poprzednie, imiona rodziców, nazwiska rodowe rodziców, imię i nazwisko małżonka oraz jego nazwisko rodowe, imiona dzieci, płeć, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, numer PESEL, stopień wojskowy, adres zameldowania, adres zamieszkania oraz rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości.

5. Ewidencja, o której mowa w ust. 2, jest prowadzona w formie teczek akt personalnych i karty ewidencyjnej oraz może być prowadzona w formie elektronicznej.

6. Przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w ust. 3, zgromadzonych w ewidencji wojskowej może odbywać się bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą te dane.

7. Wojskowy dokument osobisty wydaje się żołnierzowi zawodowemu niezwłocznie po rozpoczęciu pełnienia zawodowej służby wojskowej.

7a. W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ewidencji wojskowej podlega ona odtworzeniu.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) terminy ważności wojskowych dokumentów osobistych, warunki i tryb wymiany oraz zwrotu tych dokumentów, a także sposób postępowania przy ich wydawaniu;
- 2) zakres i sposób prowadzenia ewidencji wojskowej oraz sposób jej odtwarzania w przypadku zniszczenia lub zaginięcia, a także wzory dokumentów ewidencyjnych;
- 3) wzory wojskowych dokumentów osobistych oraz sposób dokonywania wpisów w tych dokumentach i postępowania z nimi, a także organy właściwe do ich wydawania.

9. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, powinno w szczególności uwzględniać zadania przełożonych w zakresie wydawania wojskowych dokumentów osobistych i sposobu dokonywania w nich wpisów, a także wymogi dotyczące ochrony danych osobowych żołnierzy zawodowych objętych ewidencją wojskową.

**Art. 49.** (uchylony)

#### Rozdział 4

### Podstawowe uprawnienia i obowiązki służbowe żołnierzy zawodowych

**Art. 50.** (uchylony)

**Art. 50a.** 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany utrzymywać sprawność fizyczną zapewniającą wykonywanie przez niego zadań służbowych przez uczestnictwo w zorganizowanych zajęciach z wychowania fizycznego.

1a. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, zadania, wzorcowy program oraz formy organizacyjne zajęć z zakresu wychowania fizycznego i sportu realizowane w urzędzie obsługującym Ministra Obrony Narodowej oraz jednostkach organizacyjnych podległych i przez niego nadzorowanych, a także wymagania, jakie powinny spełniać osoby prowadzące zajęcia z zakresu wychowania fizycznego i sportu, uwzględniając charakter i specyfikę służby wojskowej pełnionej w tym urzędzie oraz jednostkach organizacyjnych.

2. Żołnierz zawodowy jest poddawany w roku kalendarzowym rocznemu sprawdzianowi sprawności fizycznej.

3. Żołnierz zawodowy może być zwolniony ze sprawdzianu sprawności fizycznej w danym roku kalendarzowym z przyczyn zdrowotnych, a kobieta żołnierz zawodowy jest zwalniana również w okresie ciąży lub karmienia dziecka piersią.

4. Sprawność fizyczną żołnierza zawodowego ocenia się na podstawie ćwiczeń zróżnicowanych ze względu na płeć, grupy wiekowe oraz jednostki wojskowe i zajmowane stanowiska służbowe, a także posiadanej przez żołnierza kategorii zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej.

5. Na podstawie przeprowadzonego sprawdzianu wystawia się żołnierzowi zawodowemu ocenę sprawności fizycznej wyrażoną w skali od 5 do 2 (bardzo dobra, dobra, dostateczna i niedostateczna).

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i tryb przeprowadzania sprawdzianu sprawności fizycznej;
- 2) zakres ćwiczeń zróżnicowany ze względu na płeć, grupy wiekowe oraz jednostki wojskowe i zajmowane stanowiska służbowe, a także posiadaną przez żołnierza kategorię zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej;
- 3) tryb zwalniania ze sprawdzianu sprawności fizycznej w danym roku kalendarzowym oraz dokumenty wymagane w tych sprawach;
- 4) sposób dokumentowania niemożności przystąpienia do sprawdzianu sprawności fizycznej;
- 5) sposób dokumentowania otrzymanych przez żołnierzy ocen oraz nieprzystąpienia do tego sprawdzianu z przyczyn innych niż określone w ust. 3.

7. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, powinno uwzględniać terminy przeprowadzenia sprawdzianu sprawności fizycznej, opis prawidłowości wykonywanych ćwiczeń oraz kryteria oceniania żołnierzy zawodowych w czasie sprawdzianu, z zachowaniem jawności i obiektywizmu.

**Art. 51.** 1. Żołnierze zawodowi są obowiązani zachować w tajemnicy wszystkie informacje niejawne, z którymi zapoznali się podczas lub w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej, w tym również informacje stanowiące tajemnicę innego państwa chronioną na zasadzie wzajemności na podstawie zawartych umów międzynarodowych.

2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej, jak i po zwolnieniu z niej.

3. Od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić żołnierza w czynnej służbie wojskowej dowódca rodzaju Sił Zbrojnych, a żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej – Minister Obrony Narodowej, z zastrzeżeniem przypadków określonych w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447).

**Art. 52.** 1. Żołnierz zawodowy może pobierać naukę, jeżeli nie koliduje to z wykonywaniem przez niego zadań służbowych.

2. Żołnierz zawodowy pisemnie informuje o fakcie pobierania nauki dowódcę jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe.

3. Żołnierz zawodowy może wystąpić do dowódcy, o którym mowa w ust. 2, z wnioskiem o udzielenie pomocy w związku z pobieraniem nauki.

4. Pomoc, o której mowa w ust. 3, może być udzielona wyłącznie w przypadkach, gdy poziom i kierunek nauki są zbieżne z wymaganiami kwalifikacyjnymi na zajmowanym lub na planowanym do wyznaczenia stanowisku służbowym.

5. Dowódca jednostki wojskowej, po uzyskaniu zgody organu uprawnionego do wyznaczenia żołnierza zawodowego na wyższe od zajmowanego stanowisko służbowe, zawiera z żołnierzem zawodowym umowę, w której określa między innymi rodzaj pomocy, o której mowa w ust. 3, a w szczególności pokrycie czesnego za naukę, zwrot należności z tytułu kosztów przejazdu na obszarze kraju oraz warunki zwrotu kosztów tej pomocy w przypadku przerwania nauki lub zwolnienia z zawodowej służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w art. 111 pkt 1, 4, 6–7, pkt 9 lit. a i pkt 11–16 oraz art. 112 ust. 1 pkt 1, w terminie określonym w umowie, nie dłuższym niż trzy lata od zakończenia nauki.

6. Do zgody, o której mowa w ust. 5, nie stosuje się art. 106 § 2–6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

**Art. 53.** Żołnierz zawodowy może być kierowany na studia lub naukę do szkoły wojskowej albo niewojskowej oraz na staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą.

**Art. 54.** 1. Z żołnierzem zawodowym, którego planuje się na koszt wojska skierować na studia lub naukę albo staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą, których koszt przekracza sześciokrotność najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego, zawiera się umowę, która określa warunki zwrotu kosztów poniesionych na jego utrzymanie i naukę w przypadku przerwania, odwołania z kształcenia lub zwolnienia z zawodowej służby wojskowej przed określonym w umowie okresem służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w art. 111 pkt 1, 4, 6–7, pkt 9 lit. a i pkt 11–16 oraz art. 112 ust. 1 pkt 1, w wysokości proporcjonalnej do czasu służby po zakończeniu tej nauki.



1a. Odwołanie żołnierza z kształcenia może nastąpić w przypadku:

- 1) braku postępów w kształceniu;
- 2) naruszenia regulaminów ustalonych przez organizatora kształcenia;
- 3) wniosku żołnierza.

2. Organem uprawnionym do zawarcia umowy jest organ, który kieruje żołnierza zawodowego na studia lub naukę albo staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą.

**Art. 55.** 1. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb udzielania żołnierzom zawodowym pomocy w związku z pobieraniem przez nich nauki, rodzaj, formę, zakres i wysokość pomocy oraz sposób jej ustalania i tryb jej zwrotu, a także sposób dokumentowania poniesionych przez żołnierza zawodowego wydatków objętych pomocą;
- 2) tryb kierowania na studia lub naukę do szkoły wojskowej albo niewojskowej oraz na staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą i organy właściwe w tych sprawach;
- 2a) tryb odwołania ze studiów lub z nauki w szkole wojskowej albo niewojskowej oraz ze stażu, z kursu lub ze specjalizacji w kraju lub za granicą i organy właściwe w tych sprawach;
- 3) wzory umów, o których mowa w art. 52 ust. 5 i art. 54 ust. 1.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zapewnić sprawność postępowania organów wojskowych w związku z pobieraniem przez żołnierzy zawodowych nauki, a przy ustalaniu wysokości udzielanej pomocy powinno uwzględnić koszty zakwaterowania, wyżywienia, umundurowania i nauki oraz dojazdu do miejsca jej pobierania, a także czesnego i stypendium. Określając tryb odwoływania ze studiów lub z nauki, rozporządzenie powinno uwzględniać potrzeby Sił Zbrojnych, a wzory umów w nim ustalone powinny zawierać pełne i precyzyjne informacje.

**Art. 56.** 1. Żołnierzowi zawodowemu nie wolno podejmować pracy zarobkowej i prowadzić działalności gospodarczej.

2. Za pracę zarobkową uważa się pracę świadczoną osobiście:

- 1) w ramach stosunku pracy;
- 2) na podstawie innego tytułu, jeżeli praca jest wykonywana przez okres dłuższy niż jeden miesiąc.

3. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy zajmuje stanowisko służbowe, może zezwolić żołnierzowi na wykonywanie pracy zarobkowej lub prowadzenie działalności gospodarczej, jeżeli:

- 1) nie koliduje to z wykonywaniem zadań służbowych przez żołnierza;
- 2) wpływa na podwyższenie jego kwalifikacji;
- 3) nie narusza prestiżu żołnierza zawodowego;
- 4) prowadzona działalność gospodarcza lub działalność podmiotu, u którego będzie świadczona praca, nie dotyczy wyrobów, o których mowa w przepisach w sprawie klasyfikacji wyrobów obronnych oraz dostaw, robót budowlanych i usług, przeznaczonych na zamówienie jednostek wojskowych.

3a. Praca zarobkowa nie może być wykonywana przez żołnierza zawodowego w jednostce wojskowej, w której żołnierz ten pełni służbę oraz jednostce wojskowej bezpośrednio podległej, z zastrzeżeniem ust. 3b.

3b. Żołnierz zawodowy może wykonywać pracę zarobkową w tej samej lub podległej jednostce wojskowej, w której pełni służbę, niebędącej jednostką budżetową, na podstawie innej niż umowa o pracę.

4. Dowódca jednostki wojskowej w przypadku naruszenia warunków, o których mowa w ust. 3, może cofnąć zezwolenie na wykonywanie pracy zarobkowej lub prowadzenie działalności gospodarczej.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 3–4. Rozporządzenie powinno w szczególności określić dane jakie powinien zawierać wniosek żołnierza o zezwolenie na pracę lub prowadzenie działalności gospodarczej, z uwzględnieniem miejsca, charakteru i czasu pracy lub prowadzonej działalności gospodarczej, jaka ma być wykonywana, a także szczegółowe warunki odmowy lub cofnięcia zezwolenia.

**Art. 57.** 1. Żołnierz zawodowy nie może wchodzić w skład organów spółek, innych przedsiębiorców oraz fundacji.

2. Żołnierz zawodowy może uczestniczyć w zgromadzeniach akcjonariuszy lub zgromadzeniach wspólników.

**Art. 58.** 1. Oficerowie zawodowi, z wyjątkiem oficerów zajmujących stanowiska służbowe sędziów sądów wojskowych oraz stanowiska służbowe prokuratorów do spraw wojskowych, oraz podoficerowie pełniący zawodową służbę wojskową w organach finansowych i logistycznych są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową.

1a. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje, w tym dane osobowe, obejmujące:

- 1) imię (imiona), nazwisko oraz nazwisko rodowe;
- 2) datę i miejsce urodzenia;
- 3) imiona i nazwiska ojca i matki oraz ich nazwiska rodowe;
- 4) numer PESEL oraz serię i numer dowodu osobistego;
- 5) obywatelstwo i płeć;
- 6) numer telefonu oraz adres poczty elektronicznej;
- 7) miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcje;
- 8) posiadane nieruchomości oraz ich adresy;
- 9) posiadane zasoby pieniężne;
- 10) posiadane akcje lub udziały w spółkach handlowych;
- 11) nabyte mienie od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków lub komunalnej osoby prawnej, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;
- 12) członkostwo, zatrudnienie lub wykonywanie czynności w zarządzie, radzie nadzorczej, komisji rewizyjnej spółki handlowej, komisji rewizyjnej spółdzielni lub zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 13) prowadzone działalności gospodarcze;
- 14) składniki mienia ruchomego o wartości powyżej 10 000 zł;
- 15) zobowiązania pieniężne o wartości powyżej 10 000 zł;
- 16) wynagrodzenia za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej;
- 17) dochody z majątku wspólnego oraz z majątku osobistego;
- 18) dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia przez małżonka funkcji w spółkach handlowych lub spółdzielniach;
- 19) inne przychody i świadczenia.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, żołnierz zawodowy składa Ministrowi Obrony Narodowej za pośrednictwem Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składa się co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

4. Informacje zawarte w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, stanowią tajemnicę prawnie chronioną i podlegają ochronie przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” określonej w przepisach o ochronie informacji niejawnych, chyba że żołnierz zawodowy, który złożył oświadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Obrony Narodowej może je ujawnić pomimo braku zgody składającego oświadczenie.

5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się przez sześć lat.

6. Do złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio formularz określony przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 2399 oraz z 2021 r. poz. 2054), dotyczącymi oświadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 tej ustawy.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, szczegółowe warunki i tryb składania oświadczeń o stanie majątkowym.

**Art. 59.** 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować pisemnie dowódcę jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe, o zamiarze wyjazdu i pobytu za granicą w celach niezwiązanych z zawodową służbą wojskową.

2. Dowódca jednostki wojskowej może zakazać żołnierzowi zawodowemu wyjazdu za granicę w celach niezwiązanych z zawodową służbą wojskową, jeżeli wymaga tego wzgląd na przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych albo istotne sprawy organizacyjne.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb informowania przez żołnierza zawodowego o zamiarze wyjazdu i pobytu za granicą oraz postępowania w sprawach wydawania zakazu wyjazdu za granicę. Rozporządzenie to określi w szczególności formę zawiadomienia i dane, jakie powinny być w nim zawarte, oraz szczegółowe warunki i tryb wydania zakazu, z uwzględnieniem uproszczonych procedur małego ruchu granicznego.

**Art. 60.** 1. Wymiar czasu służby żołnierzy zawodowych jest określony ich zadaniami służbowymi.

2. Zadania służbowe żołnierzy zawodowych powinny być ustalane przez przełożonych w sposób pozwalający na ich wykonywanie w ramach czterdziestu godzin służby w tygodniu. Wykonywanie zadań służbowych nie może przekraczać przeciętnie czterdziestu ośmiu godzin w tygodniu, w czteromiesięcznym okresie rozliczeniowym. W zamian za czas służby przekraczający czterdzieści godzin służby w tygodniu, żołnierzowi zawodowemu przysługuje czas wolny od służby w takim samym wymiarze.

3. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo do co najmniej:

- 1) jedenastu godzin nieprzerwanego odpoczynku w każdej dobie;
- 2) dwudziestu czterech godzin nieprzerwanego odpoczynku w okresie siedmiodniowym.

4. Przepisy ust. 2 i 3 nie mają zastosowania do żołnierzy zawodowych realizujących zadania o charakterze nadzwyczajnym niezbędne do ochrony interesów państwa, w szczególności: biorących udział w zapobieganiu skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia, pełniących służby i dyżury, odbywających ćwiczenia i szkolenia poligonowe (morskie) oraz pełniących służbę wojskową poza granicami państwa.

4a. Ewidencję czasu służby potwierdzającą wykonywanie przez żołnierza zawodowego zadań służbowych ponad normy określone w ust. 2 prowadzi dowódca jednostki wojskowej.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, dodatkowe dni wolne od służby, rozkład czasu służby w tygodniu, sposób udzielania czasu wolnego oraz sposób prowadzenia ewidencji czasu służby, a także okoliczności powodujące przekroczenie tygodniowego czasu służby. Rozporządzenie powinno w szczególności tak określić rozkład czasu służby w tygodniu, aby ustalać zadania służbowe w ramach czterdziestu godzin w pięciodniowym tygodniu służby.

**Art. 60a.** 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany uprzedzić bezpośredniego przełożonego o niemożności stawienia się do służby lub spóźnieniu z przyczyny z góry wiadomej lub możliwej do przewidzenia oraz określić przewidywany czas trwania nieobecności, w szczególności uprzedzić o konieczności przebywania na zwolnieniu lekarskim.

2. W razie niestawienia się do służby lub spóźnienia z innej przyczyny niż określona w ust. 1, żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować bezpośredniego przełożonego tego samego dnia o przyczynie nieobecności w służbie i przewidywanym czasie jej trwania lub przyczynie spóźnienia.

3. W razie zaistnienia przyczyny uniemożliwiającej dopełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 2, żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować o przyczynie nieobecności w służbie i przewidywanym czasie jej trwania lub przyczynie spóźnienia, niezwłocznie po ustaniu tej przyczyny.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1–3, żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować bezpośredniego przełożonego osobiście lub za pośrednictwem innej osoby, przez środek łączności lub drogą pocztową. Za datę przekazania informacji drogą pocztową uważa się datę stempla pocztowego.

**Art. 60b.** 1. Zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym żołnierz zawodowy jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) choroby żołnierza zawodowego;
- 2) oddawania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu okresowego badania lekarskiego dawców krwi;
- 3) niemożności wykonywania zajęć służbowych z przyczyn określonych w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1133, 1621 i 1834);
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka żołnierza zawodowego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

- 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka żołnierza zawodowego, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z żołnierzem zawodowym w okresie sprawowania nad nimi opieki;
- 6) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka żołnierza zawodowego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
  - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75, 952, 1901 i 2270), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
  - b) porodu lub choroby małżonka żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
  - c) pobytu małżonka żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

2. Zwolnienie od zajęć służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, o której mowa w ust. 1 pkt 4 i 6, przysługuje przez okres nie dłuższy niż 60 dni w roku kalendarzowym, a w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 – przez okres nie dłuższy niż 14 dni w roku kalendarzowym, przy czym okresy te łącznie nie mogą przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym.

3. Przepis ust. 2 stosuje się bez względu na liczbę dzieci i innych członków rodziny wymagających opieki.

4. W razie zbiegu uprawnień do zwolnienia lekarskiego z uprawnieniem do zwolnienia od zajęć służbowych lub urlopu okolicznościowego, o których mowa w art. 62 ust. 11 i 12, żołnierz zawodowy jest obowiązany w pierwszej kolejności wykorzystać zwolnienie lekarskie.

**Art. 60c.** Okres przebywania na zwolnieniu lekarskim stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym że:

- 1) w przypadku poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do służby wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów – zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku zgodnie z przepisem art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) w przypadku, o którym mowa w art. 60b ust. 1 pkt 2 – zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi;
- 3) w przypadku, o którym mowa w art. 60b ust. 1 pkt 6 lit. a – oświadczenie żołnierza zawodowego;
- 4) w przypadkach, o których mowa w art. 60b ust. 1 pkt 6 lit. b i c – zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza na zwykłym druku;
- 5) w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

**Art. 60d. 1.** Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Dowódcy jednostek wojskowych wykorzystują lub tworzą profil informacyjny płatnika składek, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2. Wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w art. 55a ust. 7 tej ustawy, albo zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w art. 60b ust. 1 pkt 6 lit. b i c oraz art. 60c pkt 1, żołnierz zawodowy jest obowiązany dostarczyć dowódcy jednostki wojskowej w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

3. Zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi albo decyzję, o której mowa w art. 60c pkt 5, żołnierz zawodowy jest obowiązany dostarczyć dowódcy jednostki wojskowej w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

4. Oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w art. 60b ust. 1 pkt 6 lit. a, żołnierz zawodowy jest obowiązany złożyć dowódcy jednostki wojskowej w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

5. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 2–4, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, oświadczenia albo decyzji nastąpiło z przyczyn niezależnych od żołnierza.

**Art. 60e.** 1. Prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby, prawidłowość wykorzystania zwolnienia lekarskiego, spełnienie wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz oświadczenie żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 60c pkt 3, może podlegać kontroli.

2. Kontrolę przeprowadzają:

- 1) wojskowe komisje lekarskie – w zakresie prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby oraz prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego;
- 2) dowódca jednostki wojskowej – w zakresie prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego przez żołnierza zawodowego i spełnienia wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz w zakresie oświadczenia żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 60c pkt 3.

3. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

4. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że oświadczenie żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 60c pkt 3, zostało złożone niezgodnie z prawdą, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

5. Jeżeli w wyniku kontroli wojskowa komisja lekarska ustali datę ustania niezdolności do służby wcześniejszą niż data orzeczonej w zaświadczeniu lekarskim, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za okres od tej daty do końca zwolnienia.

6. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że zwolnienie lekarskie zostało sfalszowane, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

7. Kontrola prawidłowości wykorzystania zwolnień lekarskich polega na ustaleniu, czy żołnierz zawodowy w okresie orzeczonej niezdolności do służby, w tym sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny, nie wykorzystuje zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z jego celem, a w szczególności czy nie wykonuje pracy zarobkowej.

8. Kontrola oświadczenia żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 60c pkt 3, polega na ustaleniu, czy nastąpiło nieprzewidziane zamknięcie żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko żołnierza zawodowego, lub na ustaleniu, czy niania lub dzienny opiekun dziecka przebywali na zwolnieniu lekarskim.

9. Kontrolę prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego oraz oświadczenia żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 60c pkt 3, przeprowadza osoba upoważniona przez dowódcę jednostki wojskowej.

10. W razie stwierdzenia w trakcie kontroli, że żołnierz zawodowy wykonuje pracę zarobkową albo wykorzystuje zwolnienie lekarskie w inny sposób niezgodny z jego celem, osoba kontrolująca sporządza protokół, w którym podaje, na czym polegało nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego.

11. W razie stwierdzenia w trakcie kontroli, że oświadczenie żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 60c pkt 3, nie jest zgodne z prawdą, osoba kontrolująca sporządza protokół.

12. Protokół przedstawia się żołnierzowi zawodowemu w celu wniesienia do niego ewentualnych uwag. Wniesienie uwag żołnierz zawodowy potwierdza własnoręcznym podpisem.

13. Na podstawie ustaleń zawartych w protokole dowódca jednostki wojskowej stwierdza, w drodze decyzji, utratę prawa do uposażenia za okres, o którym mowa w ust. 3 lub 4. Przepis stosuje się odpowiednio w przypadku zawiadomienia przez wojskową komisję lekarską w wyniku przeprowadzenia przez tę komisję kontroli o nieprawidłowościach w wykorzystaniu zwolnienia lekarskiego.

14. Od decyzji, o której mowa w ust. 13, żołnierzowi zawodowemu przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

15. Kontrola wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich polega na sprawdzeniu, czy zaświadczenie:

- 1) nie zostało sfalszowane;
- 2) zostało wydane zgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich.

16. Jeżeli w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 15 pkt 1, zachodzi podejrzenie, że zaświadczenie lekarskie zostało sfałszowane, dowódca jednostki wojskowej występuje do lekarza, który wystawił zaświadczenie lekarskie, o wyjaśnienie sprawy.

17. W razie podejrzenia, że zaświadczenie lekarskie zostało wydane niezgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, dowódca jednostki wojskowej występuje o wyjaśnienie sprawy do terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

**Art. 61.** 1. Żołnierze zawodowi otrzymują corocznie urlop wypoczynkowy w wymiarze dwudziestu sześciu dni roboczych.

1a. Żołnierzowi zawodowemu w roku kalendarzowym, w którym został powołany do zawodowej służby wojskowej, udziela się urlopu wypoczynkowego w wymiarze proporcjonalnym do okresu pozostającego do końca danego roku kalendarzowego.

1b. Przepis ust. 1a stosuje się odpowiednio do żołnierza, o którym mowa w art. 20 ust. 1a, po zakończeniu przez niego pracy poza granicami państwa w strukturach organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych strukturach wojskowych, na podstawie umowy zawartej między tym żołnierzem a taką organizacją, oraz o którym mowa w art. 65a ust. 5, po zakończeniu lub zrezygnowaniu przez niego z urlopu wychowawczego.

2. Jeżeli ważne względy służbowe nie pozwalają na udzielenie żołnierzowi zawodowemu urlopu wypoczynkowego w całości lub w części w danym roku kalendarzowym, urlopu tego udziela się w ciągu następnego roku kalendarzowego.

3. Decyzję w sprawie przesunięcia żołnierzowi zawodowemu urlopu wypoczynkowego podejmuje dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe. Dowódca jednostki wojskowej jest zobowiązany skierować żołnierza na przesunięty urlop wypoczynkowy, aby wykorzystał go najpóźniej w terminie określonym w ust. 2.

4. Za dni robocze, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 62 ust. 1–4 i 7, ust. 8 pkt 2 oraz ust. 11, uważa się wszystkie dni, z wyjątkiem niedziel i świąt określonych w przepisach ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1920) oraz dodatkowych dni wolnych od służby określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 60 ust. 5.

**Art. 62.** 1. Żołnierz zawodowy zajmujący stanowisko służbowe pracownika naukowego, naukowo-dydaktycznego, dydaktycznego lub badawczo-technicznego otrzymuje corocznie dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze dwunastu dni roboczych.

1a. Żołnierz zawodowy posiadający status weterana poszkodowanego otrzymuje corocznie dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze pięciu dni roboczych.

1b. Urlop, o którym mowa w ust. 1a, nie przysługuje żołnierzowi zawodowemu posiadającemu status weterana poszkodowanego uprawnionemu do urlopu wypoczynkowego i dodatkowych urlopów wypoczynkowych, z wyłączeniem dodatkowego urlopu z tytułu szkodliwych dla zdrowia warunków służby, w wymiarze przekraczającym dwadzieścia sześć dni roboczych.

1c. Prawo do pierwszego dodatkowego urlopu, o którym mowa w ust. 1a, powstaje z dniem, w którym decyzja administracyjna o przyznaniu statusu weterana poszkodowanego stała się ostateczna, przy czym realizacja tego prawa może nastąpić nie wcześniej niż z dniem przedstawienia przez żołnierza zawodowego tej decyzji dowódcy jednostki wojskowej.

1d. Urlop, o którym mowa w ust. 1a, wykorzystuje się w całości w roku kalendarzowym, w którym żołnierz zawodowy ma do niego prawo, w terminie uzgodnionym z dowódcą jednostki wojskowej, jeżeli nie został ujęty w planie urlopów, o którym mowa w ust. 10.

2. Żołnierz zawodowy pełniący zawodową służbę wojskową w warunkach szkodliwych dla zdrowia przy przekroczonych najwyższych dopuszczalnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych otrzymuje corocznie, w zależności od ustalonego w odrębnych przepisach stopnia szkodliwości, dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze:

- 1) pięciu dni roboczych – przy pierwszym stopniu szkodliwości;
- 2) siedmiu dni roboczych – przy drugim stopniu szkodliwości;
- 3) dziesięciu dni roboczych – przy trzecim stopniu szkodliwości;
- 4) piętnastu dni roboczych – przy czwartym stopniu szkodliwości.

3. Żołnierz zawodowy, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi właściwościami zajmowanego stanowiska służbowego, otrzymuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze do piętnastu dni roboczych rocznie.

4. Żołnierzowi zawodowemu, w zależności od stażu czynnej służby wojskowej, udziela się corocznie dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze:

- 1) pięciu dni roboczych – po osiągnięciu piętnastu lat czynnej służby wojskowej;
- 2) dziesięciu dni roboczych – po osiągnięciu dwudziestu lat czynnej służby wojskowej;
- 3) piętnastu dni roboczych – po osiągnięciu dwudziestu pięciu lat czynnej służby wojskowej.

5. Żołnierz zawodowy zajmujący stanowisko służbowe sędziego wojskowego lub prokuratora do spraw wojskowych otrzymuje dodatkowy urlop wypoczynkowy na zasadach i w wymiarze określonych odpowiednio w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

6. W razie zbiegu uprawnień do dodatkowych urlopów wypoczynkowych z różnych tytułów żołnierzowi zawodowemu przysługuje tylko jeden urlop w wymiarze najkorzystniejszym, z wyjątkiem dodatkowego urlopu z tytułu szkodliwych dla zdrowia warunków służby, z zastrzeżeniem ust. 7.

7. Łączny wymiar urlopu wypoczynkowego i dodatkowych urlopów wypoczynkowych w danym roku kalendarzowym nie może przekroczyć pięćdziesięciu dni roboczych.

7a. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu do służby poza granicami państwa, po zakończeniu służby w ramach tego skierowania, udziela się urlopu aklimatyzacyjnego w wymiarze jednego dnia roboczego za każde rozpoczęte dziesięć dni pełnienia służby poza granicami państwa. Urlopu tego udziela dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe albo do której został skierowany w ramach pełnienia zawodowej służby wojskowej w rezerwie kadrowej, bezpośrednio po stawieniu się w jednostce wojskowej. Wymiar urlopu aklimatyzacyjnego nie może przekroczyć dwudziestu dwóch dni roboczych.

8. Żołnierzowi zawodowemu może być udzielony urlop:

- 1) zdrowotny – w wymiarze do sześciu miesięcy;
- 2) okolicznościowy – w wymiarze jednorazowo nie dłuższym niż pięć dni roboczych, z zastrzeżeniem ust. 12.

9. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu przez właściwy organ na naukę oraz żołnierzowi, któremu udzielono pomocy w związku z pobieraniem nauki, przysługuje urlop szkoleniowy.

9a. Żołnierzowi zawodowemu pobierającemu naukę, niespełniającemu warunków do uzyskania pomocy, o której mowa w art. 52, można udzielić urlopu szkoleniowego.

10. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy zajmuje stanowisko służbowe, udziela żołnierzowi urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego, przysługującego w danym roku kalendarzowym, na podstawie planu urlopów.

11. Żołnierz zawodowy może otrzymać zwolnienie od zajęć służbowych w razie konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny, gdy opieki takiej nie może sprawować małżonek żołnierza lub inny członek rodziny, nieprzekraczające jednak łącznie pięćdziesięciu dni roboczych w roku kalendarzowym.

12. W szczególnie uzasadnionych przypadkach żołnierzowi zawodowemu, który wykorzystał zwolnienie od zajęć służbowych w związku z koniecznością sprawowania opieki nad najbliższym członkiem rodziny i nadal musi tę opiekę sprawować osobiście, może być udzielony urlop okolicznościowy w wymiarze do pięciu miesięcy.

13. Najbliższym członkiem rodziny żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 11 i 12, są jego małżonek, dzieci i rodzice.

14. Żołnierzowi zawodowemu – lekarzowi lub lekarzowi dentyście skierowanemu przez właściwy organ do odbycia specjalizacji medycznej na czas odbywania zajęć w ramach tej specjalizacji udziela się zwolnienia od zajęć służbowych, w wymiarze piętnastu dni roboczych w każdym miesiącu.

**Art. 63.** 1. Żołnierza zawodowego można odwołać z urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymać udzielenie mu urlopu w całości lub w części z ważnych względów służbowych. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek żołnierza zawodowego, umotywowany ważnymi względami.

2. Żołnierzowi zawodowemu, którego odwołano z urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego albo któremu wstrzymano udzielenie takiego urlopu przysługuje, w pełnej wysokości, zwrot kosztów spowodowanych odwołaniem z urlopu lub wstrzymaniem urlopu.

3. Odwołania żołnierza zawodowego z urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego lub wstrzymania udzielenia takiego urlopu może dokonać dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe.

4. Dowódca jednostki wojskowej, który odwołał żołnierza zawodowego z urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego albo wstrzymał udzielenie takiego urlopu, orzeka, na wniosek żołnierza, o zwrocie kosztów spowodowanych odwołaniem lub wstrzymaniem urlopu.

**Art. 64.** Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) stanowiska służbowe, na których pełnienie zawodowej służby wojskowej jest szkodliwe dla zdrowia albo które posiadają szczególne właściwości, ze względu na zajmowanie których udziela się dodatkowego urlopu wypoczynkowego, uwzględniając podobne lub takie same stanowiska ustalone na podstawie przepisów prawa pracy;
- 2) tryb orzekania o potrzebie udzielenia urlopu zdrowotnego i organy właściwe w tych sprawach, z uwzględnieniem sprawności postępowania w tych sprawach;
- 3) szczegółowe warunki i tryb udzielania urlopów, o których mowa w art. 61 i art. 62 ust. 1–4, 7a oraz 12, a także wymiar urlopu, o którym mowa w art. 62 ust. 3, ust. 8 pkt 2, ust. 9 oraz 9a, zapewniając ciągłość i skuteczność realizacji zadań;
- 4) szczegółowe warunki i tryb odwoływania z urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymania udzielenia takiego urlopu oraz zwracania kosztów spowodowanych odwołaniem z urlopu lub wstrzymaniem urlopu i sposób ich obliczania, zapewniając, aby zastosowanie tych środków miało charakter wyjątkowy;
- 5) szczegółowe warunki i tryb udzielania żołnierzom zawodowym zwolnienia od zajęć służbowych, o którym mowa w art. 62 ust. 11 i 14, zapewniając ciągłość i skuteczność realizacji zadań oraz uwzględniając plany poszczególnych specjalizacji lekarskich.

**Art. 65.** 1. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje urlop macierzyński, urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlop ojcowski oraz urlop rodzicielski na zasadach i w wymiarze określonych w przepisach ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162).

2. Żołnierzowi zawodowemu – kobiecie będącej w ciąży lub karmiącej dziecko piersią:

- 1) nie powierza się obowiązków w wymiarze przekraczającym czterdziestu godzin służby w tygodniu i w porze nocnej;
- 2) nie deleguje się poza miejsce pełnienia służby – bez zgody żołnierza zawodowego – kobiety;
- 3) nie powierza się wykonywania zadań służbowych uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 176 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

3. Żołnierz zawodowy – kobieta karmiąca dziecko piersią ma prawo do dwóch półgodzinnych przerw wliczanych do czasu służby. W przypadku karmienia więcej niż jednego dziecka, żołnierz zawodowy – kobieta ma prawo do dwóch przerw po 45 minut każda. Przerwy na karmienie mogą być na wniosek żołnierza zawodowego – kobiety udzielane łącznie.

4. Żołnierza zawodowego – kobietę, sprawującą opiekę nad dzieckiem do lat czterech, pozostającą w związku małżeńskim z innym żołnierzem, nie deleguje się bez jej zgody poza miejsce pełnienia zawodowej służby wojskowej, w tym samym czasie co współmałżonka.

5. Przepis ust. 4 stosuje się również do żołnierza zawodowego samotnie wychowującego dziecko do lat czterech.

**Art. 65a.** 1. Żołnierz zawodowy ma prawo do urlopu wychowawczego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

2. Żołnierzowi zawodowemu korzystającemu z urlopu wychowawczego nie wypłaca się uposażenia i innych należności pieniężnych, z wyjątkiem określonych w art. 83, art. 85 i art. 94–98.

3. Żołnierzowi zawodowemu korzystającemu z urlopu wychowawczego przysługują, w okresie korzystania z tego urlopu, świadczenia określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 oraz z 2021 r. poz. 1162, 1981, 2105 i 2270).

4. W przypadku gdy urlop wychowawczy trwa do dwunastu miesięcy, żołnierz zawodowy pozostaje na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

5. W przypadku gdy okres urlopu wychowawczego jest dłuższy niż określony w ust. 4, żołnierza zawodowego przenosi się do rezerwy kadrowej. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

6. Żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 5, po zakończeniu lub zrezygnowaniu przez niego z urlopu wychowawczego w czasie jego trwania, jeżeli nie ma możliwości wyznaczenia go na stanowisko służbowe, pozostawia się w rezerwie kadrowej przez okres nie krótszy niż sześć miesięcy.

**Art. 66.** (uchylony)



**Art. 67.** 1. Żołnierze zawodowi są objęci obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego i korzystają ze świadczeń na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.<sup>2)</sup>).

2. Żołnierzom zawodowym przysługują coroczne bezpłatne badania profilaktyczne na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1175 oraz z 2021 r. poz. 1997).

3. Żołnierzom zawodowym w trakcie szkoleń poligonowych i ćwiczeń wojskowych (rejsów, lotów) przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne i bezpłatne zaopatrzenie w produkty lecznicze znajdujące się w wykazach, o których mowa w art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 523, 1292, 1559, 2054 i 2120), w zakresie kategorii, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. a tej ustawy, oraz leki recepturowe, a także produkty lecznicze oznaczone symbolem OTC i wyroby medyczne, oraz wyposażenie wyrobów medycznych, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 69b ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Żołnierze zawodowi skierowani do służby poza granicami państwa podlegają bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym oraz szczepieniom ochronnym.

4a. Żołnierzom zawodowym wyznaczonym lub skierowanym do pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa wykonuje się jeden raz w czasie zawodowej służby wojskowej badanie polegające na pobraniu materiału genetycznego, realizowane przez podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej.

4b. Pobrany materiał genetyczny jest przechowywany w podmiocie leczniczym, o którym mowa w ust. 4a, w pracowni właściwej do wykonania badania cytogenetycznego.

4c. Pobrany materiał genetyczny jest przechowywany przez okres pełnienia zawodowej służby wojskowej przez żołnierza, a po odejściu ze służby podlega komisijnemu zniszczeniu.

4d. Pobrany materiał genetyczny niszczy niezwłocznie komisja powołana przez Ministra Obrony Narodowej. Z czynności komisji sporządza się protokół.

4e. Dokumentacja medyczna dotycząca pobranego materiału genetycznego może być udostępniona przez podmiot leczniczy, o którym mowa w ust. 4a, żołnierzowi zawodowemu, na jego wniosek.

4f. Koszty pobrania oraz przechowywania materiału genetycznego w podmiotach leczniczych, o których mowa w ust. 4a, są finansowane na podstawie umowy zawartej z kierownikiem podmiotu leczniczego.

4g. Umowa, o której mowa w ust. 4f, jest zawierana z uwzględnieniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.<sup>3)</sup>) i określa w szczególności:

- 1) liczbę żołnierzy, którym pobrano materiał genetyczny;
- 2) okres jej obowiązywania;
- 3) kwotę zobowiązania i możliwość jej weryfikacji oraz zasady rozliczeń;
- 4) zasady zwrotu środków finansowych i stosowania kar umownych w przypadku niewłaściwego wykonania umowy;
- 5) sposób i tryb kontroli wykonania umowy.

5. Żołnierze zawodowi powracający do kraju po zakończeniu służby poza granicami państwa podlegają bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym.

6. W przypadku odniesienia ran, kontuzji, urazu psychicznego lub schorzenia przez żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 5, lub ze względu na jego stan psychofizyczny zgodnie ze wskazaniami lekarza żołnierz zawodowy może być skierowany na bezpłatny turnus leczniczo-profilaktyczny wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny w rozumieniu art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2055).

6a. Turnus leczniczo-profilaktyczny trwa 14 dni kalendarzowych i obejmuje działania leczniczo-rehabilitacyjne i profilaktykę zdrowotną, w tym profilaktykę psychologiczną.

6b. Kolejny pobyt żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 5, na turnusie leczniczo-profilaktycznym po tym samym pełnieniu służby wojskowej poza granicami państwa może odbyć się pod warunkiem poddania się leczeniu specjalistycznemu, ambulatoryjnemu lub stacjonarnemu albo konsultacji specjalistycznej zakończonej wskazaniem uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym jako niezbędnym do kontynuacji leczenia.

<sup>2)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1292, 1559, 1773, 1834, 1981, 2105, 2120, 2232, 2270, 2427 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 64 i 91.

<sup>3)</sup> Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054 i 2270.

6c. Osoby skierowane na turnus leczniczo-profilaktyczny mogą skorzystać z prawa do turnusu leczniczo-profilaktycznego w trakcie pełnienia służby przez żołnierza zawodowego.

6d. Pełne koszty uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym żołnierza zawodowego oraz 50% kosztów uczestnictwa pełnoletniego najbliższego członka rodziny pokrywa się z budżetu państwa z części pozostającej w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej.

6e. Skierowanie na badania, o których mowa w ust. 5, zawiera następujące dane żołnierza zawodowego:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer PESEL;
- 3) adres zamieszkania i do korespondencji;
- 4) miejsce pełnienia służby;
- 5) okres delegowania, miejsce, stanowisko i zakres zadań wykonywanych podczas pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa.

6f. Skierowanie na turnus leczniczo-profilaktyczny zawiera następujące dane:

- 1) żołnierza zawodowego:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) numer PESEL,
  - c) adres zamieszkania i do korespondencji,
  - d) miejsce pełnienia służby,
  - e) numer telefonu kontaktowego;
- 2) pełnoletniego najbliższego członka rodziny:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) datę urodzenia,
  - c) stopień pokrewieństwa.

6g. Koszty udziału w turnusie leczniczo-profilaktycznym żołnierza zawodowego oraz najbliższego członka rodziny są finansowane na podstawie umowy zawartej z kierownikiem podmiotu prowadzącego turnus.

6h. Umowa, o której mowa w ust. 6g, jest zawierana z uwzględnieniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i określa w szczególności:

- 1) warunki oraz organizację turnusu leczniczo-profilaktycznego oraz liczbę uczestników;
- 2) okres jej obowiązywania;
- 3) kwotę zobowiązania i możliwość jej weryfikacji oraz zasady rozliczeń;
- 4) zasady zwrotu środków finansowych i stosowania kar umownych w przypadku niewłaściwego wykonania umowy;
- 5) sposób i tryb kontroli wykonania umowy.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres świadczeń zdrowotnych, o których mowa w ust. 3–5, oraz jednostki organizacyjne dla których organem założycielskim jest Minister Obrony Narodowej albo uczelnia wojskowa, udzielające świadczeń zdrowotnych żołnierzom zawodowym, uwzględniając konieczność zapewnienia zaopatrzenia urazów i schorzeń, które powstały w trakcie szkoleń poligonowych i ćwiczeń wojskowych;
- 2) zakres i tryb kontroli zaopatrzenia w produkty lecznicze i wyroby medyczne, o których mowa w ust. 3, mając na względzie zapewnienie poprawności i celowości wydawania takich produktów i wyrobów oraz racjonalność gospodarowania nimi;
- 2a) tryb kierowania żołnierzy zawodowych na badania, o których mowa w ust. 4a, oraz sposób pobierania, przechowywania i niszczenia materiału genetycznego, uwzględniając sprawność postępowania;
- 3) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych po przeprowadzeniu obowiązkowych badań przed wyjazdem i po zakończeniu służby poza granicami państwa, uwzględniając niezbędne elementy skierowań, orzeczeń i certyfikatów wystawianych po przeprowadzaniu takich badań;

- 4) wykaz zalecanych szczepień ochronnych przed wyjazdem do pełnienia służby poza granicami państwa, miejsca wykonywania takich szczepień oraz sposób ich dokumentowania, uwzględniając zagrożenia epidemiologiczne charakterystyczne dla miejsca pełnienia służby poza granicami państwa;
- 5) tryb kierowania żołnierzy zawodowych wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny na turnus leczniczo-profilaktyczny, a także ramowy program tego turnusu, podmiot kierujący na turnus leczniczo-profilaktyczny, podmiot prowadzący turnus leczniczo-profilaktyczny, rodzaje i wzory dokumentów wystawianych w związku ze skierowaniem na turnus leczniczo-profilaktyczny, uwzględniając potrzeby żołnierzy zawodowych wynikające z ich aktualnego stanu zdrowia i stanu psychofizycznego, w tym konieczność zapewnienia pełnej rekonwalescencji żołnierzy zawodowych oraz umożliwienie dalszego leczenia lub rehabilitacji po zakończeniu pobytu na turnusie leczniczo-profilaktycznym;
- 6) sposób prowadzenia dyspanseryzacji w ramach badań profilaktycznych, o których mowa w ust. 2, oraz wzór karty intensywnego nadzoru dyspanseryzacyjnego, określając grupy zdrowotne, wykaz chorób i schorzeń, zakres konsultacji specjalistycznych i badań dodatkowych, w tym laboratoryjnych, w celu prowadzenia dyspanseryzacji.

**Art. 67a. 1.** Żołnierzom zawodowym przysługują bezpłatne dodatkowe świadczenia stomatologiczne oraz materiały stomatologiczne:

- 1) w razie wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej oraz na określonych stanowiskach służbowych;
- 2) w okresie przygotowania do pełnienia służby poza granicami państwa;
- 3) przez okres sześciu miesięcy po powrocie do kraju po zakończeniu służby poza granicami państwa.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wykaz dodatkowych świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry i materiałów stomatologicznych, sposób ich zaspokojenia, rodzaj dokumentów potwierdzających uprawnienia do tych świadczeń oraz tryb kierowania żołnierzy zawodowych do jednostek organizacyjnych udzielających świadczeń zdrowotnych, a także wykaz stanowisk służbowych uprawniających do dodatkowych świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry i materiałów stomatologicznych, mając na względzie specyfikę służby wojskowej żołnierzy zawodowych oraz warunki i właściwości służby uzasadniające udzielanie świadczeń stomatologicznych.

**Art. 67b. 1.** Żołnierze zawodowi podlegają bezpłatnym szczepieniom ochronnym.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, program szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych w formie kalendarza szczepień ochronnych oraz sposób rejestracji przeprowadzanych szczepień ochronnych, z uwzględnieniem specyfiki służby wojskowej, a także konieczności utworzenia centralnego rejestru szczepień żołnierzy zawodowych.

**Art. 67c.** Świadczenia, o których mowa w art. 24 ust. 7 pkt 2 oraz art. 67–67b, są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

**Art. 68. 1.** Żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w związku małżeńskim lub posiadającemu dzieci pozostające na jego utrzymaniu, który w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2017) korzysta z zakwaterowania zbiorowego, przydzielono mu miejsce w internacie lub w kwaterze internatowej, bez prawa zamieszkiwania z członkami rodziny, przysługuje dodatek za rozłąkę i zwrot kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w miesiącu do miejscowości zamieszkania członka rodziny i z powrotem.

2. Żołnierzowi zawodowemu zamieszkującemu poza miejscem pełnienia służby w miejscowości, która nie jest miejscowością pobliską w rozumieniu ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, przysługuje prawo do zwrotu kosztów codziennych dojazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby i z powrotem.

3. Dodatek za rozłąkę, o którym mowa w ust. 1, oraz zwrot kosztów codziennych dojazdów, o którym mowa w ust. 2, ustala się w formie ryczałtów miesięcznych.

4. Zwrot kosztów przejazdów, o którym mowa w ust. 1, ustala się w wysokości równowartości ceny biletu za przejazd środkami komunikacji publicznej, z uwzględnieniem przysługującej żołnierzowi zawodowemu ulgi, niezależnie od tytułu, z jakiego ulga ta przysługuje.

5. Należności określone w ust. 1 i 2 nie przysługują żołnierzowi zawodowemu, któremu przyznano świadczenie mieszkaniowe, a także żołnierzowi zawodowemu pełniącemu służbę poza granicami państwa.

6. Żołnierzowi zawodowemu posiadającemu członków rodziny, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznane także inne świadczenia socjalno-bytowe w postaci pomocy finansowej i rzeczowej.

7. Należności i świadczenia określone w ust. 1 i 2 oraz ust. 6 pokrywa się z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość dodatku za rozłąkę oraz zwrotu kosztów codziennych dojazdów, szczegółowe warunki ustalania wysokości należności, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz warunki korzystania z tych uprawnień;
- 2) rodzaj, wysokość i zakres świadczeń, o których mowa w ust. 6, a także warunki korzystania z tych świadczeń.

9. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, powinno w szczególności uwzględniać, że wysokość dodatku za rozłąkę jest uzależniona od stawki diety określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77<sup>5</sup> § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, oraz, że wysokość kosztów codziennych dojazdów, o których mowa w ust. 2, jest uzależniona od kosztów przejazdów publicznymi środkami komunikacji, a także przypadki, w których z powodu niewykonywania przez żołnierza zawodowego zadań służbowych w miejscu pełnienia służby należności te nie będą wypłacane. W przypadku świadczeń socjalno-bytowych, o których mowa w ust. 6, rozporządzenie powinno w szczególności przewidzieć, że świadczenia te są przeznaczone na zakup lub dofinansowanie usług związanych z wypoczynkiem albo rehabilitacją żołnierza zawodowego lub członków jego rodziny, a także uzależnić wysokość tych świadczeń od poziomu dochodów uzyskiwanych na członka rodziny żołnierza zawodowego, w tym także sposób określania wysokości tych dochodów oraz przewidzieć możliwość wypłaty zaliczek na realizację świadczeń socjalno-bytowych i terminy ich rozliczania.

**Art. 68a.** 1. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje zwrot kosztów poniesionych na pomoc prawną, jeżeli postępowanie przygotowawcze wszczęte przeciwko niemu o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu.

2. Koszty w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego obrońcy, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 2052), zwraca się ze środków części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

3. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 2 do zwrotu kosztów poniesionych na pomoc prawną stosuje się przepisy działu XIV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

**Art. 69.** Żołnierz zawodowy ma prawo do zakwaterowania oraz innych świadczeń z tym związanych na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 70.** 1. Przełożeni ponoszą odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny służby żołnierzy zawodowych i są obowiązani zapewnić warunki ochrony ich życia i zdrowia przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

2. Żołnierz zawodowy zobowiązany jest do przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

3. W zakresie wymienionym w ust. 1 i 2 do żołnierzy zawodowych stosuje się odpowiednio przepisy działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, z wyjątkiem art. 209, art. 210, art. 230 § 2, art. 232, art. 234 § 2, art. 235, art. 237, art. 237<sup>1</sup>, art. 237<sup>7</sup> § 1 pkt 1 i § 2–4, art. 237<sup>8</sup> § 1, art. 237<sup>9</sup> § 3 oraz art. 237<sup>11</sup> § 4.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki stosowania do żołnierzy zawodowych przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także organy wojskowe i zakres ich kompetencji w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania zadań służbowych przez żołnierzy zawodowych, uwzględniając szczególnie charakter zawodowej służby wojskowej oraz biorąc pod uwagę struktury organizacyjne Sił Zbrojnych.

## Rozdział 5

### Uposażenie i inne należności pieniężne żołnierzy zawodowych

**Art. 71.** 1. Żołnierze zawodowi otrzymują uposażenie i inne należności pieniężne określone w ustawie.

2. Przeciętne uposażenie żołnierzy zawodowych stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 2. Ustalając wielokrotność kwoty bazowej, rozporządzenie powinno uwzględnić prestiż zawodu żołnierza zawodowego, a także warunki, o których mowa w art. 3 ust. 3.

4. Przez przeciętne uposażenie, o którym mowa w ust. 2, rozumie się uposażenie wraz z miesięczną równowartością dodatkowego uposażenia rocznego.

**Art. 72.** 1. Uposażenie żołnierzy zawodowych składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia.

2. Z tytułu pełnienia zawodowej służby wojskowej żołnierz zawodowy otrzymuje tylko jedno uposażenie.

3. Żołnierzowi zawodowemu powołanemu do zawodowej służby wojskowej w trakcie miesiąca kalendarzowego, w którym pełnił inną formę czynnej służby wojskowej, przysługuje odpowiednie wyrównanie uposażenia.

**Art. 73.** 1. Żołnierze zawodowi otrzymują następujące inne należności pieniężne:

- 1) zasiłki na zagospodarowanie;
- 2) dodatkowe uposażenie roczne;
- 3) nagrody uznaniowe i zapomogi;
- 4) nagrody jubileuszowe;
- 5) należności za podróże i przeniesienia służbowe;
- 6) gratyfikacje urlopowe;
- 7) dodatkowe wynagrodzenie za dodatkowo powierzone czasowe pełnienie obowiązków służbowych i za wykonywanie czynności powierzonych wykraczających poza zadania wynikające z zajmowanego stanowiska służbowego;
- 7a)<sup>4)</sup> świadczenie teleinformatyczne, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa;
- 8) należności związane z pełnieniem zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa;
- 9) należności związane ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej.

2. W razie śmierci żołnierza zawodowego lub członka jego rodziny przysługują:

- 1) zasiłek pogrzebowy;
- 2) odprawa pośmiertna;
- 3) pokrycie kosztów pogrzebu z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

**Art. 74.** 1. Wyплаты uposażenia oraz innych należności, o których mowa w art. 73, dokonuje jednostka wojskowa lub instytucja cywilna, na której zaopatrzeniu finansowym żołnierz pozostaje, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe w instytucji cywilnej oraz w jednostce organizacyjnej, dla której Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim, albo nadzorowanej przez Ministra Obrony Narodowej, niebędącej jednostką budżetową:

- 1) zasiłek na zagospodarowanie,
- 2) nagrody uznaniowe i zapomogi przyznawane przez Ministra Obrony Narodowej,
- 3) nagrodę jubileuszową,
- 4) gratyfikację urlopową,
- 5) należności za przeniesienie służbowe,
- 6) należności związane ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, z wyjątkiem ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe,
- 7) należności i świadczenia pośmiertne, o których mowa w art. 73 ust. 2,
- 8) uposażenie i należności związane ze skierowaniem żołnierza zawodowego do pełnienia służby poza granicami państwa – wypłaca wojskowa jednostka budżetowa, na której zaopatrzeniu żołnierz pozostaje.

**Art. 75.** 1. (uchylony)

2. (uchylony)

3. W razie zwłoki w wypłacie uposażenia i innych należności, o których mowa w art. 73, żołnierzowi zawodowemu przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia, w którym uposażenie lub inna należność pieniężna stały się wymagalne. O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeka w decyzji administracyjnej organ właściwy w sprawie przyznania uposażenia lub innej należności.

---

<sup>4)</sup> Dodany przez art. 14 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

**Art. 76.** 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem rozpoczęcia przez żołnierza zawodowego pełnienia zawodowej służby wojskowej.

2. Zmiana wysokości uposażenia następuje:

- 1) z dniem powstania okoliczności uzasadniających tę zmianę – w przypadku zaistnienia okoliczności powodujących podwyższenie uposażenia;
- 2) z pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstały okoliczności uzasadniające tę zmianę – w razie zaistnienia okoliczności powodujących obniżenie uposażenia.

3. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub podwyższenie wysokości tego uposażenia nastąpiło w trakcie miesiąca kalendarzowego, uposażenie za czas do końca tego miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień.

4. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym żołnierz zawodowy został zwolniony z zawodowej służby wojskowej, zaginął lub zmarł.

**Art. 77.** Uposażenie i inne należności, o których mowa w art. 73, pobrane przez żołnierza zawodowego, przysługujące mu według zasad obowiązujących w dniu wypłaty, nie podlegają zwrotowi.

**Art. 78.** 1. Wysokość uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego jest uzależniona od grupy uposażenia, do której zostało zaszeregowane zajmowane przez niego stanowisko służbowe.

1a. W przypadku gdy w jednostce wojskowej nie występuje stanowisko służbowe głównego specjalisty, stanowisko radcy prawnego, uwzględniając przepis art. 22<sup>4</sup> ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 2052), zaszeregowuje się do stanowiska służbowego o stopniu etatowym o jeden stopień niższy od stanowiska zastępcy dowódcy tej jednostki w najwyższej grupie uposażenia przewidzianej dla tego stopnia, nie wyżej jednak niż do stanowiska o stopniu etatowym i grupy uposażenia przewidzianej dla stanowiska służbowego głównego specjalisty w urzędzie Ministra Obrony Narodowej.

1b. Przepisu ust. 1a nie stosuje się do stanowisk służbowych zajmowanych przez żołnierzy zawodowych posiadających uprawnienia radcy prawnego, na których nie jest wymagane posiadanie takiego uprawnienia.

2. Żołnierz powołany do zawodowej służby wojskowej otrzymuje do czasu objęcia pierwszego stanowiska służbowego uposażenie zasadnicze najniższe w danym korpusie kadry zawodowej Sił Zbrojnych.

3. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe uposażenie zasadnicze w wysokości wynikającej z ust. 1 przysługuje od dnia objęcia tego stanowiska.

3a. Uposażenie zasadnicze żołnierza zawodowego wyznaczonego w trybie art. 42d ustala się w wysokości odpowiadającej najwyższej grupie uposażenia przewidzianej dla posiadanego stopnia wojskowego.

4. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, grupy uposażenia dla poszczególnych stopni etatowych. Rozporządzenie powinno umożliwić zróżnicowanie grup uposażenia w zależności od rangi stanowiska, zakresu wykonywanych zadań służbowych, ponoszonej odpowiedzialności i wymaganych kwalifikacji. Uwzględniając powyższe uwarunkowania, rozporządzenie może określać jedną grupę lub kilka grup uposażenia na stanowiskach służbowych o określonym stopniu etatowym.

5. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, stawki uposażenia zasadniczego dla poszczególnych grup uposażenia, z uwzględnieniem, że stawka uposażenia zasadniczego dla najniższej grupy uposażenia nie będzie niższa niż wysokość kwoty bazowej, o której mowa w art. 71 ust. 2.

**Art. 79.** Żołnierz zawodowy wyznaczony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zachowuje prawo do stawki uposażenia zasadniczego pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku do czasu uzyskania wyższej stawki uposażenia zasadniczego.

**Art. 80.** 1. Żołnierze zawodowi otrzymują następujące dodatki do uposażenia zasadniczego:

- 1) dodatek specjalny – za szczególne właściwości lub warunki pełnienia zawodowej służby wojskowej;
- 2) dodatek służbowy – za pełnienie zawodowej służby wojskowej na określonych stanowiskach dowódczych i kierowniczych lub samodzielnych albo w określonych jednostkach wojskowych;
- 3) dodatek za długoletnią służbę wojskową;

- 4) dodatek motywacyjny – dla żołnierzy zawodowych pełniących służbę w korpusach podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych za uzyskanie w opinii służbowej oceny co najmniej dobrej oraz posiadanie klasy kwalifikacyjnej, o której mowa w art. 46a, w specjalności zgodnej z zajmowanym stanowiskiem służbowym;
- 5) dodatek funkcyjny – za pełnienie funkcji powierzonych w trybie określonym w art. 25a;
- 6) dodatek kompensacyjny.

1a. (uchylony)

2. W przypadku gdy miesięczne uposażenie żołnierza zawodowego pełniącego zawodową służbę wojskową na stanowisku służbowym sędziego sądu wojskowego albo prokuratora do spraw wojskowych jest niższe od miesięcznego wynagrodzenia przysługującego na równorzędnym stanowisku i pełnionej funkcji sędziego sądu powszechnego albo wysokości wynagrodzenia prokuratora na takim samym stanowisku i pełnionej funkcji, żołnierzowi przysługuje dodatek wyrównawczy w wysokości różnicy między tym wynagrodzeniem a uposażeniem należnym na zajmowanym stanowisku.

3. Dodatki do uposażenia zasadniczego mogą być ustalone w stawkach miesięcznych, dziennych albo za wykonanie określonych czynności; dodatki ustalone w stawkach miesięcznych są dodatkami o charakterze stałym.

4. Dodatki do uposażenia przyznaje, w formie decyzji, organ, o którym mowa w art. 104.

5. Organ, który przyznał dodatek do uposażenia, w przypadku niewykonywania zadań uzasadniających wypłacanie dodatku, może zawiesić, obniżyć albo wstrzymać jego wypłacanie, w formie decyzji.

5a. (uchylony)

5b. (uchylony)

5c. Decyzję w sprawie przyznania dodatku o charakterze stałym wydaje się na czas określony lub nieokreślony, nie dłuższy jednak niż na czas pełnienia przez żołnierza zawodowego służby na stanowisku służbowym.

5d. Ponowne wyznaczenie żołnierza zawodowego na zajmowane dotychczas stanowisko służbowe albo podwyższenie dodatku za długoletnią służbę wojskową wynikające z dokonanej odrębnymi przepisami zmiany stawek uposażenia zasadniczego nie wymaga wydawania nowej decyzji.

5e. Żołnierzowi zawodowemu spełniającemu równocześnie warunki do otrzymywania dodatków specjalnych o charakterze stałym z kilku tytułów przysługuje jeden dodatek specjalny w wyższej stawce miesięcznej. Przepis stosuje się odpowiednio w przypadku zbiegu uprawnień do dodatku służbowego.

5f. Żołnierzowi zawodowemu, który otrzymywał dodatek specjalny z różnych tytułów, w ostatnim miesiącu pełnienia służby przyznaje się dodatek specjalny z jednego tytułu w najwyższej wysokości. Wysokość dodatku specjalnego z jednego tytułu uzależnia się od wysokości dodatku i okresu jego otrzymywania. Przepis stosuje się odpowiednio do dodatku służbowego.

5g. Dodatek kompensacyjny przysługuje żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu w trybie art. 42d w wysokości różnicy pomiędzy uposażeniem zasadniczym dotychczas otrzymywanym a uposażeniem zasadniczym należnym na zajmowanym stanowisku służbowym. Dodatek kompensacyjny przysługuje na czas zajmowania tego stanowiska służbowego.

5h. W przypadku mianowania żołnierza zawodowego na wyższy stopień wojskowy i pozostawania tego żołnierza na stanowisku służbowym, na które został wyznaczony w trybie art. 42d, dodatek kompensacyjny przysługuje w wysokości różnicy pomiędzy uposażeniem zasadniczym określonym w art. 78 ust. 3a a uposażeniem zasadniczym należnym na zajmowanym stanowisku służbowym.

6. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość, szczegółowe warunki i tryb przyznawania i podwyższania dodatków specjalnego, służbowego i motywacyjnego, a także, w zależności od występujących okoliczności i tytułu ich wypłaty, możliwość obniżania i wstrzymywania tych dodatków;
- 2) wysokość, szczegółowe warunki i tryb przyznawania, podwyższania i obniżania dodatków funkcyjnego oraz kompensacyjnego;
- 3) wysokość i tryb przyznawania i podwyższania dodatku za długoletnią służbę wojskową;
- 4) sposób ustalania wysokości dodatków specjalnego i służbowego w ostatnim miesiącu pełnienia służby wojskowej oraz okresy służby lub pobierania dodatku uznawane za równorzędne z okresem pobierania dodatków specjalnego lub służbowego;
- 5) szczególne właściwości lub warunki służby wojskowej, z tytułu których są wypłacane dodatki specjalne;
- 6) stanowiska służbowe, których zajmowanie i jednostki wojskowe, w których pełnienie służby uprawniają do dodatku służbowego.

6a. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, powinno uwzględniać w szczególności:

- 1) w odniesieniu do dodatku specjalnego:
  - a) przy ustalaniu tytułów, za które dodatek przysługuje:
    - charakter wykonywanych czynności,
    - zakres wykonywanych czynności służbowych i ich specyfikę,
    - obciążenia psychofizyczne na stanowiskach służbowych,
    - wymagane kwalifikacje do zajmowania stanowisk służbowych,
  - b) przy ustalaniu wysokości dodatku – możliwość ustalenia wysokości dodatku z niektórych tytułów w zależności od:
    - liczby wykonanych czynności,
    - wprowadzenia rocznych norm wykonywania tych czynności,
    - stopnia szkodliwości lub uciążliwości pełnienia służby wojskowej,
    - stażu służby żołnierza na stanowiskach służbowych;
- 2) w odniesieniu do dodatku służbowego – kwalifikacje i wymagania psychofizyczne niezbędne do zajmowania określonych stanowisk służbowych oraz pełnienia służby w określonych jednostkach wojskowych;
- 3) w odniesieniu do dodatku za długoletnią służbę wojskową – wzrost dodatku uzależniony od stażu służby wojskowej oraz uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego, wskazując sytuacje, w których wydaje się decyzje przyznające dodatek;
- 4) w odniesieniu do dodatku motywacyjnego – zależność wysokości dodatku od rodzaju posiadanej przez żołnierza klasy kwalifikacyjnej, a także zależność podwyższenia, obniżenia albo wstrzymania wypłaty dodatku od terminów i trybu uzyskania, potwierdzenia albo utraty klasy kwalifikacyjnej oraz terminów i trybu przeprowadzania opiniowania służbowego;
- 5) w odniesieniu do dodatku funkcyjnego:
  - a) zasadę, że dodatek ten nie może być większy od uposażenia zasadniczego na porównywalnych stanowiskach służbowych względem pełnionych funkcji,
  - b) możliwość podwyższenia albo obniżenia dodatku w zależności od wysokości uposażenia na porównywalnych stanowiskach;
- 6) w odniesieniu do dodatku kompensacyjnego:
  - a) zależność jego wysokości od uposażeń zasadniczych uwzględnianych przy ustalaniu tej wysokości,
  - b) możliwość podwyższenia albo obniżenia dodatku w zależności od wysokości tych uposażeń;
- 7) w przypadku dodatków specjalnego i służbowego przysługujących w ostatnim miesiącu pełnienia służby wojskowej – zależność wysokości dodatku od okresu jego otrzymywania oraz kwoty dodatku.

7. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wysokości dodatku wyrównawczego, o którym mowa w ust. 2, z uwzględnieniem określenia składników uposażenia i wynagrodzenia przyjmowanych przy obliczaniu dodatku wyrównawczego, a także terminy wypłacania tego dodatku, mając na względzie konieczność zapewnienia pełnej i niezwłocznej kompensaty różnicy w uposażeniu należnym na zajmowanym stanowisku.

**Art. 81.** 1. Uposażenie zasadnicze i dodatki o charakterze stałym są wypłacane miesięcznie z góry, w pierwszym dniu roboczym miesiąca, za który przysługują.

2. Dodatki do uposażenia zasadniczego, inne niż wymienione w ust. 1, wypłaca się nie później niż do dziesiątego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym żołnierz zawodowy spełnił warunki uzasadniające ich przyznanie. W przypadku dodatków do uposażenia wypłacanych żołnierzom zawodowym za czynności wykonywane w okresie roku kalendarzowego, dodatki te wypłaca się w pierwszym kwartale następnego roku kalendarzowego.

3. Inne należności, o których mowa w art. 73, wypłaca się w terminie czternastu dni od dnia, w którym żołnierz zawodowy spełnił warunki uzasadniające otrzymanie tych należności albo właściwy organ podjął decyzję o przyznaniu żołnierzowi tych należności, w przypadku gdy przyznanie prawa do należności lub określenie ich wysokości jest uzależnione od wydania takiej decyzji, z zastrzeżeniem art. 83 ust. 5, art. 92 ust. 2 i art. 96 ust. 6.

4. Uposażenie i inne należności, o których mowa w art. 73, są płatne bezpośrednio do rąk żołnierza zawodowego, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Uposażenie i inne należności, o których mowa w art. 73, mogą być wypłacane w formie bezgotówkowej, na warunkach ustalonych w pisemnym porozumieniu między płatnikiem i żołnierzem zawodowym.



**Art. 82.** 1. Żołnierz zawodowy powołany do pełnienia zawodowej służby wojskowej otrzymuje zasiłek na zagospodarowanie, w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Zasiłek na zagospodarowanie przyznaje się:

- 1) żołnierzowi służby stałej – po objęciu stanowiska służbowego;
- 2) żołnierzowi służby kontraktowej – po zawarciu drugiego kontraktu.

3. Zasiłek na zagospodarowanie może być przyznany żołnierzowi zawodowemu tylko jeden raz w trakcie pełnienia zawodowej służby wojskowej.

**Art. 83.** 1. Żołnierz zawodowy pełniący zawodową służbę wojskową przez okres całego roku kalendarzowego nabywa prawo do dodatkowego uposażenia rocznego w wysokości 1/12 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym otrzymanego w roku kalendarzowym, za który dodatkowe uposażenie roczne przysługuje.

2. Prawo do dodatkowego uposażenia rocznego nabywa również:

- 1) żołnierz zawodowy powołany do zawodowej służby wojskowej w trakcie roku kalendarzowego, jeżeli pełnił zawodową służbę wojskową przez okres co najmniej sześciu miesięcy kalendarzowych,
- 2) żołnierz zawodowy, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej w trakcie roku kalendarzowego

– w wysokości 1/12 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym otrzymanego w roku kalendarzowym, za który dodatkowe uposażenie roczne przysługuje.

3. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w art. 20 ust. 1a i art. 65a, który w roku zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie nabył prawa do dodatkowego uposażenia rocznego, w przypadku zwolnienia go z zawodowej służby wojskowej w razie spełniania warunków do przyznania emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, przysługuje dodatkowe uposażenie roczne w wysokości 1/12 miesięcznego uposażenia przysługującego w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej.

4. Dodatkowe uposażenie roczne nie przysługuje w przypadku:

- 1) nieobecności żołnierza zawodowego w służbie przez okres dłuższy niż dwa dni robocze w ciągu roku kalendarzowego, która nie została usprawiedliwiona;
- 2) zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 111 pkt 6 i 11–14.

5. Dodatkowe uposażenie roczne wypłaca się nie później niż w okresie pierwszych trzech miesięcy roku kalendarzowego następującego po roku, za który przysługuje to uposażenie.

6. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania dodatkowego uposażenia rocznego i terminy jego wypłacania, uwzględniając miejsce pełnienia służby oraz sprawność postępowania w tych sprawach.

**Art. 84.** 1. Żołnierzom zawodowym mogą być przyznawane:

- 1) nagrody uznaniowe – w szczególności w związku z przejawianiem inicjatywy w służbie albo wykonywaniem zadań służbowych wymagających szczególnie dużego nakładu pracy, w tym poza określonym czasem służby, w skróconych terminach lub warunkach szczególnie utrudnionych;
- 2) zapomogi – w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz z innych przyczyn powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

1a. W razie zaginięcia żołnierza zawodowego w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza zawodowego Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi, a w razie braku małżonka dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza zawodowego, z zastrzeżeniem ust. 1aa.

1aa. W przypadku braku małżonka i dzieci, zapomogę, o której mowa w ust. 1a, Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.

1ab. Przepis ust. 1a stosuje się odpowiednio do małżonka, dzieci lub rodziców żołnierza zawodowego, który zmarł w ciągu trzech lat po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

1b. Nagrody uznaniowe i zapomogi, o których mowa w ust. 1 i 1a, wypłaca się z tworzonego na ten cel funduszu, którego wysokość nie może być niższa niż 2,5% planowanych na dany rok kalendarzowy środków na uposażenia żołnierzy zawodowych.

1c. Minister Obrony Narodowej z pozostających w jego dyspozycji środków funduszu, o którym mowa w ust. 1b, może przyznawać nagrody uznaniowe i zapomogi żołnierzom zawodowym bez względu na miejsce pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej.

1d. Warunkiem przyznania żołnierzowi zawodowemu nagrody uznaniowej jest uzyskiwanie wysokich wyników w wykonywaniu zadań służbowych. Żołnierzowi zawodowemu można również przyznać nagrodę uznaniową za wykonywanie zadań służbowych o wysokiej odpowiedzialności albo zadań wykraczających poza zwykłe obowiązki służbowe.

1e. Warunkiem przyznania żołnierzowi zawodowemu zapomogi jest konieczność poniesienia wydatków pieniężnych spowodowanych zdarzeniem określonym w ust. 1 pkt 2. Przy przyznawaniu zapomogi uwzględnia się okoliczności mające wpływ na sytuację materialną żołnierza zawodowego i jego rodziny.

2. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość funduszu na nagrody uznaniowe i zapomogi oraz źródła jego finansowania, a także sposób ustalania wysokości środków tego funduszu pozostających w dyspozycji dowódców jednostek wojskowych, o których mowa w art. 104, oraz sposób zwiększania tego funduszu w trakcie roku kalendarzowego, uwzględniając formę organizacyjno-prawną jednostki wojskowej, w której tworzony jest fundusz.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania żołnierzom zawodowym nagród uznaniowych oraz zapomóg, a także zapomóg w sytuacjach, o których mowa w ust. 1–1ab, a także właściwe organy wojskowe wnioskujące o przyznanie oraz przyznające nagrody uznaniowe lub zapomogi, uwzględniając okoliczności uzasadniające przyznanie nagrody uznaniowej lub zapomogi, a także sprawność postępowania w tych sprawach.

**Art. 85.** 1. Żołnierzom zawodowym przysługują nagrody jubileuszowe w wysokości:

- 1) po dwudziestu latach czynnej służby wojskowej – 75%,
- 2) po dwudziestu pięciu latach czynnej służby wojskowej – 100%,
- 3) po trzydziestu latach czynnej służby wojskowej – 150%,
- 4) po trzydziestu pięciu latach czynnej służby wojskowej – 200%,
- 5) po czterdziestu latach czynnej służby wojskowej – 300%

– miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, okresy wliczane do okresu czynnej służby wojskowej, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz tryb jej obliczania i wypłacania, uwzględniając okresy służby, pracy i nauki powodujące nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, sposób dokumentowania tych okresów oraz postępowania w przypadku zbiegu prawa do kilku nagród, a także termin wypłacania nagrody.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych, którym gratyfikacje jubileuszowe przysługują w wysokości i na zasadach określonych odpowiednio w przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236) oraz ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

**Art. 86.** 1. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe poza miejscowością stanowiącą siedzibę jednostki wojskowej lub wydzielonego pododdziału, w której żołnierz zajmował dotychczas stanowisko służbowe przysługują:

- 1) ryczałt z tytułu przeniesienia;
- 2) diety – za czas przejazdu i pierwszą dobę pobytu w nowym miejscu pełnienia służby;
- 3) ryczałt na pokrycie kosztów przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do nowego miejsca pełnienia służby.

2. W przypadku przesiedlenia się żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 1, do nowego miejsca pełnienia służby, przysługują mu ponadto:

- 1) zasilek osiedleniowy;
- 2) zwrot kosztów przewozu urządzeń domowych.

3. Należności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1, przysługujące żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w związku małżeńskim lub posiadającemu dzieci pozostające na jego utrzymaniu, ustala się z uwzględnieniem członków rodziny przesiedlających się z żołnierzem do nowego miejsca pełnienia służby.

4. Zasilek osiedleniowy nie przysługuje żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe w miejscowości, w której żołnierz lub jego małżonek posiada dom lub samodzielny lokal mieszkalny albo jest on zameldowany na pobyt stały.

5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do żołnierza zawodowego wyznaczonego na stanowisko służbowe poza granicami państwa.

6. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do żołnierza zawodowego, który przesiedlił się do innej miejscowości w związku ze zmianą stałego miejsca stacjonowania jednostki wojskowej lub wydzielonego pododdziału.

7. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu przez dowódcę jednostki wojskowej do wykonywania zadań służbowych poza stałym miejscem pełnienia służby, w kraju lub poza granicami państwa, przysługują następujące należności za podróże służbowe:

- 1) diety;
- 2) zwrot kosztów:
  - a) przejazdu na trasie od stałego miejsca pełnienia służby do miejscowości stanowiącej cel skierowania i z powrotem,
  - b) noclegów lub ryczałt za nocleg,
  - c) dojazdu środkami komunikacji miejscowej w formie ryczałtu;
- 3) zwrot innych niezbędnych i udokumentowanych wydatków poniesionych w związku ze skierowaniem.

8. Należności, o których mowa w ust. 7, nie przysługują żołnierzowi zawodowemu wykonującemu zadania służbowe w składzie załogi jednostki pływającej albo przebywającemu na tej jednostce – za czas wykonywania przez niego zadań służbowych na morzu i w portach.

9. Dieta nie przysługuje za czas pobytu w stałym miejscu pełnienia służby, miejscu zamieszkania lub na leczeniu w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, a także jeżeli na podstawie odrębnych przepisów żołnierz z tytułu odbywania podróży służbowej otrzymał bezpłatne wyżywienie lub równoważnik pieniężny w zamian za wyżywienie.

10. Przepisów ust. 9 nie stosuje się do żołnierza zawodowego wykonującego zadania służbowe polegające na uczestniczeniu w ćwiczeniach i szkoleniach poligonowych, a także przebywającego poza stałym miejscem pełnienia służby w związku z czasową zmianą miejsca postoju jednostki wojskowej lub wydzielonego pododdziału.

11. Żołnierzowi zawodowemu wykonującemu zadania służbowe na terenie kraju przysługuje zwrot kosztów przejazdów do miejscowości zamieszkania w czasie wolnym od wykonywania czynności służbowych tylko wtedy, gdy spowoduje to zmniejszenie łącznych kosztów podróży, o których mowa w ust. 7. Warunek ten nie dotyczy żołnierza wykonującego zadania służbowe w okresie dłuższym niż dziesięć dni.

12. Zwrot kosztów noclegu lub ryczałt za nocleg, o których mowa w ust. 7 pkt 2 lit. b, nie przysługuje:

- 1) za czas przejazdu wagonem sypialnym lub z miejscami do leżenia oraz za czas pobytu w stałym miejscu pełnienia służby, zamieszkania lub zameldowania na pobyt stały;
- 2) w przypadku gdy z miejscowości stanowiącej cel podróży służbowej istnieje dogodne połączenie komunikacyjne umożliwiające codzienny powrót do stałego miejsca pełnienia służby lub miejscowości zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały;
- 3) w przypadku wykonywania zadań służbowych w porze nocnej albo zapewnienia żołnierzowi bezpłatnego noclegu;
- 4) w przypadkach określonych w ust. 10.

13. Ryczałt, o którym mowa w ust. 7 pkt 2 lit. c, nie przysługuje, jeżeli żołnierz odbywa podróż służbową pojazdem służbowym albo gdy nie ponosi kosztów, na których pokrycie przeznaczony jest ten ryczałt.

14. Kwotę należności przysługujących żołnierzowi zawodowemu z tytułu zagranicznej podróży służbowej zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych otrzymanych od strony zagranicznej na cele związane z finansowaniem kosztów tej podróży.

15. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość oraz sposób i tryb przyznawania należności, o których mowa w ust. 1, 2 i 7, terminy i tryb ich wypłacania i rozliczania, a także rodzaje wydatków, o których mowa w ust. 7 pkt 3,
- 2) tryb wypłaty żołnierzom zawodowym zaliczek na cele związane z finansowaniem kosztów podróży służbowych,
- 3) sposób dokumentowania poniesionych kosztów,
- 4) sposób obliczania czasu podróży służbowej oraz sposób obliczania należności za przeniesienia i podróże służbowe

– uwzględniając charakter zadań żołnierza zawodowego odbywającego podróż służbową lub przeniesionego lub skierowanego do pełnienia służby w innej miejscowości oraz zróżnicowanie kosztów utrzymania, potrzebę zapewnienia warunków do prawidłowego wykonywania tych zadań oraz konieczność pokrycia zwiększonych kosztów utrzymania, jak również uwzględniając potrzebę uzależnienia wysokości należności od czasu trwania podróży i zwrotu rzeczywiście poniesionych wydatków, a także zapewniając sprawność postępowania w tych sprawach.

**Art. 87.** 1. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje raz w roku prawo do gratyfikacji urlopowej.

2. Żołnierzowi zawodowemu powołanemu do zawodowej służby wojskowej w trakcie roku kalendarzowego gratyfikacja urlopową za ten rok przysługuje, jeżeli pełnił służbę przez okres co najmniej sześciu miesięcy kalendarzowych.

3. Przy ustalaniu wysokości gratyfikacji urlopowej uwzględnia się również małżonka, a także dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego.

4. Wysokość gratyfikacji urlopowej na jedną osobę uwzględnianą przy ustalaniu jej wysokości nie może być niższa niż 35% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.

5. W razie zbiegu uprawnień do gratyfikacji urlopowej żołnierzy zawodowych pozostających w związku małżeńskim, przy ustalaniu wysokości gratyfikacji nie uwzględnia się małżonka, a dzieci pozostające na ich utrzymaniu uwzględnia się przy ustalaniu gratyfikacji tylko jednego z małżonków.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz terminy i tryb wypłacania gratyfikacji urlopowej, uwzględniając sprawność postępowania w tych sprawach oraz możliwość otrzymania przez żołnierza zawodowego gratyfikacji urlopowej przed urlopem.

**Art. 88.** 1. Żołnierzowi zawodowemu, któremu przez okres co najmniej dwóch miesięcy dodatkowo powierzono czasowe pełnienie obowiązków służbowych w trybie określonym w art. 25, przysługuje dodatkowe wynagrodzenie.

2. Żołnierz zawodowy otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie również za wykonywanie czynności powierzonych, które wykraczają poza zadania wynikające z zajmowanego przez niego stanowiska służbowego.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz szczegółowe warunki i tryb wypłacania żołnierzom zawodowym dodatkowego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, z uwzględnieniem czynności powierzonych wykraczających poza zadania wynikające z zajmowanych przez żołnierzy stanowisk służbowych, które uprawniają do dodatkowego wynagrodzenia, a także stawek oraz terminów jego wypłacania. Określając wysokość dodatkowego wynagrodzenia, rozporządzenie powinno uwzględniać charakter i zakres wykonywanych czynności, pracochłonność i stopień wykorzystania czasu pozasłużbowego niezbędnego przy ich wykonywaniu, a także kwalifikacje i doświadczenie żołnierza zawodowego niezbędne przy wykonywaniu tych czynności.

**Art. 88a.**<sup>5)</sup> 1. Żołnierzowi zawodowemu realizującemu zadania, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, przysługuje świadczenie teleinformatyczne, o którym mowa w art. 5 tej ustawy, na czas wykonywania tych zadań w wysokości ustalonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8 ust. 1 tej ustawy.

2. Przy ustalaniu wysokości świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, uwzględnia się w szczególności kwalifikacje zawodowe posiadane przez żołnierza zawodowego oraz stopień złożoności zadań, o których mowa w art. 5 tej ustawy.

3. Wysokość świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, za dany miesiąc obniża się proporcjonalnie do okresu niewykonywania w tym miesiącu zadań, o których mowa w ust. 1, z powodu:

- 1) przebywania żołnierza zawodowego na zwolnieniu lekarskim;
- 2) przebywania żołnierza zawodowego na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz na urlopie rodzicielskim i urlopie na warunkach urlopu rodzicielskiego;
- 3) przebywania żołnierza zawodowego na urlopie wychowawczym;
- 4) przebywania żołnierza zawodowego na urlopie bezpłatnym, urlopie zdrowotnym, urlopie aklimatyzacyjnym, urlopie szkoleniowym, urlopie nagrodowym, urlopie ojcowskim;
- 5) zwolnienia żołnierza zawodowego z wykonywania zadań służbowych w przypadku, o którym mowa w art. 62 ust. 11;
- 6) zaistnienia innych niż wymienione w pkt 1–5 okoliczności powodujących niewykonywanie zadań, trwających co najmniej jeden miesiąc.

4. Do ustalania wysokości świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, stosuje się art. 76 ust. 2 i 3.

5. W przypadku niewykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, przez żołnierza zawodowego przez okres całego miesiąca kalendarzowego, świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, nie wypłaca się.

---

<sup>5)</sup> Dodany przez art. 14 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

6. Świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, nie wypłaca się za miesiąc kalendarzowy, w którym:

- 1) żołnierz zawodowy utracił prawo do uposażenia w przypadkach, o których mowa w art. 60e ust. 3–6;
- 2) żołnierz zawodowy był nieobecny w służbie z przyczyn nieusprawiedliwionych w wymiarze co najmniej jednego dnia;
- 3) zastosowano wobec żołnierza zawodowego środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w czynnościach służbowych lub tymczasowego aresztowania;
- 4) prowadzono wobec żołnierza kontrolne postępowanie sprawdzające na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

**Art. 89.** 1. W okresie pozostawania w rezerwie kadrowej lub dyspozycji albo urlopu żołnierz zawodowy otrzymuje, z zastrzeżeniem art. 90 ust. 1–1d, uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do żołnierza zawodowego, który został zwolniony ze stanowiska służbowego albo podlega zwolnieniu ze stanowiska służbowego w przypadkach wymienionych w art. 45 ust. 1 i 2 do czasu objęcia obowiązków na stanowisku służbowym, przeniesienia do rezerwy kadrowej lub dyspozycji albo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej.

**Art. 89a.** 1. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim żołnierz zawodowy otrzymuje 80% uposażenia.

2. Zwolnienie lekarskie obejmuje okres, o którym mowa w art. 60b ust. 1.

3. Jeżeli zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym żołnierz zawodowy jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby,
- 2) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej,
- 3) wypadku w drodze do miejsca pełnienia służby lub w drodze powrotnej ze służby,
- 4) choroby przypadającej w czasie ciąży,
- 5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów,
- 6) oddania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu badania lekarskiego dawców krwi,
- 7) przebywania na obserwacji w podmiocie leczniczym w wyniku skierowania przez wojskową komisję lekarską,
- 8) stwierdzenia zakażenia lub zachorowania na chorobę, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przy czym stwierdzone zakażenie lub zachorowanie powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby

– zachowuje on prawo do 100% uposażenia.

4. Prawo do 100% uposażenia przysługuje również wtedy, gdy żołnierz został zwolniony od zajęć służbowych:

- 1) podczas skierowania żołnierza zawodowego do pełnienia służby poza granicami państwa;
- 2) w wyniku popełnienia przez inną osobę umyślnego czynu zabronionego w związku z wykonywaniem przez żołnierza zawodowego czynności służbowych, stwierdzonego orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ;
- 3) na skutek czynów o charakterze bohaterskim dokonanych w szczególnie niebezpiecznych warunkach, z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia, w obronie prawa, nienaruszalności granic państwowych, życia, mienia lub bezpieczeństwa obywateli;
- 4) na skutek podlegania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, jeżeli podleganie tej kwarantannie lub izolacji powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby.

4a. Wykonywanie zadań służbowych, o których mowa w ust. 3 pkt 8 i ust. 4 pkt 4, stwierdza w rozkazie dowódca jednostki wojskowej.

5. Związek zwolnienia od zajęć służbowych z czynami, o których mowa w ust. 4 pkt 3, stwierdza, w drodze decyzji, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy pełni służbę.

6. Od decyzji, o której mowa w ust. 5, żołnierzowi zawodowemu przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

**Art. 89b.** 1. Podstawę uposażenia, o którym mowa w art. 89a, stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne żołnierzowi zawodowemu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

2. Przy obliczaniu uposażenia za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim przyjmuje się, że uposażenie za jeden dzień przebywania na zwolnieniu lekarskim stanowi 1/30 uposażenia, o którym mowa w ust. 1.

3. Potrącenia z uposażenia w związku z przebywaniem żołnierza zawodowego na zwolnieniu lekarskim w danym miesiącu dokonuje się z mocy prawa z uposażenia przysługującego w następnym miesiącu kalendarzowym lub z należności określonych w art. 94 i art. 95 pkt 2, 3 i 5.

**Art. 89c.** 1. Środki finansowe uzyskane z tytułu zmniejszenia uposażeń żołnierzy zawodowych w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim przeznaczają się w całości na nagrody uznaniowe za wykonywanie zadań służbowych w zastępstwie żołnierzy zawodowych przebywających na zwolnieniach lekarskich.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, zwiększają fundusz na nagrody uznaniowe i zapomogi.

3. Rozdział środków finansowych, o których mowa w ust. 1, odbywa się po zakończeniu okresu rozliczeniowego, trwającego nie krócej niż jeden miesiąc kalendarzowy i nie dłużej niż trzy miesiące kalendarzowe, przy czym wybór okresu rozliczeniowego uzależnia się od wielkości środków finansowych uzyskanych z tytułu zmniejszenia uposażeń żołnierzy zawodowych.

**Art. 90.** 1. Żołnierzowi zawodowemu, któremu udzielono:

- 1) zwolnienia od zajęć służbowych w razie konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny, o którym mowa w art. 62 ust. 11, przysługuje 80%,
- 2) urlopu okolicznościowego w związku ze sprawowaniem opieki nad najbliższym członkiem rodziny, o którym mowa w art. 62 ust. 12, przysługuje 75%

– uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość oraz inne należności pieniężne.

1a. W okresie urlopu rodzicielskiego żołnierz zawodowy otrzymuje:

- 1) 100% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 89 ust. 1, za okres do:
  - a) 6 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku, o którym mowa w art. 182<sup>1a</sup> § 1 pkt 1 i art. 183 § 4 pkt 1 Kodeksu pracy,
  - b) 8 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadkach, o których mowa w art. 182<sup>1a</sup> § 1 pkt 2 i art. 183 § 4 pkt 2 Kodeksu pracy,
  - c) 3 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku, o którym mowa w art. 183 § 4 pkt 3 Kodeksu pracy;
- 2) 60% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 89 ust. 1, za okres urlopu rodzicielskiego przypadający po okresach, o których mowa w pkt 1.

1b. W przypadku złożenia przez żołnierza zawodowego, nie później niż 21 dni po porodzie, wniosku o udzielenie bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego żołnierz otrzymuje 80% uposażenia, o którym mowa w art. 89 ust. 1.

1ba. W przypadku gdy wysokość uposażenia żołnierza pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych, obliczonego zgodnie z ust. 1–1b, jest niższa niż kwota świadczenia rodzicielskiego, określonego w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, kwotę uposażenia żołnierza pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych podwyższa się do wysokości świadczenia rodzicielskiego.

1c. Przepis ust. 1b stosuje się odpowiednio do żołnierza zawodowego, który, nie później niż 21 dni po przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub po przyjęciu dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, złoży wniosek o udzielenie bezpośrednio po urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze.

1d. Żołnierzowi zawodowemu, który z uwagi na wniosek złożony w trybie ust. 1b albo 1c otrzymał 80% uposażenia, o którym mowa w ust. 1b, w przypadku rezygnacji z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze albo rezygnacji z urlopu rodzicielskiego albo w wymiarze, o którym mowa w ust. 1a pkt 2, przysługuje jednorazowe wyrównanie otrzymywanego uposażenia, o którym mowa w ust. 1b, do wysokości 100%, pod warunkiem niepobrania uposażenia za okres odpowiadający okresom tych urlopów.

2. Należności pieniężne określone w art. 82, art. 85, art. 94, art. 95 pkt 1–3 oraz art. 96–98, przysługujące żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1–1c, art. 20 ust. 1a, art. 65a oraz art. 89a ust. 1, albo członkom jego rodziny wypłaca się w ustalonej wysokości, z uwzględnieniem pełnej kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym oraz zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

### 3. (uchylony)

**Art. 91.** 1. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu na studia lub naukę do szkoły wojskowej albo niewojskowej oraz na staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą przysługuje uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na stanowisku służbowym zajmowanym bezpośrednio przed skierowaniem, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

2. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu na studia lub naukę do szkoły wojskowej albo niewojskowej oraz na staż, kurs lub specjalizację za granicą przysługuje uposażenie, o którym mowa w ust. 1, oraz mogą być przyznane:

- 1) stypendium miesięczne na pokrycie kosztów utrzymania za granicą;
- 2) zwrot kosztów zakwaterowania;
- 3) jednorazowy zwrot uzasadnionych wydatków rzeczowych związanych z przygotowaniem pracy dyplomowej, doktorkiej lub habilitacyjnej;
- 4) zwrot kosztów przejazdów i dojazdów;
- 5) zwrot opłat wizowych.

3. Należności określone w ust. 2 nie przysługują lub podlegają odpowiedniemu obniżeniu, jeżeli państwo przyjmujące żołnierza zawodowego na studia lub naukę do szkoły wojskowej albo niewojskowej oraz na staż, kurs lub specjalizację za granicą pokrywa je w całości lub w części z własnych środków finansowych.

4. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, tryb, terminy i sposób wypłacania należności, o których mowa w ust. 2, oraz jednostki wojskowe właściwe w sprawie wypłacania tych należności, zapewniając, aby wysokość należności odpowiadała miesięcznym kosztom utrzymania żołnierza i wysokośćom kosztów poniesionych przez żołnierza, a także kierując się potrzebą umożliwienia zwiększenia stypendium w razie poniesienia przez żołnierza dodatkowych kosztów, jak również uwzględniając sprawność postępowania w tych sprawach.

**Art. 92.** 1. Żołnierzowi zawodowemu, który został zawieszony w czynnościach służbowych albo tymczasowo aresztowany, zawiesza się od najbliższego terminu płatności połowę ostatnio otrzymanego uposażenia zasadniczego oraz wypłatę dodatków o charakterze stałym, a także wypłatę należności pieniężnych, o których mowa w art. 94 oraz art. 95 pkt 1 i 3.

2. W razie umorzenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego albo uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu lub orzeczeniem dyscyplinarnym żołnierz zawodowy otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz zawieszone należności pieniężne, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, od dnia, w którym uposażenie lub inna należność pieniężna stały się wymagalne, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej.

**Art. 93.** 1. Żołnierzowi zawodowemu, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia zawodowej służby wojskowej lub poza nim pozostaje albo odmawia pełnienia służby bądź wykonania obowiązku wynikającego z tej służby, zawiesza się od najbliższego terminu płatności wypłatę uposażenia oraz innych należności pieniężnych. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną wypłaca się żołnierzowi zawieszony uposażenie i inne należności pieniężne.

2. Za każdy dzień neusprawiedliwionej nieobecności żołnierz zawodowy traci prawo do 1/30 części miesięcznego uposażenia. Jeżeli żołnierz pobrał już uposażenie za ten czas, odpowiednią kwotę uposażenia potrąca się przy najbliższej jego wypłacie.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w razie stwierdzenia zawinionej przez żołnierza zawodowego niemożności wykonywania zadań służbowych.

**Art. 94.** 1. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, odprawa w wysokości:

- 1) po roku służby – 100%,
- 2) po pięciu latach służby – 200%,
- 3) po dziesięciu latach służby – 300%

– kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego w ostatnim dniu pełnienia służby.

2. Wysokość odprawy, o której mowa w ust. 1 pkt 3, ulega zwiększeniu o 20% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy rok zawodowej służby wojskowej pełnionej ponad dziesięć lat, nie więcej jednak niż do wysokości 600%.

3. Do okresu zawodowej służby wojskowej, o którym mowa w ust. 1 i 2, zalicza się okresy pełnienia nieprzerwanej czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem okresów zawieszenia w czynnościach służbowych lub tymczasowego aresztowania, chyba że prawomocnym orzeczeniem postępowanie karne lub dyscyplinarne, będące przyczyną zawieszenia lub aresztowania, zostało umorzone bądź żołnierz został uniewinniony na podstawie prawomocnego wyroku lub orzeczenia o uniewinnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym.

4. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej wskutek upływu terminu wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez właściwy organ lub niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w rezerwie kadrowej albo niewyznaczenia na stanowisko służbowe na kolejną kadencję, przysługuje odprawa w wysokości:

- 1) 600% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym – w przypadku pełnienia służby stałej;
- 2) wynikającej z ust. 1 i 2, z tym, że za dzień zwolnienia z zawodowej służby wojskowej przyjmuje się ostatni dzień okresu, na jaki zawarto kontrakt – w przypadku pełnienia służby kontraktowej.

5. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej na podstawie art. 111 pkt 1, 6, 15 i 16 albo wskutek wypowiedzenia przez żołnierza stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej, jeżeli pełnił on zawodową służbę wojskową przez okres krótszy niż dziesięć lat – przysługuje 50% kwoty odprawy, o której mowa w ust. 1 i 2.

6. Odprawa nie przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej na podstawie art. 111 pkt 11–14.

**Art. 95.** Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, niezależnie od odprawy, o której mowa w art. 94, przysługują następujące należności pieniężne:

- 1) przez okres jednego roku po zwolnieniu ze służby wypłacane co miesiąc świadczenie pieniężne w wysokości kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego w ostatnim dniu pełnienia służby;
- 2) ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, w tym za dodatkowy urlop wypoczynkowy, z wyjątkiem urlopu, o którym mowa w art. 62 ust. 1a, niewykorzystany w roku zwolnienia ze służby oraz za lata poprzednie;
- 3) dodatkowe uposażenie roczne za rok, w którym nastąpiło zwolnienie ze służby;
- 4) (uchylony)
- 5) gratyfikacja urlopową niewykorzystaną w roku zwolnienia ze służby;
- 6) zwrot kosztów jednorazowego przejazdu żołnierza i członków jego rodziny oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego do obranego przez żołnierza miejsca zamieszkania w kraju – w wysokości i na zasadach określonych jak dla żołnierzy zawodowych przeniesionych do pełnienia służby w innej miejscowości.

**Art. 96.** 1. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 95 pkt 1, przysługuje żołnierzowi, z zastrzeżeniem ust. 2–4, który pełnił nieprzerwanie zawodową służbę wojskową przez okres co najmniej piętnastu lat. Przepis art. 94 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 95 pkt 1, przysługuje również żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała, który pełnił zawodową służbę wojskową przez okres krótszy niż piętnaście lat, jeżeli został zwolniony wskutek:

- 1) upływu terminu wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez właściwy organ;
- 2) orzeczenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej, w razie gdy utrata tej zdolności została spowodowana wypadkiem pozostającym w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo chorobą powstałą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej;
- 3) niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w rezerwie kadrowej;
- 4) niewyznaczenia na stanowisko służbowe na kolejną kadencję.



3. W razie zbiegu uprawnień do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 95 pkt 1, i świadczenia emerytalnego żołnierzowi przysługuje, według jego wyboru, tylko jedno z tych świadczeń.

3a. W razie zbiegu uprawnień przysługujących sędziemu sądu wojskowego przeniesionemu w stan spoczynku do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 95 pkt 1, i uposażenia w stanie spoczynku, żołnierzowi przysługuje, według jego wyboru, tylko jedno z tych świadczeń.

4. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 95 pkt 1, nie przysługuje żołnierzowi w przypadkach, o których mowa w art. 94 ust. 5 i 6.

5. Żołnierz, który posiada uprawnienia do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 95 pkt 1, może je pobrać jednorazowo z góry za cały należny okres.

6. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 95 pkt 1, wypłaca się żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej w terminach określonych w art. 81 ust. 1, a w przypadku gdy żołnierz wystąpił o wypłatę tego świadczenia, za cały należny okres jednorazowo z góry, nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia złożenia wniosku w tej sprawie.

7. Wypłaty świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 95 pkt 1, zwrotu kosztów jednorazowego przejazdu żołnierza i członków jego rodziny oraz zwrotu kosztów przewozu urzędnika domowego do obranego przez żołnierza miejsca zamieszkania w kraju dokonuje wojskowy organ emerytalny właściwy dla adresu zameldowania żołnierza, a w razie braku adresu zameldowania – organ emerytalny właściwy dla adresu zameldowania żołnierza na pobyt czasowy.

8. Zwrotu kosztów jednorazowego przejazdu żołnierza i członków jego rodziny oraz zwrotu kosztów przewozu urzędnika domowego do obranego przez żołnierza miejsca zamieszkania w kraju dokonuje się w okresie trzech lat od dnia zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej.

9. Wypłaty należności, o których mowa w ust. 7, dokonuje się na pisemny wniosek żołnierza zawodowego, na podstawie decyzji wojskowego organu emerytalnego właściwego dla adresu zameldowania żołnierza, a w razie braku adresu zameldowania – organu emerytalnego właściwego dla adresu zameldowania żołnierza na pobyt czasowy.

10. Należności pieniężne, związane ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, inne niż wymienione w art. 95 pkt 1 i 6, wypłaca się na podstawie decyzji dowódcy, o którym mowa w art. 104.

**Art. 97.** Ekwiwalent pieniężny za jeden dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego wynosi 1/22 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego w ostatnim dniu pełnienia zawodowej służby wojskowej.

**Art. 97a.** W przypadku wypowiedzenia przez żołnierza zawodowego stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej w okresie dwunastu miesięcy od dnia objęcia przez tego żołnierza zawodowego wyższego stanowiska służbowego albo stanowiska służbowego o tym samym stopniu etatowym, lecz z wyższą grupą uposażenia podstawę wymiaru należności, o których mowa w art. 94 oraz art. 95 pkt 1 i 2, ustala się, przyjmując uposażenie należne żołnierzowi na poprzednio zajmowanym stanowisku służbowym.

**Art. 98.** 1. W razie śmierci żołnierza zawodowego przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu żołnierzowi, na podstawie art. 94 ust. 1 i 2, odprawa przy zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej oraz należności pieniężne określone w art. 95 pkt 2–6.

2. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi, a w razie braku małżonka – kolejno: dzieciom, rodzicom, dziadkom, wnukom albo rodzeństwu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w przypadkach, o których mowa w art. 113 ust. 2 i 3.

4. Podstawę obliczenia należności pieniężnych, o których mowa w ust. 3, stanowi uposażenie należne żołnierzowi zawodowemu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym przed zaginięciem lub uznaniem za zmarłego, z uwzględnieniem zmian mających wpływ na wysokość uposażenia.

**Art. 99.** 1. W razie śmierci żołnierza zawodowego, niezależnie od należności pieniężnych określonych w art. 98, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzice lub rodzeństwo;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, nie wyższych jednak niż kwota określona w pkt 1 – jeżeli koszty pogrzebu poniosła inna osoba.

2. Jeżeli śmierć żołnierza zawodowego nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku z zawodową służbą wojskową, koszty jego pogrzebu pokrywa się z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu żołnierza zawodowego z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości 50%.

**Art. 99a.** Przepisy art. 99 stosuje się odpowiednio w razie śmierci żołnierza zawodowego, po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

**Art. 100.** 1. W razie śmierci członka rodziny żołnierza zawodowego osobie, która pokryła koszty pogrzebu, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi żołnierz zawodowy;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, nie wyższych jednak niż kwota określona w pkt 1 – jeżeli koszty pogrzebu pokryła inna osoba.

2. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w związku z pokryciem kosztów pogrzebu następujących członków rodziny żołnierza zawodowego:

- 1) małżonka albo byłego małżonka żołnierza, wobec którego w dniu śmierci żołnierz był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych;
- 2) dziecka własnego żołnierza, dziecka jego małżonka, dziecka przysposobionego i przyjętego na wychowanie, w tym w ramach rodziny zastępczej, albo innego dziecka, którego opiekunem prawnym został ustanowiony żołnierz lub jego małżonek;
- 3) rodziców i byłych prawnych opiekunów żołnierza albo jego małżonka.

### 3. (uchylony)

**Art. 101.** Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania uprawnień do zasiłków pogrzebowych, o których mowa w art. 99 i 100, a także warunki i tryb pokrywania kosztów pogrzebu żołnierza zawodowego z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, z uwzględnieniem dokumentów wymaganych przy wypłacie zasiłku.

**Art. 102.** 1. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługuje uposażenie zasadnicze ustalone z uwzględnieniem grupy uposażenia określonej dla stanowiska służbowego, na jakie został wyznaczony do pełnienia służby poza granicami państwa.

2. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługuje uposażenie zasadnicze ustalone z uwzględnieniem grupy uposażenia według stanowiska służbowego zajmowanego przed skierowaniem.

3. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1, w czasie zajmowania stanowiska służbowego poza granicami państwa przysługują, wypłacane w walucie polskiej lub obcej:

- 1) należność zagraniczna – na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z pełnieniem obowiązków i funkcji poza granicami państwa, ustalona odpowiednio do zakresu ich pełnienia oraz kosztów utrzymania poza granicami państwa;
- 2) jednorazowy zasiłek adaptacyjny – w przypadku wyznaczenia na okres powodujący zmianę miejsca zamieszkania.

4. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 2, w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa przysługuje, wypłacana w walucie polskiej lub obcej, należność zagraniczna, ustalona odpowiednio do rangi pełnionej funkcji i zakresu wykonywanych obowiązków służbowych, warunków zagrożenia utraty zdrowia lub życia występujących w miejscu pełnienia służby poza granicami państwa, a także uciążliwości wynikających z trudnych warunków klimatycznych lub zakwaterowania.

5. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1 i 2, przebywającemu w strefie działań wojennych przysługuje dodatek wojenny.

6. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1 i 2, mogą być przyznane inne należności pieniężne, odpowiednio do warunków pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa.

7. Kwotę należności zagranicznej wynikającą z ust. 3 pkt 1 – zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych wypłacanych miesięcznie żołnierzowi zawodowemu na podstawie przepisów obowiązujących w organizacji międzynarodowej, międzynarodowej strukturze wojskowej lub w siłach zbrojnych albo w innych strukturach obronnych państw obcych. W przypadku, gdy wypłacane żołnierzowi zawodowemu środki pieniężne są wyższe od kwoty należności zagranicznej, należność ta nie przysługuje.

8. Kwotę należności zagranicznej wynikającą z ust. 4 – zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych wypłacanych miesięcznie żołnierzowi zawodowemu na podstawie przepisów obowiązujących w organizacji międzynarodowej lub w siłach wielonarodowych. W przypadku, gdy wypłacane żołnierzowi zawodowemu środki pieniężne są wyższe od kwoty należności zagranicznej, należność ta nie przysługuje. Przy ustalaniu wysokości środków pieniężnych wypłacanych żołnierzowi zawodowemu nie uwzględnia się środków przeznaczonych na zakwaterowanie i wyżywienie.

9. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować na piśmie dowódcę jednostki wojskowej właściwego w sprawie wypłaty należności zagranicznej, o środkach pieniężnych wypłacanych mu miesięcznie przez organizację międzynarodową, międzynarodową strukturę wojskową, siły zbrojne albo inne struktury obronne państw obcych albo siły wielonarodowe.

10. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz tryb przyznawania i wypłacania należności, o których mowa w ust. 3–5, rodzaje, wysokość, a także tryb przyznawania i wypłacania innych należności pieniężnych, o których mowa w ust. 6, przysługujących żołnierzom zawodowym wyznaczonym albo skierowanym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, z uwzględnieniem walut, w których te należności będą wypłacane. Rozporządzenie powinno uwzględniać w szczególności rodzaj i wysokość tych należności w zależności od charakteru i warunków pełnienia służby poza granicami państwa.

**Art. 103.** 1. Z uposażenia żołnierza zawodowego mogą być dokonywane potrącenia w granicach i na zasadach określonych w przepisach o wynagrodzeniu za pracę, z zastrzeżeniem ust. 2–4.

2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, należy rozumieć uposażenie wymienione w art. 72 ust. 1, dodatkowe uposażenie roczne, o którym mowa w art. 83, dodatkowe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 88, odprawę z tytułu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, o której mowa w art. 94, i należności pieniężne wymienione w art. 95 pkt 1 i 2.

2a. Z uposażenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się potrąceń na podstawie prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary pieniężnej, wydanego w postępowaniu dyscyplinarnym.

3. Odprawa z tytułu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, o której mowa w art. 94, podlega egzekucji wyłącznie na zaspokojenie zaległych świadczeń alimentacyjnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z ust. 1.

4. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zaliczek pobranych przez żołnierza zawodowego do rozliczenia, które potrąca się z uposażenia, i innych należności, o których mowa w art. 73, w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń dokonywanych z innych tytułów.

**Art. 104.** 1. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, organami właściwymi w sprawach określonych w przepisach niniejszego rozdziału są dowódcy jednostek wojskowych zajmujący stanowiska służbowe dowódcy batalionu lub równorzędne, o których mowa w ust. 3, albo wyższe – w stosunku do wszystkich żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w podległej jednostce wojskowej, z wyjątkiem tego dowódcy i jego zastępcy.

2. W stosunku do dowódców jednostek wojskowych i ich zastępców oraz żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w jednostkach wojskowych, których dowódcy zajmują stanowisko niższe niż określone w ust. 1, właściwymi organami są bezpośredni przełożeni dowódców tych jednostek.

3. Stanowiskami służbowymi równorzędnymi stanowisku dowódcy batalionu są stanowiska:

- 1) dowódcy dywizjonu lub eskadry;
- 2) dowódcy okrętu II rangi;
- 3) inne stanowiska dowódców jednostek wojskowych, jeżeli stanowiska te zostały zaszerogowane do stopnia etatowego co najmniej majora (komandora podporucznika).

## Rozdział 6

### Publiczna działalność żołnierzy zawodowych

**Art. 105.** Żołnierzowi zawodowemu przysługują prawa obywatelskie do udziału w życiu publicznym, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawach.

**Art. 106.** 1. W czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej żołnierzowi zawodowemu nie wolno:

- 1) być członkiem partii politycznej ani stowarzyszenia, organizacji lub ruchu obywatelskiego, stawiających sobie cele polityczne;
- 2) brać udziału w zgromadzeniach o charakterze politycznym;
- 3) prowadzić działalności politycznej.

2. Zastrzeżenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy zgromadzeń związanych z wyborami władz państwowych i samorządowych. Żołnierzom zawodowym uczestniczącym w takich zgromadzeniach nie wolno nosić umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych.

3. Z dniem rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej ustaje dotychczasowe członkostwo żołnierza zawodowego w partii politycznej, stowarzyszeniu, organizacji lub ruchu obywatelskim, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

**Art. 107. 1.** Żołnierz zawodowy pisemnie informuje dowódcę jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe, o swojej przynależności do stowarzyszenia i innej organizacji krajowej.

2. Przynależność żołnierza zawodowego do stowarzyszenia i innej organizacji zagranicznej lub międzynarodowej wymaga zezwolenia Ministra Obrony Narodowej.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, może być przez Ministra Obrony Narodowej zawieszane lub cofnięte, jeżeli wymagają tego względy ochrony informacji niejawnych oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2 i 3, z uwzględnieniem danych, jakie powinien zawierać wniosek żołnierza zawodowego.

**Art. 108. 1.** Żołnierzom zawodowym nie wolno tworzyć i zrzeszać się w związkach zawodowych.

2. Z dniem rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej ustaje dotychczasowe członkostwo żołnierza zawodowego w związku zawodowym.

2a.<sup>6)</sup> Żołnierzom zawodowym wolno zrzeszać się w organizacjach prowadzących działalność zapomogowo-pożyczkową u pracodawców, u których pełnią zawodową służbę wojskową.

3. W jednostkach wojskowych żołnierze zawodowi mogą tworzyć organy przedstawicielskie poszczególnych korpusów kadry zawodowej Sił Zbrojnych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacji, funkcjonowania i tryb wyboru oraz okresy kadencji, zadania i uprawnienia organów przedstawicielskich żołnierzy zawodowych, a także formy ich współpracy z dowódcami jednostek wojskowych, z uwzględnieniem doradczego charakteru tych organów.

**Art. 108a.** Zasady etyki oraz honoru i godności żołnierzy zawodowych określa Kodeks Honorowy Żołnierza Zawodowego Wojska Polskiego, opracowany i przyjęty przez organy przedstawicielskie żołnierzy zawodowych.

**Art. 109. 1.** Żołnierz zawodowy może kandydować do Sejmu i Senatu oraz Parlamentu Europejskiego, na kierownicze stanowiska w państwie obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów samorządu terytorialnego.

2. Na czas trwania kampanii wyborczej udziela się żołnierzowi zawodowemu urlopu bezpłatnego.

**Art. 110.** Ograniczenia określone w niniejszym rozdziale nie naruszają prawa przynależności żołnierzy zawodowych do kościołów i innych związków wyznaniowych mających osobowość prawną.

## Rozdział 7

### Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej

**Art. 111.** Żołnierza zawodowego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej wskutek:

- 1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 2) wybrania na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, senatora, na kierownicze stanowisko państwowe obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów wykonawczych samorządu terytorialnego;
- 3) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do służby;
- 4) odmowy przyjęcia skierowania do wojskowej komisji lekarskiej lub nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się do tej komisji w określonym terminie i miejscu albo niepoddania się badaniom, do których został zobowiązany przez komisję lekarską;
- 5) osiągnięcia wieku sześćdziesięciu lat, z zastrzeżeniem art. 111b;
- 6) otrzymania niedostatecznej ogólnej oceny w opinii służbowej;
- 6a) (uchylony)
- 6b) (uchylony)
- 6c) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego;
- 7) odmowy pełnienia służby na równorzędnym lub wyższym stanowisku służbowym;
- 8) upływu czasu określonego w kontrakcie, jeżeli nie nastąpi zawarcie kolejnego kontraktu;

<sup>6)</sup> Dodany przez art. 60 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych (Dz. U. poz. 1666), która weszła w życie z dniem 11 października 2021 r.

- 9) upływu terminu wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez:
  - a) żołnierza zawodowego,
  - b) właściwy organ;
- 10) niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w rezerwie kadrowej;
- 11) utraty stopnia wojskowego albo degradacji;
- 12) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z zawodowej służby wojskowej;
- 13) prawomocnego orzeczenia środków karnych pozbawienia praw publicznych, wydalenia z zawodowej służby wojskowej lub zakazu wykonywania zawodu żołnierza zawodowego;
- 14) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) bez warunkowego zawieszenia jej wykonania;
- 15) prawomocnego ukarania przez organ właściwego samorządu zawodowego karą zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu (specjalności zawodowej);
- 16) nieobecności w służbie jednorazowo przez okres trzech dni roboczych, która nie została usprawiedliwiona.

**Art. 111a.** Zwolnienie żołnierza zawodowego przebywającego na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopie ojcowskim lub urlopie rodzicielskim z zawodowej służby wojskowej, na podstawie art. 111 pkt 8, następuje z pierwszym dniem po zakończeniu tego urlopu.

**Art. 111b.** 1. Minister Obrony Narodowej, w przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych, może określić inny termin zwolnienia z zawodowej służby wojskowej dla żołnierzy zawodowych posiadających stopnie wojskowe generałów (admirałów) wyznaczanych na stanowiska służbowe w organizacji międzynarodowej albo międzynarodowej strukturze wojskowej albo na stanowiska służbowe Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych lub Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej, którzy mieliby być zwolnieni ze służby na podstawie art. 111 pkt 5, za ich pisemną zgodą.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, termin zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie może być późniejszy niż dzień osiągnięcia przez żołnierza zawodowego wieku sześćdziesięciu trzech lat.

**Art. 112.** 1. Żołnierza zawodowego można zwolnić z zawodowej służby wojskowej wskutek:

- 1) skazania prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary;
- 2) odmowy wydania lub cofnięcia żołnierzowi wymaganego poświadczenia bezpieczeństwa;
- 3) niewyznaczenia na stanowisko służbowe na kolejną kadencję;
- 4) otrzymania dostatecznej ogólnej oceny w opinii służbowej;
- 5) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych – za pisemną zgodą żołnierza.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, zwolnienie z zawodowej służby wojskowej następuje po sześciu miesiącach od upływu kadencji, w ostatnim dniu miesiąca. Okres ten może być skrócony na pisemny wniosek żołnierza.

**Art. 113.** 1. Z dniem śmierci żołnierza zawodowego stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej wygasa.

2. Stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej wygasa również w przypadku, gdy żołnierz zawodowy:

- 1) został uznany za zmarłego;
- 2) zaginął.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, żołnierza zawodowego skreśla się z ewidencji decyzją dyrektora departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr wydaną dla celów ewidencyjnych.

**Art. 114.** 1. Żołnierz zawodowy może w każdym czasie wypowiedzieć stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej bez podawania przyczyny.

2. Dokonanie wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej przez właściwy organ może nastąpić, gdy jednostka wojskowa, w której żołnierz zawodowy pełni zawodową służbę wojskową, uległa rozformowaniu lub zmniejszył się jej stan etatowy w korpusie kadry zawodowej Sił Zbrojnych, w którym żołnierz pełni służbę, albo gdy uległo likwidacji stanowisko służbowe, które żołnierz zajmował, a brak jest możliwości wyznaczenia go na inne stanowisko odpowiadające jego kwalifikacjom zawodowym.

3. Wypowiedzenie stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej przez właściwy organ jest decyzją.

4. Organem właściwym do wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej, o którym mowa w ust. 3, są:

- 1) Minister Obrony Narodowej – w odniesieniu do żołnierzy zawodowych, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 1;
- 2) dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr – w odniesieniu do pozostałych żołnierzy zawodowych korpusu oficerów zawodowych;
- 3) organy, o których mowa w art. 10 pkt 2–4 – w odniesieniu do żołnierzy zawodowych korpusów podoficerów zawodowych i szeregowych zawodowych.

5. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej żołnierza zawodowego wskutek dokonanego wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej następuje po upływie sześciu miesięcy od dnia złożenia wypowiedzenia przez żołnierza lub doręczenia wypowiedzenia dokonanego przez organ wojskowy, w ostatnim dniu miesiąca.

6. Okres wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej, o którym mowa w ust. 5, może być skrócony za pisemną zgodą zwalnianego żołnierza zawodowego i właściwego organu, przy czym kończyć się musi ostatniego dnia miesiąca.

7. Żołnierzowi zawodowemu może być doręczona wypowiedzenie stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej przed terminem rozformowania jednostki wojskowej lub zmniejszenia jej stanu etatowego albo likwidacji stanowiska służbowego, które żołnierz zajmuje, z tym że bieg terminu wypowiedzenia rozpoczyna się od dnia następującego po dniu rozformowania jednostki wojskowej lub zmniejszenia jej stanu etatowego albo likwidacji stanowiska służbowego, które żołnierz zajmował.

8. Żołnierzowi zawodowemu, któremu właściwy organ wypowiedział stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej, doręcza się wypowiedzenie wraz z decyzją o przeniesieniu tego żołnierza do dyspozycji.

**Art. 115.** 1. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 111 pkt 2, 4, 6–7, pkt 9 lit. a, pkt 10 i 16 oraz art. 112 ust. 1, następuje decyzją organu wymienionego w art. 114 ust. 4.

2. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 111 pkt 1, 3, 5, 8, pkt 9 lit. b i pkt 11–15, następuje z mocy prawa z dniem uprawomocnienia się odpowiedniego orzeczenia lub z dniem, w którym decyzja stała się ostateczna albo z dniem zaistnienia okoliczności stanowiącej podstawę zwolnienia żołnierza zawodowego ze służby.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, stwierdza fakt zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej rozkazem personalnym, wydanym do celów ewidencyjnych.

4. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadkach niewymienionych w ust. 2 następuje z dniem określonym w decyzji organu, o którym mowa w ust. 1.

**Art. 116.** 1. W razie uchylecia orzeczenia, o którym mowa w art. 111 pkt 11 i 13–15 lub art. 112 ust. 1 pkt 1, albo uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez organ wojskowy, ulegają uchyleciu skutki tego orzeczenia lub decyzji, jakie wynikły dla żołnierza zawodowego z tego tytułu.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, data zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie ulega zmianie, przy czym uznaje się, że zwolnienie żołnierza zawodowego nastąpiło w drodze wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez właściwy organ.

3. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie w wysokości sześciokrotności kwoty uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, a w przypadku gdy stanowisko służbowe, które żołnierz zawodowy zajmował przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, nie istnieje, według stawek na porównywalnym pod względem stopnia etatowego i grupy uposażenia stanowisku służbowym, obowiązujących w dniu uprawomocnienia się orzeczenia lub decyzji wymienionych w ust. 1.

**Art. 117.** W zakresie zwalniania z zawodowej służby wojskowej żołnierzy zawodowych, których stosunek służbowy lub wykonywanie zawodu jest unormowane w odrębnych przepisach, stosuje się również te przepisy.

**Art. 118.** Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb zwalniania żołnierzy zawodowych z zawodowej służby wojskowej. Rozporządzenie to powinno przewidywać, że postępowanie związane ze zwolnieniem żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej jest w stosunku do niego jawne.

**Art. 119. 1.** Żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej z powodu, o którym mowa w art. 111 pkt 3, 8, pkt 9 lit. b i pkt 10 oraz art. 112 ust. 1 pkt 3–5, który pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej przez dziesięć lat, ze względu na szczególnie charakter wykształcenia, doświadczenia wojskowego i wiedzy specjalistycznej, korzysta z pierwszeństwa w zatrudnieniu na stanowiskach związanych z obronnością kraju w administracji publicznej.

1a. Organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego są obowiązane do współpracy z właściwymi organami wojskowymi w zakresie ewidencjonowania stanowisk związanych z obronnością kraju, w tym stanowisk dotyczących planowania i realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych w państwie.

1b. Właściwy organ wojskowy wydaje żołnierzowi, o którym mowa w ust. 1, na jego wniosek zaświadczenie stwierdzające jego predyspozycje do zajmowania stanowiska pracy określonego w ust. 1.

1c. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, w pierwszej kolejności przysługuje byłym żołnierzom zawodowym którzy zostali zwolnieni z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej pełnionej poza granicami państwa, związanej z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 396).

2. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska pracy związane z obronnością kraju w administracji publicznej. Rozporządzenie powinno uwzględniać stanowiska pracy, na których są wykonywane zadania i czynności, dla których kwalifikacje żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej są szczególnie przydatne.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, organy wojskowe właściwe do ewidencjonowania stanowisk związanych z obronnością kraju, wydawania zaświadczeń, o których mowa w ust. 1b, tryb postępowania w tych sprawach oraz wzór zaświadczenia, z uwzględnieniem sposobu prowadzenia ewidencji wojskowej i sprawności postępowania organów wojskowych.

**Art. 120. 1.** Były żołnierz zawodowy, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej albo który pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej cztery lata, z wyjątkiem zwolnionego ze służby wojskowej z powodu, o którym mowa w art. 111 pkt 1 i 12–15, w okresie dwóch lat od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, może korzystać, na terenie kraju, z pomocy w zakresie doradztwa zawodowego, przekwalifikowania i pośrednictwa pracy, udzielanej przez właściwe organy.

2. Były żołnierz zawodowy, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej pełnionej poza granicami państwa, związanej z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, korzysta z pomocy, o której mowa w ust. 1, bezterminowo.

3. Żołnierz zawodowy, za zgodą dowódcy jednostki wojskowej, może korzystać, na terenie kraju, z pomocy w zakresie:

- 1) doradztwa zawodowego, o ile pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej trzy lata,
- 2) przekwalifikowania zawodowego i pośrednictwa pracy na dwa lata przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, o ile pełnił tę służbę co najmniej cztery lata,
- 3) praktyk zawodowych na sześć miesięcy przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, o ile pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej dziewięć lat

– udzielanej przez właściwe organy.

3a. Do zgody, o której mowa w ust. 3, nie stosuje się art. 106 § 2–6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

4. W ramach pomocy, o której mowa w ust. 1 i 3, do wysokości limitów, mogą być pokrywane koszty:

- 1) przekwalifikowania zawodowego;
- 2) przejazdów z miejsca zamieszkania do ośrodka szkolenia, w którym następuje przekwalifikowanie zawodowe, lub do miejsca odbywania praktyki;
- 3) zakwaterowania w okresie przekwalifikowania zawodowego lub odbywania praktyki zawodowej.
- 4) (uchylony)

4a. Wysokość limitów, o których mowa w ust. 4, wynosi za:

- 1) przekwalifikowanie zawodowe – 75% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego obowiązującego w dniu 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym zainteresowany wystąpił z wnioskiem o udzielenie pomocy w przekwalifikowaniu zawodowym;
- 2) przejazdy z miejsca zamieszkania do ośrodka szkolenia lub miejsca odbywania praktyki zawodowej i z powrotem – do wysokości równowartości dwudziestu przejazdów, których koszt jednostkowy nie przekracza ceny biletu jednorazowego w 2 klasie pociągu według taryfy pośpiesznej z uwzględnieniem przysługujących ulg, za wyjątkiem biletów na miejsca rezerwowane, sypialne lub miejsca do leżenia;
- 3) zakwaterowanie w miejscu szkolenia lub w miejscu odbywania praktyki zawodowej – do wysokości równowartości trzydziestu noclegów, których koszt jednostkowy nie przekracza 300% ryczałtu za noclegi określonego w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

4b. Żołnierzowi zawodowemu i byłemu żołnierzowi zawodowemu pokrywa się koszty, o których mowa w ust. 4 pkt 1, w wysokości:

- 1) po 4 latach służby wojskowej – 100%,
- 2) po 9 latach służby wojskowej – 200%,
- 3) po 15 latach służby wojskowej – 300%

– limitu określonego w ust 4a pkt 1.

4c. Małżonkom oraz dzieciom, o których mowa w ust. 6, oraz byłym żołnierzom zawodowym zwolnionym z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w ust. 1 i 2, pokrywa się koszty, o których mowa w ust. 4 pkt 1 w wysokości 300% limitu określonego w ust. 4a pkt 1.

4d. Koszty, o których mowa w ust. 4 pkt 2 i 3, pokrywa się, jeżeli przejazd odbywa się na odległość powyżej 50 kilometrów w jedną stronę.

4e. W przypadku nieukończenia przekwalifikowania zawodowego z winy uprawnionego, koszty, o których mowa w ust. 4, podlegają zwrotowi.

5. Pomoc w zakresie doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy realizowana jest bezpłatnie przez właściwe organy wojskowe.

6. Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo również małżonek oraz dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego, który:

- a) zaginął lub poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych,
- b) zmarł w okresie 3 lat po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostającej w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1–6, tryb dokonywania zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 4, oraz właściwość organów w sprawach przyznawania pomocy. Rozporządzenie powinno zagwarantować odpowiednie przygotowanie uprawnionych do funkcjonowania na rynku pracy oraz prawidłowe wykorzystanie środków finansowych przeznaczanych na ten cel.

**Art. 121.** Okres pełnienia zawodowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Były żołnierz zawodowy, który podjął pracę w roku kalendarzowym, w którym nastąpiło jego zwolnienie z zawodowej służby wojskowej, nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego w następnym roku kalendarzowym.

**Art. 122. 1.** Żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej przenosi się do rezerwy, jeżeli ze względu na wiek podlegają obowiązkowi służby wojskowej i zostali uznani za zdolnych do tej służby. Żołnierze ci mogą posługiwać się posiadany stopniem wojskowym z określeniem „w rezerwie”.

2. Żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej, którzy ze względu na wiek albo stan zdrowia nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej, przenosi się w stan spoczynku. Żołnierze ci mogą posługiwać się posiadany stopniem wojskowym z określeniem „w stanie spoczynku”.



**Art. 122a.** 1. Żołnierz zawodowy, który w czasie zawodowej służby wojskowej był obowiązany do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym, o którym mowa w art. 58, nie może być, przed upływem trzech lat od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, zatrudniony albo podejmować pracy zarobkowej na podstawie innego tytułu u przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji lub obrotu wyrobami, o których mowa w przepisach w sprawie klasyfikacji wyrobów obronnych oraz dostaw, robót budowlanych i usług przeznaczonych na zamówienie jednostek wojskowych oraz podmiotach zależnych od tych przedsiębiorców, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1983 i 2140) – jeżeli w okresie trzech lat przed dniem zwolnienia z zawodowej służby wojskowej brał udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia, dotyczącym tych wyrobów, dostaw, robót budowlanych i usług lub brał udział w wykonywaniu umowy.

2. Udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia, o którym mowa w ust. 1, obejmuje następujące czynności:

- 1) podejmowanie decyzji o konieczności zakupu;
- 2) formułowanie i zatwierdzanie wymagań dotyczących przedmiotu zamówienia;
- 3) przygotowywanie i zatwierdzanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia lub innego dokumentu określających przedmiot, warunki i tryb udzielenia zamówienia;
- 4) udział w pracach komisji przetargowej lub zespołu prowadzącego postępowanie o udzielenie zamówienia, a także udział w czynnościach kontroli lub nadzoru nad tymi pracami;
- 5) udział w negocjacjach, także w przedmiocie dokonywania zmian w umowie, oraz podpisywanie umowy.

3. Wykonywanie umowy, o której mowa w ust. 1, obejmuje dokonywanie odbioru wyrobów, dostaw, robót budowlanych lub wykonanych usług protokołem, w którym potwierdzono, że wyroby, dostawy, roboty budowlane lub usługi spełniają wymagania określone w umowie oraz, że zostały one wykonane zgodnie z przepisami i normami obowiązującymi w danej dziedzinie.

4. Kto zatrudnia byłego żołnierza zawodowego wbrew przepisom ust. 1, podlega karze aresztu albo karze grzywny.

**Art. 123.** 1. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej wydaje się niezwłocznie świadectwo służby.

2. Były żołnierz zawodowy może żądać sprostowania świadectwa służby w terminie siedmiu dni od dnia jego doręczenia.

3. W przypadku niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa służby byłemu żołnierzowi zawodowemu przysługuje odszkodowanie z tytułu poniesionej przez niego w związku z tym szkody w wysokości uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, za czas pozostawania bez pracy z tego powodu, nie dłuższy jednak niż sześć tygodni.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, dane, które należy podać w świadectwie służby, tryb wydawania i prostowania tych świadectw, podmioty uprawnione do wydawania świadectwa i jego prostowania oraz tryb przyznawania odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej niewydaniem w terminie lub wydaniem niewłaściwego świadectwa służby, a także wzór świadectwa służby, uwzględniając sprawność postępowania w tych sprawach oraz, że wzór świadectwa służby powinien odpowiadać wzorom świadectw pracy i służby dla innych grup zawodowych.

## Rozdział 8

### Służba wojskowa kandydatów na żołnierzy zawodowych

**Art. 124.** 1. Kandydaci na żołnierzy zawodowych pełnią czynną służbę wojskową jako służbę kandydacką.

2. Do służby kandydackiej może być powołana osoba niekarana sądownie, posiadająca obywatelstwo polskie, zdolność fizyczną i psychiczną do zawodowej służby wojskowej, wiek co najmniej osiemnaście lat i wykształcenie wymagane do przyjęcia do uczelni wojskowej, szkoły podoficerskiej lub ośrodka szkolenia.

2a. Osoba ubiegająca się o powołanie do służby kandydackiej składa wniosek o powołanie do służby kandydackiej zawierający kwestionariusz osobowy oraz poddawana jest postępowaniu rekrutacyjnemu.

2b. Postępowanie rekrutacyjne obejmuje egzamin wstępny, rozmowę kwalifikacyjną oraz analizę ocen uzyskanych przez osobę ubiegającą się o powołanie do służby kandydackiej na świadectwie ukończenia szkoły.

2c. Powołanie do służby kandydackiej następuje w zależności od wyników uzyskanych w postępowaniu rekrutacyjnym.

3. Osobę ubiegającą się o powołanie do służby kandydackiej kieruje się do:

- 1) wojskowej komisji lekarskiej w celu ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej;
- 2) wojskowej pracowni psychologicznej w celu wydania orzeczenia psychologicznego w zakresie braku przeciwwskazań do pełnienia zawodowej służby wojskowej.

4. Stosunek służbowy służby kandydackiej powstaje w drodze powołania, na podstawie dobrowolnego zgłoszenia, po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- 1) podpisaniu umowy, o której mowa w ust. 6;
- 2) wydaniu rozkazu personalnego o powołaniu do służby kandydackiej;
- 3) stawieniu się osoby powołanej do pełnienia służby kandydackiej.

5. Rozkaz personalny o powołaniu do służby kandydackiej wydają, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych, odpowiednio rektor-komendant uczelni wojskowej, komendant szkoły podoficerskiej oraz komendant ośrodka szkolenia.

6. Rozkaz personalny o powołaniu do służby kandydackiej wydaje się po podpisaniu umowy z osobą ubiegającą się o przyjęcie do tej służby, określającej warunki zwrotu poniesionych kosztów na jej utrzymanie i naukę w przypadku:

- 1) zwolnienia ze służby kandydackiej na podstawie art. 134 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz 4–9;
- 2) niestawienia się do zawodowej służby wojskowej lub niepodpisania kontraktu na pełnienie służby kontraktowej;
- 3) zwolnienia z zawodowej służby wojskowej w okresie dwa razy dłuższym od czasu trwania nauki, na podstawie art. 111 pkt 1, 4, 6–7, 9 lit. a i pkt 11–16 oraz art. 112 ust. 1 pkt 1, w wysokości proporcjonalnej do czasu służby po zakończeniu nauki.

7. Stosunek służbowy służby kandydackiej wygasa z mocy prawa z dniem skreślenia z ewidencji uczelni wojskowej, szkoły podoficerskiej lub ośrodka szkolenia, jeżeli żołnierz pełniący służbę kandydacką nie ukończy nauki w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej lub ośrodka szkolenia.

**Art. 124a.** 1. Do służby kandydackiej może być powołana również osoba będąca:

- 1) cywilnym studentem uczelni wojskowej;
- 2) studentem innej uczelni niż uczelnia wojskowa.

2. Kandydat na żołnierza zawodowego będący studentem studiów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, odbywa w okresie przerw wakacyjnych szkolenie wojskowe oraz pozostaje na zaopatrzeniu wybranej uczelni wojskowej.

3. Rozkaz personalny o powołaniu do służby kandydackiej wydaje, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych, w przypadku o którym mowa:

- 1) w ust. 1 pkt 1 – rektor-komendant uczelni wojskowej;
- 2) w ust. 1 pkt 2 – dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr.

4. Umowę, o której mowa w art. 124 ust. 6, z osobą wymienioną w ust. 1, podpisuje rektor-komendant uczelni wojskowej.

**Art. 125.** 1. Osoby powołane do służby kandydackiej stają się żołnierzami w czynnej służbie wojskowej z dniem stawienia się do tej służby.

2. Z dniem rozpoczęcia pełnienia służby kandydackiej żołnierz pełniący służbę kandydacką otrzymuje bez szczególnego nadania tytuł:

- 1) podchorążego, jeżeli kształci się na oficera zawodowego;
- 2) kadeta, jeżeli kształci się na podoficera zawodowego;
- 3) elewa, jeżeli kształci się na szeregowego zawodowego.

**Art. 126.** 1. Osoby ubiegające się o przyjęcie do uczelni wojskowej, szkoły podoficerskiej lub ośrodka szkolenia składają egzaminy wstępne.

2. Pierwszeństwo przyjęcia do szkół podoficerskich mają szeregowi zawodowi, którzy pełnili zawodową służbę wojskową przez co najmniej pięć lat oraz posiadają co najmniej bardzo dobrą ogólną ocenę w ostatniej opinii służbowej.

3. Szeregowych zawodowych kształconych w szkołach podoficerskich oraz szeregowych zawodowych i podoficerów zawodowych odbywających szkolenie w uczelni wojskowej nie powołuje się do służby kandydackiej.

4. Osoby, o których mowa w ust. 1, wnoszą opłaty z tytułu udziału w egzaminach wstępnych do uczelni wojskowych i szkół podoficerskich. Szeregowi zawodowi wnoszą opłaty z tytułu udziału w egzaminach wstępnych do uczelni wojskowych.

**Art. 127.** Kandydatów na żołnierzy zawodowych kształcą na potrzeby korpusu:

- 1) oficerów zawodowych – uczelnie wojskowe, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 124a ust. 1 pkt 2 – uczelnia niewojskowa wspólnie z uczelnią wojskową;
- 2) podoficerów zawodowych – szkoły podoficerskie;
- 3) szeregowych zawodowych – ośrodki szkolenia.

**Art. 128.** Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy i znosi szkoły podoficerskie;
- 2) określi szczegółowe warunki i tryb składania egzaminów końcowych w szkołach podoficerskich oraz odbywania praktyk, a także wzór świadectwa stwierdzającego jej ukończenie.

Rozporządzenie powinno w szczególności określać cele i szczegółowe zadania szkół podoficerskich oraz organizację i podstawowe założenia procesu kształcenia w szkołach podoficerskich.

**Art. 129.** 1. Stopniami wojskowymi żołnierzy pełniących służbę kandydacką są stopnie ustanowione w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Osoba powołana do służby kandydackiej otrzymuje bez szczególnego nadania stopień wojskowy szeregowego (marynarza) z dniem rozpoczęcia pełnienia tej służby, o ile nie posiada wyższego stopnia wojskowego. Nadanie wyższych stopni wojskowych następuje w drodze mianowania.

**Art. 130.** 1. Żołnierzom pełniącym służbę kandydacką przysługuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia zasadniczego i inne należności pieniężne.

2. W sprawach dotyczących uposażenia i innych należności pieniężnych przysługujących żołnierzom pełniącym służbę kandydacką stosuje się odpowiednio przepisy art. 2 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 2 i 4, art. 3, art. 4, art. 6–10, art. 30 ust. 2, art. 33 i 36, art. 38 ust. 2, art. 39, art. 42 i 43, art. 45 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 45a ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy niezawodowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2146).

2a. Prokuratorom powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury pełniącym służbę kandydacką przysługuje prawo do wynagrodzenia określone w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze. W takim przypadku uposażenia zasadniczego, o którym mowa w ust. 1, nie wypłaca się.

3. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, stawki uposażenia zasadniczego dla żołnierzy pełniących służbę kandydacką. Rozporządzenie, określając stawki uposażenia, powinno ustalić je na poziomie nie niższym niż uposażenie żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową.

**Art. 131.** (uchylony)

**Art. 132.** Do żołnierzy pełniących służbę kandydacką stosuje się odpowiednio przepisy art. 5 ust. 1–7, art. 8, art. 8a, art. 18, art. 50a ust. 1–5, art. 51, art. 54, art. 56 ust. 1–4, art. 57, art. 59 ust. 1 i 2, art. 60a, art. 60b ust. 1 pkt 1–3, art. 60c pkt 1, 2 i 5, art. 60d ust. 1–3, art. 60e ust. 1, 2, 7, 9 i 15–17, art. 67 ust. 1–6, art. 67a ust. 1, art. 67b ust. 1, art. 67c, art. 70 ust. 1–3, art. 91 ust. 1–3, art. 105, art. 106, art. 107 ust. 1–3, art. 108 ust. 1–3 i art. 108a–110 oraz przepisy wydane na podstawie art. 5 ust. 8, art. 50a ust. 6, art. 56 ust. 5, art. 59 ust. 3, art. 67 ust. 7, art. 67a ust. 2, art. 67b ust. 2, art. 70 ust. 4, art. 91 ust. 4, art. 107 ust. 4 i art. 108 ust. 4.

**Art. 132a.** 1. Żołnierzy pełniących służbę kandydacką obejmuje się ewidencją wojskową prowadzoną przez dyrektora departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr i dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę kandydacką, oraz wojskowego komendanta uzupełnień.

2. W ewidencji, o której mowa w ust. 1, ujmuje się dane osobowe żołnierza pełniącego służbę kandydacką oraz dane dotyczące przebiegu służby kandydackiej, stanu zdrowia, wykształcenia, kwalifikacji, stanu cywilnego i rodzinnego, wyróżnień, a także orzeczeń wydanych w stosunku do żołnierza w postępowaniu sądowym, administracyjnym lub dyscyplinarnym.

3. Dane osobowe, o których mowa w ust. 2, obejmują: nazwisko i imiona, nazwisko rodowe, nazwisko i imiona poprzednie, imiona rodziców, nazwiska rodowe rodziców, imię i nazwisko małżonka oraz jego nazwisko rodowe, imiona dzieci, płeć, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, numer PESEL, stopień wojskowy, adres zameldowania, adres zamieszkania oraz rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości.

4. Ewidencja, o której mowa w ust. 1, jest prowadzona w formie teczek akt personalnych i karty ewidencyjnej oraz może być prowadzona w formie elektronicznej.

5. Przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w ust. 2, zgromadzonych w ewidencji wojskowej może odbywać się bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą te dane.

6. W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ewidencji wojskowej podlega ona odtworzeniu.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia ewidencji wojskowej kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz sposób jej odtwarzania w przypadku zniszczenia lub zaginięcia, a także wzory dokumentów ewidencyjnych, uwzględniając sposób dokonywania wpisów oraz wymogi dotyczące ochrony danych osobowych żołnierzy pełniących służbę kandydacką objętych ewidencją wojskową.

**Art. 132b.** 1. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb kierowania żołnierzy pełniących służbę kandydacką na studia lub naukę do szkoły wojskowej w kraju lub za granicą oraz tryb odwołania i organy właściwe w tych sprawach, a także sposób ustalania kosztów związanych z pobieraniem nauki przez żołnierza pełniącego służbę kandydacką, tryb zwrotu tych kosztów oraz wzór umowy, o której mowa w art. 54 ust. 1.

2. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, powinno uwzględnić formy nauki, na którą żołnierz pełniący służbę kandydacką może być skierowany, a przy ustalaniu kosztów utrzymania i nauki, które podlegają zwrotowi, należy uwzględnić koszty zakwaterowania, wyżywienia, umundurowania i nauki oraz dojazdu do miejsca jej pobierania, a także czesnego i stypendium.

**Art. 133.** Żołnierzom pełniącym służbę kandydacką oraz członkom ich rodzin przysługują szczególne uprawnienia i ulgi przewidziane w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej dla żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową i członków ich rodzin, z wyjątkiem uprawnień do zasiłków przewidzianych w art. 128 ust. 1 i art. 128a oraz należności i opłat przewidzianych w art. 131 ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

**Art. 134.** 1. Żołnierza pełniącego służbę kandydacką zwalnia się ze służby kandydackiej wskutek:

- 1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 2) wybrania na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, senatora, na kierownicze stanowisko państwowe obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów wykonawczych samorządu terytorialnego;
- 3) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 4) skreślenia z listy studentów lub niespełnienia wymogów określonych w regulaminie nauki lub studiów;
- 5) utraty stopnia wojskowego albo degradacji;
- 6) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z czynnej służby wojskowej pełnionej w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego;
- 7) prawomocnego orzeczenia środków karnych pozbawienia praw publicznych lub zakazu wykonywania zawodu żołnierza;
- 8) skazania prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności lub aresztu wojskowego, w tym również z warunkowym zawieszeniem jej wykonania;
- 8a) skazania prawomocnym wyrokiem na karę ograniczenia wolności;
- 8b) niepowołania do zawodowej służby wojskowej;
- 8c) nieobecności w służbie jednorazowo przez okres trzech dni roboczych, która nie została usprawiedliwiona;
- 9) wniosku żołnierza.

2. Żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką – kobiecie, w razie zajścia w ciążę, na okres ciąży i porodu udziela się urlopu bezpłatnego w wymiarze nie dłuższym niż dwanaście miesięcy.

3. W przypadku niepodjęcia służby kandydackiej po upływie okresu, o którym mowa w ust. 2, oraz w przypadku ponownego zajścia w ciążę żołnierza pełniącego służbę kandydacką – kobietę zwalnia się ze służby kandydackiej.

4. Zwolnienie ze służby kandydackiej w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 4 i 8b–9, następuje odpowiednio decyzją rektora-komendanta uczelni wojskowej, komendanta szkoły podoficerskiej lub komendanta ośrodka szkolenia.

4a. Zwolnienie ze służby kandydackiej w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3 i 5–8a, następuje z mocy prawa z dniem uprawomocnienia się odpowiedniego orzeczenia lub z dniem, w którym decyzja stała się ostateczna, albo z dniem zaistnienia okoliczności stanowiącej podstawę zwolnienia żołnierza ze służby kandydackiej.

4b. W przypadkach, o których mowa w ust. 4a, odpowiednio rektor-komendant uczelni wojskowej, komendant szkoły podoficerskiej lub komendant ośrodka szkolenia, w której żołnierz pełni służbę, stwierdza fakt zwolnienia żołnierza ze służby kandydackiej rozkazem personalnym, wydanym do celów ewidencyjnych.

5. W razie zwolnienia ze służby kandydackiej okres tej służby zalicza się żołnierzowi do czasu trwania zasadniczej służby wojskowej, określonej w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 134a.** 1. W przypadku zwolnienia żołnierza ze służby kandydackiej na podstawie art. 134 ust. 1 pkt 4 i 9 zwalnia się go z obowiązku zwrotu kosztów, o których mowa w art. 124 ust. 6, w przypadku powołania do zawodowej służby wojskowej lub pełnienia czynnej służby wojskowej na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku wykonywania obowiązków w ramach Narodowych Sił Rezerwowych lub Wojsk Obrony Terytorialnej – przez okres dwa razy dłuższy niż okres pełnienia służby kandydackiej, za który nalicza się koszty.

2. W przypadku zwolnienia żołnierza ze służby kandydackiej na podstawie art. 134 ust. 1 pkt 4 i 9 w pierwszym roku studiów w uczelni wojskowej zwalnia się go z obowiązku zwrotu kosztów, o których mowa w art. 124 ust. 6.

**Art. 135.** (uchylony)

**Art. 136.** Okres pełnienia służby kandydackiej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

**Art. 137.** 1. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i tryb powoływania do służby kandydackiej;
- 2) szczegółowe warunki i tryb przyjmowania do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich i ośrodków szkolenia;
- 3) wysokość opłat z tytułu egzaminów wstępnych dla osób ubiegających się o przyjęcie na studia do uczelni wojskowych i szkół podoficerskich oraz szczegółowy tryb ich pobierania;
- 4) warunki i tryb mianowania na stopnie wojskowe żołnierzy pełniących służbę kandydacką;
- 5) przebieg służby kandydackiej, warunki i tryb opiniowania żołnierzy pełniących służbę kandydacką, w tym wzór arkusza opinii, ich uprawnienia inne niż określone w ustawie oraz tryb postępowania związany ze zwalnianiem ze służby kandydackiej.

2. Rozporządzenie powinno w szczególności:

- 1) zapewniać sprawność procesu powoływania do służby kandydackiej i ustalenie w jego toku przydatności do tej służby;
- 2) określić tryb ubiegania się o przyjęcie do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich i ośrodków szkolenia, dokumenty wymagane przy ubieganiu się o przyjęcie do tych uczelni, szkół i ośrodków oraz zakres i terminy składania egzaminów wstępnych;
- 3) określić, aby opłaty z tytułu egzaminów były porównywalne do opłat ponoszonych przy ubieganiu się do innych szkół publicznych;
- 4) określić, aby warunki mianowania uwzględniały poszczególne okresy nauki, opinie oraz wyniki uzyskiwane w nauce przez żołnierzy pełniących służbę kandydacką;
- 5) określić przebieg i czas trwania nauki, z uwzględnieniem praktyk zawodowych i przerw wakacyjnych oraz urlopów z różnych tytułów.

## Rozdział 8a

### **Umundurowanie i wyekwipowanie, uzbrojenie, karty i tabliczki tożsamości żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką**

**Art. 137a.** 1. Żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką w czasie wykonywania zadań służbowych są obowiązani do noszenia przepisowego umundurowania, odznak i oznak wojskowych.

2. W określonych przypadkach żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką w czasie wykonywania zadań służbowych są zwolnieni od obowiązku noszenia umundurowania i oznak wojskowych.

3. W przypadkach określonych przez dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy jest wyznaczony na stanowisko służbowe, jest on obowiązany do noszenia uzbrojenia lub orderów i odznaczeń. Przepis stosuje się odpowiednio do żołnierzy pełniących służbę kandydacką.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje, zestawy i wzory umundurowania, a także okoliczności i sposób noszenia umundurowania oraz oznak wojskowych;
- 2) warunki, okoliczności i sposób noszenia uzbrojenia;
- 3) przypadki, w których żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką są zwolnieni od obowiązku noszenia umundurowania i oznak wojskowych w czasie wykonywania zadań służbowych;
- 4) warunki i sposób noszenia orderów, odznaczeń i odznak.

5. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, powinno zapewnić, aby rodzaje, zestawy i wzory umundurowania były praktyczne i estetyczne, umożliwiały wykorzystywanie umundurowania w różnych warunkach klimatycznych i pogodowych, uwzględniały poszczególne rodzaje wojsk i służb oraz płeć żołnierza. Ponadto rozporządzenie powinno także mieć na uwadze okoliczności, w jakich wykonywane są zadania służbowe, charakter wykonywanych zadań oraz miejsce pełnienia służby.

**Art. 137b.** 1. Żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką otrzymują umundurowanie i wyekwipowanie, uzbrojenie oraz, w określonych przypadkach, wyżywienie albo równoważnik pieniężny w zamian za te należności.

2. Żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką otrzymują umundurowanie i wyekwipowanie:

- 1) na własność:
  - a) z chwilą wydania albo
  - b) po upływie okresu używalności;
- 2) do bezpłatnego korzystania na czas wykonywania określonych czynności służbowych.

3. Równoważnik pieniężny przysługujący żołnierzowi zawodowemu i żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką w zamian za umundurowanie i wyekwipowanie, niewydane w naturze, może podlegać zmniejszeniu lub można wstrzymać jego wypłatę.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki oraz normy umundurowania i wyekwipowania żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, w tym ubiory cywilne żołnierzy zawodowych, możliwość stosowania zamienników oraz przypadki, w których można dokonywać zmian tych norm, przedmioty umundurowania i wyekwipowania, które przechodzą na własność żołnierzy z chwilą wydania, okresy używalności, po upływie których umundurowanie i wyekwipowanie przechodzi na własność, przedmioty umundurowania i wyekwipowania, które żołnierze otrzymują do bezpłatnego korzystania na czas wykonywania określonych czynności służbowych, a także organy wojskowe właściwe w tych sprawach;
- 2) rodzaje i normy uzbrojenia żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką;
- 3) przypadki, w których żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką przysługuje bezpłatne wyżywienie, oraz normy tego wyżywienia.

5. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, powinno uwzględnić specyfikę umundurowania poszczególnych rodzajów wojsk i służb oraz charakter wykonywanych zadań służbowych. Rozporządzenie, określając szczegółowe warunki oraz normy umundurowania i wyekwipowania, uzbrojenia, a także wyżywienia, powinno uwzględnić w szczególności zróżnicowanie tych norm w zależności od charakteru wykonywanych zadań służbowych oraz krąg żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką uprawnionych do bezpłatnego wyżywienia.

6. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość równoważników pieniężnych przysługujących żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką w zamian za umundurowanie i wyekwipowanie, niewydane w naturze, w tym za czyszczenie umundurowania i wyekwipowania oraz wykonywanie haftów dla żołnierzy zawodowych, przypadki i tryb otrzymywania, zmniejszania, wstrzymywania i wznawiania wypłaty tych równoważników, warunki, tryb i terminy ich wypłacania, a także organy właściwe w tych sprawach;
- 2) przypadki otrzymywania oraz warunki, tryb i terminy wypłaty równoważników pieniężnych przysługujących żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką w zamian za bezpłatne wyżywienie niewydane w naturze, sposób ustalania ich wysokości, a także organy właściwe w tych sprawach.

7. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, powinno uwzględnić rodzaje umundurowania i wyekwipowania żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, którym ono przysługuje, jak również okoliczność, że wykonywanie (uzupełnienie) haftów dla żołnierzy zawodowych pozostaje w związku z mianowaniem na wyższy stopień wojskowy. Rozporządzenie powinno uregulować tryb postępowania w stosunku do żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, którzy nie wykorzystują równoważnika zgodnie z jego przeznaczeniem. Określając zagadnienia związane z równoważnikami pieniężnymi przysługującymi w zamian za bezpłatne wyżywienie, rozporządzenie powinno uwzględnić charakter wykonywanych przez żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką zadań służbowych i warunki ich wykonywania.

**Art. 137c. 1.** Żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką wydaje się karty i tabliczki tożsamości.

2. Karty tożsamości wydawane żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką wyjeżdżającym w celach służbowych za granicę stanowią również dowód tożsamości, o którym mowa w art. III ust. 2 lit. a Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r. (Dz. U. z 2000 r. poz. 257 oraz z 2008 r. poz. 1052).

3. Zasady wydawania żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką tabliczek tożsamości określają przepisy Konwencji o ochronie ofiar wojny, podpisanych w Genewie dnia 12 sierpnia 1949 r. (Dz. U. z 1956 r. poz. 171, z 1992 r. poz. 175, z 2007 r. poz. 570 oraz z 2010 r. poz. 447).

4. Żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką wyjeżdżającym w celach służbowych za granicę wydaje się również indywidualny lub zbiorowy rozkaz wyjazdu.

5. W kartach tożsamości wydawanych żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką zamieszcza się:

- 1) nazwisko i imię (imiona);
- 2) datę urodzenia;
- 3) stopień wojskowy i oznaczenie wojskowego dokumentu osobistego;
- 4) numer PESEL;
- 5) rodzaj służby wojskowej;
- 6) grupę krwi;
- 7) fotografię i podpis żołnierza;
- 8) suchy odcisk pieczęci organu wystawiającego;
- 9) nazwę państwa wystawiającego;
- 10) serię i numer;
- 11) elementy zabezpieczające.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje oraz wzory kart i tabliczek tożsamości wydawanych żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką, organy właściwe do ich wydawania, ewidencjonowania i doręczania oraz postępowania w razie ich zniszczenia lub utraty, tryb ich wydawania i postępowania w razie ich zniszczenia lub utraty oraz wzór rozkazu wyjazdu, mając na względzie przeznaczenie kart i tabliczek tożsamości oraz sposób ich wykorzystania, jak również biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach.

## Rozdział 9

### **Służba wojskowa żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny**

**Art. 138. 1.** Żołnierzom zawodowym, którzy w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny będą pełnili zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych innych niż te, które zajmują w czasie pokoju, nadaje się przydziały mobilizacyjne na stanowiska przewidziane do objęcia w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny.

2. W przydziale mobilizacyjnym określa się stanowisko służbowe żołnierza zawodowego w jednostce wojskowej w czasie wojny.

3. Przydział mobilizacyjny żołnierzowi zawodowemu nadaje się w formie rozkazu personalno-mobilizacyjnego.

4. Rozkaz personalno-mobilizacyjny wydają w czasie pokoju organy, o których mowa w art. 44 ust. 1 i 2.

5. Doręczenie żołnierzowi zawodowemu rozkazu personalno-mobilizacyjnego jest równoznaczne z nadaniem przydziału mobilizacyjnego.

6. Przydziały mobilizacyjne mogą być nadawane również żołnierzom pełniącym służbę kandydacką.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb nadawania oraz unieważniania przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom zawodowym i żołnierzom pełniącym służbę kandydacką, z uwzględnieniem w szczególności postępowania przy nadawaniu oraz unieważnianiu przydziałów mobilizacyjnych.

**Art. 139.** Żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką, którzy w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny pełnią odpowiednio zawodową służbę wojskową albo służbę kandydacką, stają się z mocy prawa żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową w czasie wojny.

**Art. 140.** 1. Żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką, którym nadano przydziały mobilizacyjne, w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny stawiają się niezwłocznie do pełnienia czynnej służby wojskowej w jednostkach wojskowych, do których nadano im przydziały mobilizacyjne.

2. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy lub żołnierz pełniący służbę kandydacką pełni służbę w czasie pokoju, niezwłocznie kieruje żołnierza, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z posiadanym przez niego przydziałem mobilizacyjnym, a ubycie żołnierza stwierdza w rozkazie dziennym.

3. Objęcie przez żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką stanowiska służbowego określonego w nadanym przydziale mobilizacyjnym stwierdza w rozkazie dziennym dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz objął stanowisko służbowe. Stwierdzenie to jest równoznaczne ze zwolnieniem z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego.

**Art. 141.** Do żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny stosuje się przepisy ustawy, z wyłączeniem art. 8–18, art. 26, art. 28, art. 29, art. 32, art. 34 ust. 1, art. 35–47, art. 50a, art. 54, art. 56, art. 58, art. 60–65, art. 67–74, art. 76, art. 78 ust. 4 i 5, art. 79, art. 80, art. 81 ust. 2, 4 i 5, art. 82–90, art. 94–101, art. 104, art. 111–123, art. 130 i art. 133–137.

**Art. 142.** 1. Żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową w czasie pokoju na stanowiskach służbowych w instytucjach cywilnych pełnią w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny nadal tę służbę na tych stanowiskach, jeżeli stanowiska te występują w strukturze organizacyjnej tych jednostek na czas wojny.

2. Żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w czasie pokoju w instytucjach cywilnych na stanowiskach służbowych niewystępujących w strukturze organizacyjnej na czas wojny w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, kierownik instytucji cywilnej niezwłocznie kieruje do dyrektora departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr w celu wyznaczenia do pełnienia służby w określonej jednostce wojskowej. Przepisu nie stosuje się do sędziów sądów wojskowych i prokuratorów do spraw wojskowych.

2a. Prokuratorzy do spraw wojskowych w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny kierowani są niezwłocznie przez Prokuratora Generalnego do Ministra Obrony Narodowej w celu wyznaczenia do pełnienia służby na stanowisko prokuratora do spraw wojskowych na czas wojny.

3. Żołnierze zawodowi w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny mogą być kierowani do pełnienia zawodowej służby wojskowej na odpowiednich stanowiskach służbowych poza Siłami Zbrojnymi. Przepisu nie stosuje się do prokuratorów do spraw wojskowych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych do służby poza Siłami Zbrojnymi w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, jednostki organizacyjne i stanowiska służbowe poza Siłami Zbrojnymi, w których żołnierze mogą pełnić zawodową służbę wojskową, oraz uprawnienia żołnierzy pełniących służbę w tych jednostkach, uwzględniając zadania wykonywane przez te jednostki w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i czasu wojny, a także zakres ich współdziałania z Siłami Zbrojnymi.

**Art. 143.** 1. Żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką wyznacza się w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny na stanowisko służbowe stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, w zależności od kwalifikacji, predyspozycji i opinii służbowej.

2. Organami właściwymi do wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny i zwalniania z tych stanowisk są:

- 1) Minister Obrony Narodowej – na wszystkie stanowiska służbowe do stopnia etatowego generała (admirala) włącznie oraz których wyznaczenie wynika z postanowień odrębnych ustaw, z wyjątkiem stanowisk służbowych, na które wyznacza i z których zwalnia Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych;
- 2) Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych – na wszystkie stanowiska służbowe do stopnia etatowego generała (admirala) włącznie w podległych mu jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 3–7;



- 3) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego i Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego pułkownika (komandora) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 4–7;
- 4) dowódca korpusu, Dowódca Garnizonu Warszawa i rektor-komendant wojskowej uczelni akademickiej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego podpułkownika (komandora porucznika) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 5–7;
- 5) dowódca dywizji, dowódca flotylli i dowódca brygady niewchodzącej w skład dywizji, szef wojewódzkiego sztabu wojskowego i rektor-komendant wojskowej uczelni zawodowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego majora (komandora podporucznika) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 6 i 7;
- 6) dowódca brygady wchodzącej w skład dywizji i dowódca pułku oraz wojskowy komendant uzupełnień – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego kapitana (kapitana marynarki) włącznie w podległych jednostkach wojskowych, z zastrzeżeniem pkt 7;
- 7) pozostali niewymienieni w pkt 2–6 dowódcy jednostek wojskowych – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego starszego chorążego sztabowego (starszego chorążego sztabowego marynarki) włącznie w podległych jednostkach wojskowych;
- 8) dyrektor departamentu Ministerstwa Obrony Narodowej właściwego do spraw kadr – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego pułkownika (komandora) włącznie w pozostałych niewymienionych w pkt 2–7 jednostkach organizacyjnych.

3. Do przenoszenia żołnierza zawodowego z jednostki wojskowej, w której zajmował stanowisko służbowe, do innej jednostki wojskowej jest uprawniony organ, któremu podlegają obie te jednostki, przy zachowaniu posiadanych uprawnień do wyznaczania na stanowiska.

4. Jeżeli właściwy organ nie ma możliwości wyznaczenia żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką na stanowisko służbowe, kieruje tego żołnierza do stanu zmiennego pododdziału uzupełnienia kadrowego bezpośredniego przełożonego.

5. Dowódcy jednostek wojskowych wykonujący na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa zadania poza granicami państwa posiadają uprawnienia do wyznaczania żołnierzy zawodowych, o których mowa w ust. 2, na stanowiska służbowe w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, przysługujące ich bezpośrednim przełożonym.

6. Warunkiem objęcia stanowiska służbowego jest posiadanie lub mianowanie na stopień wojskowy odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska, na jakie żołnierz zawodowy ma być wyznaczony.

**Art. 144.** 1. Żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny zwalnia się z zajmowanego stanowiska służbowego:

- 1) jeżeli nie wywiązuje się z obowiązków służbowych, co potwierdzono w opinii służbowej;
- 2) jeżeli wojskowa komisja lekarska orzekła jego niezdolność do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) gdy uległo likwidacji zajmowane przez niego stanowisko.

2. Żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny można zwolnić z zajmowanego stanowiska służbowego:

- 1) jeżeli złożył wniosek o zwolnienie z zajmowanego stanowiska;
- 2) w przypadku uzasadnionym potrzebami Sił Zbrojnych.

**Art. 145.** Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką na stanowiska służbowe oraz zwalniania z tych stanowisk w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, ze szczególnym uwzględnieniem struktury stanowisk, wymogów kwalifikacyjnych i zdrowotnych, opinii oraz wymaganej wiedzy specjalistycznej i ogólnej.

**Art. 146.** 1. Mianowanie żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny na wyższy stopień wojskowy, w obrębie korpusu kadry zawodowej Sił Zbrojnych, odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska służbowego, na jakie został wyznaczony, następuje z dniem objęcia stanowiska służbowego.

2. Mianowanie na wyższy stopień wojskowy następuje:

- 1) w przypadku stopnia wojskowego podporucznika (podporucznika marynarki) – w drodze postanowienia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 2) w przypadku stopni wojskowych generałów (admirałów) – w drodze postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych lub Ministra Obrony Narodowej;
- 3) w pozostałych przypadkach – decyzjami organów, o których mowa w art. 143 ust. 2.

3. Dowódca jednostki wojskowej może czasowo powierzyć żołnierzowi zawodowemu lub żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką wykonywanie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym zaszeregowanym do stopnia etatowego podporucznika (podporucznika marynarki), gdy posiada on niższy stopień wojskowy.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb mianowania żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką na wyższe stopnie wojskowe w związku z wyznaczeniem na wyższe stanowisko służbowe, ze szczególnym uwzględnieniem maksymalnego uproszczenia procedur dotyczących obiegu dokumentów w tych sprawach.

**Art. 147. 1.** W razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką podlegają opiniowaniu służbowemu.

2. Opinię służbową sporządza się:

- 1) na zakończenie szkolenia trwającego co najmniej miesiąc;
- 2) w przypadku niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku służbowym;
- 3) na żądanie dowódcy jednostki wojskowej zajmującego stanowisko służbowe nie niższe niż dowódca pułku (równorzędne);
- 4) na zarządzenie szefa organu kadrowego szebla co najmniej dowódcy rodzaju Sił Zbrojnych;
- 5) w przypadku zwolnienia żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej.

3. Opinię służbową, o której mowa w ust. 1, udostępnia się w przypadku wystąpienia o nią przez sąd, prokuratora, Żandarmerię Wojskową, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego lub Policję.

**Art. 148. 1.** Przełożony, który sporządził opinię, zapoznaje niezwłocznie żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką z jej treścią.

2. Żołnierz zawodowy lub żołnierz pełniący służbę kandydacką potwierdza własnoręcznym podpisem zapoznanie się z opinią; w razie odmowy złożenia podpisu zapoznający czyni na opinii adnotację o tej odmowie.

3. Żołnierzowi zawodowemu i żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką przysługuje prawo wniesienia odwołania od wydanej o nim opinii do wyższego przełożonego, w terminie czternastu dni od dnia zapoznania się z treścią opinii.

4. Wyższy przełożony, do którego wniesiono odwołanie od opinii, rozstrzyga ostatecznie o treści tej opinii przez:

- 1) utrzymanie jej w mocy;
- 2) zmianę jej treści w całości lub części.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb opiniowania żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, zapoznawania ich z treścią opinii oraz wnoszenia i rozpatrywania od nich odwołań, z uwzględnieniem poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, w tym przydatności do służby na zajmowanym stanowisku służbowym, cech osobowości żołnierza, w tym szczególnie odporności psychofizycznej na trudy służby, poziomu wykonywania zadań służbowych oraz predyspozycji do zajmowania wyższych stanowisk służbowych.

**Art. 149. 1.** W razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny żołnierzowi zawodowemu i żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką może być udzielony urlop:

- 1) okolicznościowy – w wymiarze jednorazowo do piętnastu dni kalendarzowych;
- 2) zdrowotny – w wymiarze określonym przez wojskową komisję lekarską;
- 3) w drodze wyróżnienia – w wymiarze i na podstawie przepisów o dyscyplinie wojskowej.

2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela dowódca jednostki wojskowej.

3. Żołnierzowi zawodowemu i żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką udającemu się na urlop przysługuje prawo do bezpłatnego przejazdu do wybranej miejscowości w kraju i z powrotem.

4. Odwołanie żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką z urlopu przez dowódcę jednostki wojskowej może nastąpić w każdym czasie, jeżeli przemawiają za tym ważne względy służbowe.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb udzielania oraz odwoływania z urlopów, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem sposobu postępowania w przypadku odwołania z urlopu żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką.

**Art. 150.** W razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny żołnierzowi zawodowemu i żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne. Koszty tych świadczeń pokrywa się z budżetu państwa.

**Art. 151.** 1. Żołnierz zawodowy i żołnierz pełniący służbę kandydacką otrzymuje w razie ogłoszenia mobilizacji i ogłoszenia stanu wojennego uposażenie zasadnicze według zajmowanego stanowiska służbowego i inne należności, a w czasie wojny również dodatek wojenny. Przepis art. 80 ust. 2 stosuje się.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, stawki uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, inne należności, ich wysokość i warunki przyznawania oraz stawki i warunki przyznawania dodatku wojennego, z uwzględnieniem trybu i terminów ich wypłacania.

3. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, powinno określić stawki uposażenia zasadniczego i dodatku wojennego, zróżnicowane w zależności od rangi stanowiska służbowego, zakresu wykonywanych zadań służbowych, ponoszonej odpowiedzialności i wymaganych kwalifikacji, a w przypadku dodatku wojennego uzależnione ponadto od warunków pełnienia służby w czasie wojny. W przypadku innych należności rozporządzenie powinno dostosować rodzaje tych należności i ich wysokość do szczególnych warunków pełnienia służby w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny. Rozporządzenie powinno ustalić uproszczony tryb przyznawania dodatku wojennego i innych należności.

**Art. 152.** Wymiar czasu służby żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny jest określony ich zadaniami służbowymi.

**Art. 153.** 1. Żołnierze zawodowi i żołnierze pełniący służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny pozostają w czynnej służbie wojskowej do dnia zwolnienia ich z tej służby.

2. Zwolnienie żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny z czynnej służby wojskowej następuje w razie:

- 1) uznania przez wojskową komisję lekarską za trwale niezdolnego do tej służby;
- 2) osiągnięcia przez żołnierza wieku sześćdziesięciu lat.

3. Zwolnienie żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką z czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny może nastąpić:

- 1) w razie uznania go przez wojskową komisję lekarską za czasowo niezdolnego do czynnej służby wojskowej;
- 2) w celu sprawowania opieki nad dziećmi do lat szesnastu, gdy oboje rodzice są żołnierzami lub gdy żołnierz samotnie sprawuje tę opiekę, a nie ma innego członka rodziny, któremu można powierzyć jej sprawowanie.

**Art. 154.** 1. Żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny można zwolnić z zawodowej służby wojskowej lub służby kandydackiej w przypadku:

- 1) niewywiązywania się z obowiązków służbowych, potwierdzonego w opinii służbowej;
- 2) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 3) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych;
- 4) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z zawodowej służby wojskowej;
- 5) prawomocnego orzeczenia środków karnych w postaci pozbawienia praw publicznych lub degradacji albo wydalenia z zawodowej służby wojskowej lub zakazu wykonywania zawodu żołnierza zawodowego;
- 6) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

2. Żołnierz zawodowy i żołnierz pełniący służbę kandydacką zwolniony w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny z zawodowej służby wojskowej lub służby kandydackiej pełni nadal czynną służbę wojskową na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 155.** 1. Żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny zwalnia się z zawodowej służby wojskowej lub ze służby kandydackiej decyzją wydaną przez organ uprawniony do wyznaczenia na stanowisko służbowe.

2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, doręcza się żołnierzowi zawodowemu lub żołnierzowi pełniącemu służbę kandydacką wraz z opinią służbową.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb zwalniania żołnierzy z zawodowej służby wojskowej i służby kandydackiej w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny. Rozporządzenie powinno w szczególności uwzględnić dwuinstancyjny tryb postępowania w tych sprawach, tryb zwalniania żołnierzy z zawodowej służby wojskowej lub służby kandydackiej, a także tryb przenoszenia do dalszego pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 156.** 1. Żołnierza zawodowego i żołnierza pełniącego służbę kandydacką, który w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny poległ, zmarł lub został uznany za zmarłego albo zaginął, skreśla z ewidencji, o której mowa w art. 48 ust. 2, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmował stanowisko służbowe.

2. O skreśleniu z ewidencji, o której mowa w art. 48 ust. 2, lub odnalezieniu się żołnierza zawodowego lub żołnierza pełniącego służbę kandydacką dowódca jednostki wojskowej powiadamia właściwe organy.

3. Dla żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, którzy w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny polegli, zmarli lub zostali uznani za zmarłych albo zaginęli, prowadzi się odrębną ewidencję.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, organy prowadzące ewidencję, o której mowa w ust. 3, a także zakres i sposób prowadzenia tej ewidencji, z uwzględnieniem miejsca zgonu lub zaginięcia i okoliczności, w których nastąpiło to zdarzenie.

## Rozdział 10

### Zmiany w przepisach obowiązujących

**Art. 157–168.** (pominięte)

## Rozdział 11

### Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

**Art. 169.** Sprawy wszczęte, lecz niezakończone ostateczną decyzją przed dniem 1 lipca 2004 r., prowadzi się nadal według przepisów dotychczasowych.

**Art. 170.** 1. Żołnierze zawodowi pełniący w dniu 30 czerwca 2004 r. zawodową służbę wojskową jako:

- 1) stałą – stają się z mocy prawa żołnierzami zawodowymi pełniącymi służbę na podstawie kontraktu na pełnienie służby stałej;
- 2) kontraktową – stają się z mocy prawa żołnierzami zawodowymi pełniącymi służbę na podstawie kontraktu na pełnienie służby terminowej, nie dłużej jednak niż na okres, na jaki został zawarty dotychczasowy kontrakt.

2. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, nie przysługuje prawo do zasiłku, o którym mowa w art. 82, z wyjątkiem żołnierzy, którzy na podstawie dotychczasowych przepisów nie otrzymali zasiłku na zagospodarowanie.

3. Żołnierzom zawodowym, o których mowa w ust. 1 pkt 1, organy uprawnione do wyznaczenia na stanowiska służbowe wymienione w art. 44 ust. 1 i 2 doręczają decyzje o wyznaczeniu z dniem 1 lipca 2004 r. na stanowiska służbowe.

4. Żołnierzy zawodowych, w stosunku do których decyzje o wyznaczeniu na stanowiska służbowe stały się ostateczne, uznaje się za żołnierzy, którzy z dniem 1 lipca 2004 r. objęli stanowiska służbowe, na które zostali wyznaczeni.

**Art. 171.** (pominięty)

**Art. 172.** 1. Żołnierza zawodowego, który w dniu 30 czerwca 2004 r. spełniał określone w dotychczasowych przepisach wymagania do zajmowania stanowiska służbowego o określonym stopniu etatowym, uważa się za spełniającego warunki do wyznaczenia na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe.

2. Żołnierza zawodowego posiadającego tytuł oficera dyplomowanego traktuje się jako żołnierza posiadającego tytuł równorzędny tytułowi zawodowemu magistra.

3. Absolwentów wyższych szkół wojskowych, którzy rozpoczęli studia przed dniem 1 lipca 2004 r., w przypadku gdy obowiązujący w tych szkołach program nauczania nie przewidywał uzyskania przez nich tytułu zawodowego magistra (równorzędnego), mianuje się na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki) i wyznacza na stanowiska służbowe pomimo niespełniania wymogów w zakresie wykształcenia.

4. Absolwentów Wojskowego Liceum Muzycznego, którzy ukończą to liceum po dniu 1 lipca 2004 r., mianuje się na stopień wojskowy kaprała (mata), z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Absolwenci, o których mowa w ust. 4, którzy posiadają wyższy stopień wojskowy od stopnia kaprała (mata), kończą Wojskowe Liceum Muzyczne w stopniu, jaki posiadają.

**Art. 173.** (pominięty)

**Art. 174.** 1. Żołnierz zawodowy przeniesiony na podstawie ustawy, o której mowa w art. 189:

- 1) do rezerwy kadrowej – pozostaje nadal w tej rezerwie, nie dłużej jednak niż do końca okresu, na jaki został do niej przeniesiony;
- 2) w stan nieczynny – pozostaje nadal w tym stanie, nie dłużej jednak niż do końca okresu, na jaki został do niego przeniesiony;
- 3) do dyspozycji – pozostaje nadal w dyspozycji, nie dłużej jednak niż do końca okresu, na jaki został do niej przeniesiony, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Żołnierzy zawodowych, o których mowa w ust. 1, jeżeli nie zostali wyznaczeni na stanowiska służbowe po upływie odpowiedniego okresu, o którym mowa w ust. 1, zwalnia się z zawodowej służby wojskowej z dniem upływu tego okresu.

3. Jeżeli żołnierz zawodowy pozostaje w dyspozycji, o której mowa w ust. 1 pkt 3, dłużej niż dwanaście miesięcy, jego zwolnienie z zawodowej służby wojskowej następuje z mocy prawa z dniem 31 lipca 2004 r.

**Art. 175.** 1. Przepisu art. 31 nie stosuje się do żołnierza zawodowego pełniącego w dniu 1 lipca 2004 r. zawodową służbę wojskową, posiadającego niższy stopień wojskowy od stopnia etatowego stanowiska służbowego, które zajmuje.

2. Żołnierz zawodowy, o którym mowa w ust. 1, będący oficerem – w terminie do dnia 31 grudnia 2007 r., a będący podoficerem – w terminie do dnia 31 grudnia 2010 r. może być:

- 1) mianowany do stopnia wojskowego odpowiadającego stopniowi etatowemu zajmowanego stanowiska służbowego, z zastrzeżeniem ust. 3;
- 2) wyznaczony, za jego zgodą, na stanowisko o stopniu etatowym odpowiadającym posiadanemu przez żołnierza stopniowi wojskowemu.

3. W przypadku gdy różnica między posiadanym przez żołnierza zawodowego stopniem wojskowym a stopniem etatowym stanowiska służbowego, które zajmuje, jest większa niż jeden stopień, wówczas mianowanie żołnierza zawodowego może nastąpić nie częściej niż raz w roku, pod warunkiem posiadania przez niego pozytywnej opinii specjalnej wydanej na tę okoliczność.

4. (uchylony)

**Art. 176.** (uchylony)

**Art. 177.** 1. Żołnierz zawodowy pełniący zawodową służbę wojskową w dniu 1 lipca 2004 r., którego stanowisko służbowe zostało zaszerogowane do stanowiska służbowego w korpusie szeregowych zawodowych, może pełnić służbę, po złożeniu pisemnej zgody, na zmienionym stanowisku, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2010 r.

2. Do żołnierzy, o których mowa w ust. 1, przepisy *art. 176* stosuje się odpowiednio.

**Art. 178.** 1. Żołnierze zawodowi, którzy nie zostali wyznaczeni z dniem 1 lipca 2004 r. na stanowiska służbowe, do czasu objęcia stanowiska służbowego, oraz żołnierze pozostający w tym dniu w dyspozycji właściwego organu, w rezerwie kadrowej i w stanie nieczynnym z prawem do uposażenia, otrzymują od tego dnia uposażenie zasadnicze, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne za miesiąc czerwiec 2004 r., zwaloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej ustalonym w ustawie budżetowej na dany rok.

2. Żołnierzom zawodowym, którzy od dnia 1 lipca 2004 r. po raz pierwszy objęli stanowiska służbowe na zasadach określonych w niniejszej ustawie, których uposażenie zasadnicze, wraz z dodatkami o charakterze stałym, za miesiąc lipiec 2004 r., ustalone według zasad określonych w niniejszej ustawie, będzie niższe od uposażenia otrzymanego za miesiąc czerwiec 2004 r., zwaloryzowanego wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej ustalonym w ustawie budżetowej na 2004 r., do czasu uzyskania wyższego uposażenia na tym stanowisku wypłaca się dodatek wyrównawczy w wysokości różnicy między porównywanymi uposażeniami.

**Art. 179.** (uchylony)

**Art. 180.** (uchylony)

**Art. 181.** Żołnierze zawodowi, którzy w dniu 30 czerwca 2004 r. korzystali z uprawnień do dodatkowej powierzchni mieszkalnej osobnej kwatery stałej z tytułu zajmowanego stanowiska służbowego lub posiadanego stopnia wojskowego, zachowują prawo do tej powierzchni i innych świadczeń przysługujących z tego tytułu bezterminowo.

**Art. 182.** 1. Żołnierza odbywającego na podstawie ustawy, o której mowa w art. 158<sup>7)</sup>, zasadniczą służbę wojskową lub nadterminową zasadniczą służbę wojskową można wyznaczyć na stanowisko przewidziane dla szeregowych zawodowych.

2. Wyznaczenie, o którym mowa w ust. 1, nie wiąże się z mianowaniem na stopień wojskowy starszego szeregowego (starszego marynarza) oraz z nabyciem prawa do uposażenia żołnierza zawodowego.

**Art. 183.** (pominięty)

**Art. 184.** Do zawodowej służby wojskowej w okresie do dnia 31 grudnia 2010 r. może być powołany w korpusie:

- 1) oficerów zawodowych – żołnierz rezerwy posiadający tytuł zawodowy magistra (równorzędny), który odbył szkolenie wojskowe i zdał egzamin na oficera, jeżeli posiada kwalifikacje przydatne w korpusie oficerów zawodowych, po mianowaniu na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki);
- 2) podoficerów zawodowych – podoficer nadterminowej zasadniczej służby wojskowej posiadający świadectwo dojrzałości, jeżeli posiada kwalifikacje przydatne w korpusie podoficerów zawodowych;
- 3) szeregowych zawodowych – osoba, która ukończyła co najmniej zasadniczą szkołę zawodową, jeżeli posiada kwalifikacje przydatne w korpusie szeregowych zawodowych.

**Art. 185.** (pominięty)

**Art. 186.** Dla celów ustalania przeciętnego uposażenia, o którym mowa w art. 71 ust. 2, przyjmuje się również uposażenie żołnierzy odbywających nadterminową zasadniczą służbę wojskową.

**Art. 187.** W razie uchylecia prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, wymierzonej przed dniem 1 lipca 2004 r., ukaranemu żołnierzowi wypłaca się utraconą wskutek kary dyscyplinarnej część uposażenia należnego na wyższym stanowisku, według stawek obowiązujących w dniu uprawomocnienia się orzeczenia, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

**Art. 188.** (pominięty)

**Art. 189.** Traci moc ustawa z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1997 r. poz. 55, 153, 678, 688, 753, 770 i 944, z 1998 r. poz. 1117, z 1999 r. poz. 7, z 2001 r. poz. 925 i 1800, z 2002 r. poz. 1184, 1687 i 2052 oraz z 2003 r. poz. 391).

**Art. 190.** Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., z wyjątkiem art. 4 ust. 4–6, art. 78 ust. 4, art. 170 ust. 3, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia<sup>8)</sup>.

<sup>7)</sup> Artykuł 158 zawiera zmiany do ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

<sup>8)</sup> Ustawa została ogłoszona w dniu 20 października 2003 r.